

vuosittain seuraavaan puoluekokoukseen asti luentoja varten.

Anton Huotari yhtyi Pärssisen ajatukseen, ettei nuorisomme kasvatus ole samantekevää. On koetettava liittää nuoriso sos.-dem. harrastusten piiriin. Meidän on muistettava tulevaisuuttakin ja katsottava, että nuorisosta nousee uutta aattemme kannattaja-joukkoa. Puolueen ja nuorisoliiton keskinäisiin suhteisiin nähden yhtyi myöskin Pärssisen esitykseen. Emme voi vaatia koko nuorisoliittoa puolueeseen, koska siihen kuuluu niin nuoria henkilöitä, että heillä ei ole varaa suuriin jäsenmaksuihin. Vaadittakoon ainoastaan 18 vuotta vanhemmat liiton jäsenet kuulumaan puolueeseen.

K. Saari kannatti Pärssisen ehdotusta, huomauttaen, että piiriagitaattorit on velvoitettava nuorisoasiasta puhumaan.

T. Kallio huomautti Autiolle joutavasta sanakoreilusta. Jos avustusta annetaan, on nuorisoliiton kuuluttava puolueeseen ja toteltava puolueen päätöksiä.

E. Huhtinen, O. Niinipuro ja J. Tuominen kannattivat Pärssisen ehdotusta.

J. Kotiranta: Jos olisi varoja, voisi antaa puolueeseen kuulumisehdolla. Puolueen puhujat voisivat kyllä asiaa auttaa.

A. Nyberg kannatti Pärssisen ehdotusta.

A. Laine hyväksyi alustajan ponsiehdotuksen, mutta tahtoi määrättäväksi ikärajan, miten kauan saa nuorisoliittoon kuulua.

M. Autio: Jalonen heitti ilkeämielisen väitteen, että muka nuorisoliike olisi jotain rikoksellista. Minä kehoitan häntä lukemaan tarkemmin sanomalehtiä, siellä näkee enemmän rosvouksien yhteydessä niitä »puhtaita» sosialidemokrateja kuin meitä nuorisoliikkeen miehiä. — Piiriagitaattorit eivät kykene puhumaan tästä kysymyksestä, en siis hyväksy Viinikaisen ehdotusta. Kummastelen toveri Piisisen kantaa, kun hän nuoriso-osaston jäsenenä

asettaa työväensihteeristön nuorisoliikkeen etupuolelle. — Myönnän, että sotilaskysymyksessä on Vaasan kokouksen päätös yhdenmukainen sos.-dem. puolueen kansanpuolustuksen kanssa. Mutta väitän, että tarpeen tullessa teistä enemmistö on minun kanssani yleisen asevelvollisuuslakon kannalla*

H. Puro: Oliko sosialidemokratinen puolue 3-vuotisena niin horjumaton kuin täällä on vaadittu nuorisoliiton olemaan? Eikä kuitenkaan liittoa vastaan ole voitu tuoda päteviä syytöksiä. Anarkismipelkokin on suotta.

V. Vankkoja: Mitä Autio on täällä puhunut, on hän puhunut omaan laskuunsa, ei liiton puolesta. Kyllä nuorisoa, päinvastoin kuin eräs puhuja väitti, voidaan viedä porvarillisiin nuorisoseuroihin, jos ei estetä. Ruotsista kirjoitettiin vasta, että ellei puolue olisi ottanut ajoissa nuorisoliittoa omakseen, ei puolue olisi vielä nykyisen suuruinen. Kun me nyt saisimme puolueelta tämän avustussumman, niin että päästäisiin jaloillemme, emme sitten enää tahtoisi.

Keskustelun päätyttyä tähän, *puheenjohtaja* ehdotti, että äänestettäisi, valiokunnalle ohjeeksi, siitä, onko Nuorisoliiton ehdottomasti kuuluttava puolueeseen vaiko ei.

Päätettiin, äänestää.

Toimitetussa äänestyksessä 53 äänellä E0 vastaan päätettiin, että liiton ei tarvitse kuulua puolueeseen.

Suhteen lähemmän määrittelemisen pohtiminen jäi *agitatsionivaliokunnan* asiaksi, jonne kysymys kokonaisuudessaan lähetettiin. Asian rahapuoleen nähden saa valiokunta, jos katsoo sen tarpeelliseksi, pyytää raha-asiain valiokunnan lausuntoa.

Muutoksia työjärjestykseen.

Järjestävän valiokunnan kautta kokoukselle tulleen raha-asiainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätettiin ensimmäisinä ottaa evästyskeskustelun alaisiksi raha-asioita

koskevat kysymykset. Niiden jälkeen käsitellään mietinnöt, sikäli kuin niitä valiokunnista valmistuu. Muuten käsitellään asiat ennen päätetyssä järjestyksessä.

Ihanneliittökysymys.

Esitetään evästyskeskustelua varten kysymys 41.. ' .

Asiasta käytettiin seuraavat puheenvuorot: ; .

Maria Raunio: Naisten liittokokous päätti kääntyä puoluekokouksen puoleen pyynnöllä, että se myöntäisi varat ihanneliiton työn järjestämiseen maassa. Jokaiselle täällä olevalle lienee selvää agiteeramattakin, mistä merkityksestä köyhälistön vastaiselle luokkataistelulle tulee olemaan se, että köyhälistön luokkaan kuuluvat saavat jo lapsuudestaan kasvatuksen, jonka kautta heidät johdetaan sosialististen aatteiden piiriin.

Me nykyisin puolueessamme toimivat olemme saaneet sisällisesti taistella niitä ennakkoluuloja vastaan, joita kaikella tavalla porvarillinen niin koti- kuin koulukasvatuskin tarjoaa. Meidän puolueeseen liittymisemme on johtunut luokkakokemuksista, luokkavaistoista. Useampi on saanut ensi askeleitaan ottaa vailla yhteiskunnallista selvänäköisyyttä. Mutta vaikka puolueessamme toimivat vanhemmat ovatkin taistelleet itse sisällisten ristiriitojen rikkirepiminä, eivät he kuitenkaan kykene, eivät voi parhaalla tahdollaankaan antaa lapsilleen tarkoituksenmukaista kasvatusta, vaan on heidän lähetettävä lapsensa ahjoihin, joissa näihin lietsotaan taas kaikki porvarilliset käsitteet, käsitteet sellaiset, jotka ovat omiaan kasvattamaan nöyriä vallassaolevain luokkain palvelijoita. Yhä enenevällä innolla näemmekin porvarillisten tekevän työtä asemansa vahvistamiseksi nousevan sukupolvenkin keskuudessa. He perustelevat kansa- ja oppikoulujen lisäksi sunnuntaikouluja etupäässä juuri hankkiakseen tilaisuuden luokkakäsitteitä himmentävään kasvatukseen köyhälistön keskuudessa. Köyhälistön äidit useinkin lähettävät sinne

lapsensa joko tietoisina tahi tietämättöminä siellä tarjolla olevan kasvatuksen epäpätevyydestä, kun muutakaan, johon lapsensa lähettäisivät, ei ole tarjolla. Senvuoksi on puolueen nyt jo, voidaksensa edes osapuilleen korvata sitä vahinkoa, jonka yhteiskunta tekee jättäessään kasvattajat vaille yhteiskunnallista selvänäköisyyttä, kiinnitetävä enemmän huomiota lasten kasvatukseen.

Varojen puutteessa ei ole mitään yhtenäistä koko maata käsittävää ihanneliittotyötä järjestetty. Ei löydy kysymystä valaisevaa kirjallisuutta, ei ole voitu toimeenpanna maata käsittäviä opettajakursseja, eikä siis ole ollut saatavissa kykeneviä opettajiakaan.

Esitti naisten kokouksen ponnet, jotka sisältävät seuraavaa:

Naisten liittotoimikunta valitsee koko maata käsittävän 5-henkisen ihanneliitto-toimikunnan johon toimikuntaan puoluetolimikunta valitsee, jos haluaa, yhden jäsenen. Komitean tehtävänä on toimittaa lastentajuista kirjallisuutta.

Kokous kääntyy sos.-dem. puoluekokouksen puoleen pyytäen raha-avustusta ihanneliittotyön järjestämiseen ja neuvojan palkkaamiseen 2,000 mk. vuosittain.

Välttämätöntä on, että ihanneliittotyötä varten pal-kataan neuvoja, jonka tehtävänä tulee olemaan sen toimeenpano, mitä toimikunta liittojen perustamisesta ja opettajakursseista päättää, kirjevaihdon hoito y. m. mitä toimikunta katsoo tarpeelliseksi.

Anton Huotari ehdotti asian lähetettäväksi ilman pitempää keskustelua agitatsioonivaliokuntaan, jonka on avustukseen nähden pyydettävä raha-asiainvalidiokunnan lausuntoa.

O. Piisinen kannatti edellistä.

R. Penttinen kannatti avustuksen myöntämistä.

H. Ranta kannatti Raunion ja Huotarín ehdotuksia.

T. Uski sanoi ettei ihaile erikoisesti ihanneliittoja eikä nuorisoliittojakaan. Mutta ennen olisi annettava rahaa nuorisoliitolle kuin ihanneliitolle.

kysyä, hyväksytäänkö hänen esityksensä, että nyt evästyskeskustelussa lausuttaisi mielipiteitä ainoastaan siitä, hyväksytäänkö Kuusisen ehdotus näissä Forssan ja Oulun kokousten muutamien päätösten sito vaisuutta koskevilla osissaan. ...">.-•

Kokous hyväksyi Sirolan ehdotuksen.

T. Kallio: Järjestöni on evästänyt, ettei tarvitsisi jyrkästi pysyä noiden ohjelmien kannalla, jos katsotaan, ettei joku kohta ole oikeaan osattu. Esim. maatalouskysymyksessä oltiin Pohjolan alustuksen kannalla.

E. Raearo: Vaasan itäisen piirin edustajat katsoivat että vaikka ohjelma kaipaaisikin tarkastusta, ei olisi Kuusisen ehdotusta siinä muodossaan hyväksyttävä. Jos lähdetäisi peräytymään maatalousohjelmasta eikä uutta varmaa tilalle pantaisi, asetettaisi puolueen leveneminen maaseudulla vaaranalaiseksi. On pysyttävä entisissä päätöksissä siksi, kunnes on uusi päätös voimaan saatu. Mitään ohjelmatonta aikaa ei saa olla. Kysymyksestä riippuu paljon. Niin kauan kuin maatalouskysymys on ratkaiseva, ei ammatillinen liikekään menesty. ••"••••

Anton Huotari yhtyi Kuusisen ehdotukseen, mitä tulee näiden muutamien ohjelmakohtien ehdottomaan sitovaisuuteen. Halusi yhtyä myös Viinikaisen ehdotukseen, että erikoinen vaaliohjelma olisi poistettava.

O. Tokoi: Minun mielestäni Kuusisen ponsiehdotus maatalousohjelman suhteen on oikeaan osattu. ; Koko meidän maatalousohjelmamme on minun' käsittääkseni syntynyt enempi muotiasiana kuin sos.-dem. periaatteita silmällä pitäen. Tilattoman väestön yhä kasvava lisäntyminen ja se harrastus, jolla porvarit ovat lähteneet *räU* den asemaa parantamaan, on ollut omiaan houkuttelemaan sosialidemokrateja vaalikalastusinnossaan määrittelemään ohjelmansa, joka useissa suhteissa on 'hyvin pikkuporvarillinen. Luulen, että meillä ei ole syytä keino-tekaisella tavalla lisätä pikkiiviljelijäin luokkaa* asettamalla rajoja kuinka paljon saa omistaa maata ja sillä ta^

valla vastustaa kapitalismin kehittymistä maatalouden alalla. Ne tulokset, mitä on saavutettu, näyttävät, että missä pikkuviljelys on kehittynein, niillä seuduin on sosiaalidemokratialle ollut kaikkein vähimmän maaperää. Pienviljelijä, parannettakoonpa hänen asemansa millä keinoin hyvänsä, on sellaisessa asemassa, ettei hän tiedä onko hän työläinen lähi ei, hänen toimintansa on sidottua eikä hänellä ole toimintamahdollisuutta siinä laajuudessa kuin tavallisella työmiehellä. Näitä seikkoja silmällä pitäen olen tullut siihen tulokseen, että Kuusisen ehdotus olisi hyväksyttävä.

K. Kopila: Järjestöni on evästännyt hyväksymään Kuusisen ehdotuksen. Maatalousohjelmassa on hyväksytty pääasiassa Jukka Pohjolan esitys. Kuitenkin on pidetty hänen esittämiään yhdelle viljelijälle annettavia maapaloja liian pieninä. Olisi määrättävä ne Etelä-Suomessa 12 ja Pohjois-Suomessa 20 hehtaariksi. Viljelyspakon alaisuudesta vapaan maan suuruus olisi niinikään korotettava Etelä-Suomessa 30 hehtaariin ja Pohjois-Suomessa 50 hehtaariin. Veron suhteen ei ole asetettava rajoja. Muuten on asia jätettävä eduskuntaryhmän haltuun.

J. Juntikka yhtyi Tokoihin.

J. Kovanen kannatti Raearon ehdotusta. Jos maatalousohjelmasta luovutaan, synnyttää se pahaa verta maa-seuduilla. On „laillisuuden” kannalla. Entinen „laki” on pidettävä voimassa niin kauan kuin se on laillisesti muutettu. Pohjolan alustukseen nähden yhtyi Kopilaan.

K. Huhtala: Otettakoon lisäksi maatalousohjelmaan vaatimus, että joutavat liikamaat tilallisilta otettaisiin tilattomille. (Huutoja: Ei yksityiskohtiin!).

O. Koistinen kannatti Pohjolan ehdotusta.

E. Käkelä moitti Pohjolan ehdottamia maapalstoja liian pieniksi.

Fr. Rantanen ehdotti kokouksen hyväksyttäväksi: Koska puolueen sekä periaatteellinen ohjelma siltä osaltaan, joka koskee maatalouskysymystä, että maatalous-

ohjelman käytännölliset uudistukset on huomattu olevan kaikin puolin enemmän harkinnan ja tutkimisen tarpeessa, katsoo puoluekokous tarpeelliseksi heti asettaa komitean maatalousohjelmaa perinpohjaisesti tarkastamaan, ja pyysy puolue siihen asti kuin uusi puoluekokous on maatalouskysymyksessä kantansa määrännyt Forssan ja Oulun kokousten maatalousohjelman vaatimusten kannalla.

J. Tossavainen ilmoitti vastalauseensa siihen, että asiasta on niin vähän tahdottu keskustella.

Asia meni koko laajuudessaan *ohjelmavaliokuntaan*.

Juutalaiskysymys.

Viipurin kunnallisjärjestö oli alustusten esittämisaikana puoluetolimikunnalle ilmottanut, että se aikoo kokouksessa keskusteltavaksi esittää juutalaiskysymyksen, ja luvannut siitä suullisen alustuksen.

Järjestävä valiokunta ehdotti, että asian alustajan sallittaisi jättää, jos hän tahtoo, ohjelmavaliokunnalle ehdotuksensa asiassa valiokunnan huomioonotettavaksi muiden ohjelmamuutosehdotuksien ohella.

Ehdotus hyväksyttiin.

Rosvosakkien vastustaminen.

Esitettiin *Eetu Salinin, Oskar Tokoin, A. B. Mäkelän, Karl H. Viikin ja Santeri Mäkelän* allekirjottama *menettelytapavaliokunnan mietintö*, joka sisällöltään oli seuraava:

„*Puoluetolimikunnan ja -neuvoston toiminnasta rosvosakkien vastustamisessa.*”

Ottaen huomioon,

1) että Oulun puoluekokouksessa elokuun lopulla 1906 valitut puoluetolimikunta ja -neuvosto, kuten näkyy niiden lausunnosta lokak. 13—14 p:ltä 1906, heti toimeensa astuttuaan ryhtyivät toimenpiteisiin saattaakseen kaikille mahdollisesti vielä epäselvyydessä oleville selväksi, että

maassamme näinä aikoina ilmenneitten hämäperäisten ryöstöjen, murhien ja räjähdysten toimeenpanijat, joko omaa voittoaan tavoitellen tai provokaattorisessa puolueemme vahingoittamistarkoituksessa vaikuttavain voimain harhaanjohtamina, toimivat poiketen puolueemme periaatteiden mukaisen järjestetyn luokkataistelun tieltä;

2) että puoluetoimikunta ja -neuvosto, kun tuo toiminta v. 1907 ilmeni rikollisella tavalla toimivan, valheellisesti vallankumouksellisuuden nimeä käyttävän järjestön puuhana, lokak. 11—14 p. 1907 julkaisemassaan lausunnossa uudelleen osottivat tuollaisen toiminnan köyhälis-
tön luokkataistelua ja maamme itsenäisyyttä vahingoittavan luonteen ja velvottivat puoluejärjestöjä pitämään tarkkaa huolta jäsenistään ja erottamaan sellaisen toiminnan suosijat; ja

3) että puoluetoimikunnan ja -neuvoston m. m. näissä lausunnoissa ilmenevän velvotuksen johdosta yhä tarkistettun puoluejärjestöjen ja -lehtien vaikutuksen kautta tuollainen, puolueeseemmekin tunkeutuneitten vieraiden ainesten turmiollinen toiminta saatiin tukahutettua,
ehdottaa valiokunta

että puoluekokous katsoo tämän puoluetoimikunnan ja -neuvoston menettelyn olleen sellaisen, kuin mitä niiltä kohtuudella voidaan vaatia."

Yrjö Sirola ja *M. Turkia* eivät jääveinä olleet ottaneet osaa päätökseen asiassa.

Vastalauseessaan esitti *Alex. Halonen* seuraavaa:

„Historian todentama on, että kaikkien suurempien kumoustahtumien jäljissä seuraa taantumus, odotellen sopivaa hetkeä ja tilaisuutta syöstäkseen kumousta johtavat ainekset entistä ankaramman vainon alaisiksi, jonka vallitessa julkisen toiminnan osittain on tapahduttava suljetummissa piireissä. Mutta samoin sen todentama on, että monenlaiset vallattomat ja rikokselliset ainekset esiin-

tyvät rikoksellisilla toimillaan, käyttäen niiden naamioina milloin yhtä milloin toista kumoushenkeen soveltuvaan hyvä asiaa. Nämäkin ainekset luonnollisesti siirtyvät julkisuuden ulkopuolella toimiviksi salaryhmiksi, ja siten sekoittavat käsitteitä myöskin hyväksyttävistä salaliitoista y. m. s. Hallitsevat, kumouksesta vahinkoa kärsivät ainekset luonnollisesti sellaisesta sekaannuksesta hyötyvät. Yhtäältä ne pääsevät herättämään kumouksellisia vastaan yleisön siveellisen suuttumuksen, selittämällä rikokset näiden kontolle. Toisaalta he — sekottamalla sekä hyväksyttävät että rikolliset salatoimet toisiinsa — asettavat kumoukselliset asemaan, missä näiden on selvyiden aikaansaamiseksi julistauduttava kaikkea salatoimintaa vastustamaan.

Kumouksellisten järjestöjen on siis jo aikoinaan ryhdyttävä toimiin asiain edellämäinittuun suuntaan kehittämisen vastustamiseksi voimakkaalla tavalla ja kaikkien käytettävissä olevien voimien avulla joukkojen ohjaamiseksi rikoksellisista pyrkimyksistä oikeutettujen toimintamuotojen kannalle. Koko valistus- ja järjestystyön tulee olla siihen suuntaan johtavaa.

Suomen sos.-dem. puoluetolimikunta ei kuitenkaan ole siinä suhteessa ja kyllin aikaiseen täysin käsittänyt tehtävänsä-luonnetta ja tärkeyttä. Se on ollut liian varovainen ja epävarma toimintansa alkuaikoina esiintyessään rikollisia järjestöjä kohtaan ja siten antanut niille aikaa toimintansa laajentamiseen ja vissien tekojen toimittamiseen, jotka aiheuttivat puolueellemme vaurioita. Vasta rikollisten järjestöjen olemassa-olosta varmojen todistusten saatua ryhdyttiin ankarampiin toimiin, mutta silloin tavalla sellaisella, että hyväksyttävissäkin oleva suljettu toiminta oli pakoitettu lakkaamaan. Sentähden esittää allekirjoittanut puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavaa:

Puoluekokous ei voi katsoa sosialidemokratisen puoluetolimikunnan täysin käsittäneen tehtäviään

aatteitaan myymättä, esim. mitä tulee meikäläisten asiain valaisemiseen venäläisissä lehdissä sekä tieteellisten, taiteellisten ja teknillisten kirjoitustuotteiden julkaisemisessa, ei voi tulla kysymyksenkään kirjoitusvapauden rajoittaminen helposti ymmärrettävistä syistä, joten se puoli ei kaipaakaan erikoista määräystä. Näin ollen valiokunta, pysyen Oulun kokouksen päätöksen kannalla, ehdottaa puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavan lausunnon:

Sosialidemokratisen puolueen jäsenellä ei ole oikeutta astua porvarillisen sanomalehden toimitukseen eikä muutenkaan ottaa osaa sen varsinaiseen toimintustyöhön ja avustamiseen".

Keskustelussa esitettiin seuraavaa:

J. Tuominen: Valiokunta on ollut tässä Oulun kokouksen kannalla. On ainoastaan lisätty avustamisen kielto. Perusteluissa on selvitetty, ettei päätös koske kaukokirjallisia, tieteellisiä, teknillisiä ynnä niihin verrattavia julkaisuja.

A. B. Mäkelä: Olin evästyskeskustelussa väljemmällä kannalla, mutta saatuni tietää, että maaseuduilla tapahtuu sellaisia väärinkäytöksiä, että avustetaan säännöllisesti porvarilehtiä, olen valmis yhtymään tähän mietintöön.

Alex. Halonen sanoi yhtyvänsä Mäkelään, vaikkei hyväksykään mietintöä. Vielä tämänkin jälkeen jää tulkintakysymykseksi, mikä on tieteellistä, mikä ei. Kun täällä ei kuitenkaan saa läpi valistuneempaa kantaa asiassa, luovun ehdotuksestani ja hyväksyn tämän puolivalistuneen kannan.

Hj. Siren piti valiokunnan ehdotusta liiaksi rajoittavana. Kun vielä paljon köyhälistöä lukee porvarilehtiä, voitaisiin sallia niissäkin esittää sosialidemokratisia mielipiteitä, jos vaan niissä lasketaan niitä läpi.

Keskustelun päätyttyä ponsi perusteluineen hyväksyttiin.

Työväenarkiston perustaminen.

Esitettiin *A. Partasen, A. Halmeen, I. Hörhammerin, Viht. Viitasen ja F. E. Kellosalmen* allekirjoittama työväenarkiston perustamista koskeva *raha-asiainvalidiokunnan mietintö*. Mietintö oli sisällöltään seuraava:

„Puoluekokous on jättänyt raha-asiainvalidiokunnan harkittavaksi Työväen arkiston perustamista koskevan kysymyksen. Valiokunta saa, tarkastettuaan puoluetoimikunnan asettaman komitean ehdotuksen arkisto-asiaassa, mielipiteenään lausua, että sanotun komitean ehdotus arkiston järjestämiseen, samoin kuin hoitokustannuksiinkin nähden, on hyvin harkittu ja asianmukaisesti kustannukset laskettu. Mutta ottaen huomioon ne useat eri tarpeet, mihin puoluekokouksen on varoja osotettava, on valiokunta katsonut, ettei arkistokysymystä voida nyt siinä laajuudessa vielä toistaiseksi toteuttaa, kuin mainitun komitean ehdotus sisältää. Kuitenkin katsoo valiokunta, ettei arkistokysymystä voida pitemmälle lykätä, vaan on sitä jossain määrin ryhdyttävä toteuttamaan, sillä tuonnemmaksi lykkäämisellä vaikeutettaisiin jo ilmestyneen kirjallisuuden ja sanomalehtien arkistoon hankkimista. Täysi syy on myös huolellisesti hoitaa sitä huomattavaa kirjakokoelmaa, jonka puoluetoimikunta työväen arkistoa varten on jo koonnut.

Valiokunta tehdessään kustannusarviota työväen arkistolle, sen mukaan minkä puolue toistaiseksi voisi varoja tähän tarkoitukseen myöntää, on ottanut huomioon, että arkistoon hankitaan kirjallisuutta, sanomalehtiä, aikakauslehtiä, pilalehtiä ja tilastoja sen mukaan kuin nyt myönnettävä määräraha sallii, olettaen että kaikki työväen omat ja sen keskuudessa toimivat kustannusyhtiöt lahjoittavat arkistoa varten kaikkia julkaisujaan, samoin ammatiliitot, yhdistykset ja osastot, sekä osuuskunnat lähettävät arkistoon vuosikertomuksensa y. m. mahdollisesti esiintyviä tilastollisia tietoja. Että puoluekokous hyväk-

syy arkistokomitean laatiman ohjesäännön arkiston hoidosta ja käytöstä (kts. puoluetoimik. kert.).

Perustamiskustannuksiin, edellyttäen vaan pienempiä lisäyksiä nyt jo olevaan kalustoon:

Kalusto.	175
Kirjain hankinta.	225
Jo olevien kirjain sitominen	350
Yhteensä	750

Vuotuiset hoitokustannukset:

Arkistonhoitajan palkka.	600
Vuokraan y. m.	240
Kirjansitomiskustannukset	250
Kirjeenvaihtoon	160
<u>Painotyöt, paperit y. m..</u>	<u>150</u>
Smk.	1,400

Valiokunta edellyttää, että näistä kustannuksista tulee Suomen Ammattijärjestö suorittamaan toisen puolen. Siis edellä olevan perusteella saa valiokunta ehdottaa puoluekokouksen päätettäväksi:

että työväen arkiston perustamiskustannuksiin myönnetään 375 mk. määräraha; ja
että työväen arkiston hoitokustannuksiin toistaiseksi myönnetään 700 mk. määräraha vuodessa."

Mietirito hyväksyttiin muuten, mutta raha-asiallisen puolen lopullinen päättäminen jätettiin tulo- ja menoarvion yhteyteen.

Työväensuojelulakiasia.

Esitettiin lähetekeskustelua varten kysymys 32. Asia lähetettiin! keskustelutta *lakiasiaivaliokuntaan*.

Työttömyyskysymys.

Valiokuntaan lähettämistä varten esitettiin ehdotus 33, joka keskustelutta lähetettiin *menettelytapavaliokuntaan*.

Toimitsijain raittius.

Valiokuntaan lähettämistä varten esitettiin kysymykset 36, 37 ja 38.

Järjestävä valiokunta ehdotti asiata lähetettäväksi *menettelytapavaliokuntaan*.

Puheenvuoroja pyydettiin heti useampia kymmeniä.

Puheenjohtaja ehdottaa puhevuorot rajotettavaksi. (Huutoja: Ei, ei! Liikettä.)

Puheenjohtajan ehdotuksesta lauletaan rauhotukseksi.

Tehdään eri ehdotuksia puheajan rajottamisesta.

90 äänellä 16 vastaan, jotka puoltavat puheajan rajottamista 5 minuutiksi, päättää kokous rajottaa sen 2 minuutiksi.

Puheenjohtaja: Täällä on pyydetty 60 puhevuoroa. Sopisi puhujain hiukan rajoittaa sanottavansa. Sitäpaitsi voin huomauttaa, että sanomalehtimiehet näkyvät menneen pois, joten ei kannata lehtereillekään puhua.

(Melua. Huutoja: Se on häpeämätöntä! Sanomalehtimiesten on oltava läsnä! Muuten menkööt pois koko kokouksesta!)

Puheenjohtaja: Hiljaa! Ollaan rauhallisia ja käsitellään asiaa säännöllisessä järjestyksessä.

D. Eskelinen: Sanomalehtimiesten on tultava paikoilleen tämän kysymyksen ajaksi. Elleivät tule nyt, niin älkööt tulko muidenkaan kysymysten aikana. Puheenjohtaja on jäävi asiassa. (Hyvä!)

Puheenjohtaja: Olenko minä käytökselläni aiheuttanut pahennusta? Olenko porsastellut ja juovuksissa jättänyt tehtäväni täyttämättä? (Melua).

A. Halonen: Panen vastalauseen D. Eskelisen väitettä vastaan, sillä tämä kokous ei ole mikään raittiuskokous. (Alas!)

Puheenjohtaja: Kysyn kokoukselta, olenko jäävi puhetta johtamaan?

Huutoäänestyksellä vastattiin, että puheenjohtaja pyköön paikallaan.

Keskustelu *sanomalehtimiesten menettelystä* jatkui tämän jälkeen.

M. Turhia: Sanomalehtimiehet ovat puheenjohtajan ilmoituksen mukaan tehneet mielenosoituksen laillisessa järjestyksessä esitettyä kysymystä ja sen käsittelyä vastaan. He tahtovat tässä asiassa terroriseerata kokouksen. Jos tarkoitus on näin katala, tulee kokouksen panna vastalause heidän menettelyään vastaan.

J. Vuoristo: En ole persoonallinen raittiusmies, mutta sanomalehtimiestemme menettelyn katson halveksittavaksi.

R. Penttinen: Sanomalehtimiesten menettely on suurin tahdittomuus kokouksessa. Tällaisen tärkeän kysymyksen aikana poislähteminen on hävytöntä. En olisi sitä odottanut.

P. Leppänen: Suurin tahdittomuus on se, että tämä kokous ottaa tällaisen asian käsitelläkseen. On kai samantekevää, missä sanomalehtimiehet istuvat, lavallako vai edustajain joukossa. Ettehän te vielä tiedä, kertovatko sanomalehtimiehet tästä keskustelusta vai ei. Vasta sen jälkeen, kun nähdään sanomalehtien kertomukset, tulee toimenpiteiden vuoro. Poistuminen ei ole asian halveksumisesta johtunutta vaan vastalause turhaa puhumista vastaan.

O. Piisinen: Sanomalehtimiesten poistuminen ei ole luullakseni johtunut tämän kysymyksen pitämisestä vähäarvoisena, vaan on nähtävästi vastalause sitä fanatismia vastaan, joka kokouksessa pääsi vallalle ja ilmeni jo eilen Lehtelän jutussa. Jos kokous puuttuu asiaan, voi seuraava askel olla, että kokous alkaa määräillä, millä tuolilla minkin sanomalehtimiehen on istuttava. On surullinen köy-

häntodistus kylmäverisyyden ja harkintakyvyn puutteesta, että puheenjohtajan täytyy laulattamalla ja muilla kons-teilla hillitä kokousta. Luulen, että niin pian kun kokous itse käy asialliseksi, sanomalehtimiehet ilman eri toivomuk-sia käyvät tehtäviinsä.

J. Tuominen: Meitä on evästetty tätä kysymystä varten. Järjestöissä pidetään kysymystä tärkeänä, mutta meidän sanomalehtimiehemme juuri tämän tärkeimmän kysymyksen aikana menevät pois. Siinä on heidän vas-tauksensa. Jos he eivät refereeraa tätä keskustelua, men-kööt muidenkin kysymysten ajaksi pois. (Hyvä!)

M. Turkia: Puheenjohtaja ilmoitti asian kokoukselle ja sentähden se on virallinen asia ja sellaisena käsiteltävä.

Puheenjohtaja selittää, ettei se ollut virallinen ilmoi-tus. Tarkoitus oli, ettei puhuttaisi niin paljon turhia kuin monessa muussa asiassa.

J. Tuominen: Panen vastalauseen puheenjohtajan menettelyä vastaan.

A. B. Mäkelä: Sanomalehtimiehille on myönnetty jo läsnäolo-oikeus. Sama kokous ei voi tehdä kahta pää-töstä samasta asiasta. Sitä tarkattava ehdotus on hylät-tävä. (Hyvä! Ei, ei!)

Keskustelun loputtua kokous 62 äänellä 32 vastaan, jotka sanomalehtimiesten läsnäolo-oikeuteen nähden tah-toivat pysyttäväksi entisessä päätöksessä, päätti,

että puoluelehtien kirjeenvaihtajien on saavut-tava paikoilleen, jos tahtovat edelleen olla läsnä kokouksessa.

A. B. Mäkelä ilmotti vastalauseensa sitä vastaan, että asia otettiin päätettäväksi, kun kerran jo ennen oli pää-tetty sanomalehtimiesten läsnäolo-oikeudesta.

Tähän vastalauseeseen ilmottivat yhtyvänsä *J. Meri-virta, H. Lindberg, O. Piisinen, A. E. Kokkola* ja *V. Boman*.

Seuraavat edustajat ilmottavat, *etteivät ottaneet osaa*

äänestykseen: J. Kujala, P. Leskinen, A. Laine, O. Ilmonen ja O. Vallin.

*

Tämän jälkeen siirryttiin taas keskustelemaan

toimitsijain raittiudesta.

Keskustelussa esitettiin seuraavaa:

D. Eskelinen: Ikävä kyllä, tinkimistä on havaittavissa meidän tunnetuimpienkin puoluejäsentemme keskuudessa, jos joku periaatteessa jo hyväksytty kysymys käytäntöön sovittaessa tavalla tai toisella tulisi muuttamaan heidän yksityisiä elämäntapojansa. Ainakin tässä raittiuskysymyksessä on siten. Valitetaan sitä hävyttömyyttä, kun käytännössä raittiusmiesten taholta uskalletaan uhata rajoittaa heidän persoonallista yksilövapauttaan, vaatimalla raittiutta. Väitetään, että olevat olot ja sen mukana yksilöt ovat syiden seuraus. Hyvä! Koska seurausta ei ole ilman syytä, niin on luonnollista ja oikeutettua puoluejäsenen keskuudessa se vaatimus, että kaikilta tai ainakin palkkaa nauttivilta puolueen luottamustoimissa olevilta henkilöiltä tämän puoluekokouksen päätöksellä vaaditaan ehdotonta raittiutta. Ne monet surulliset ja puolueelle häpeälliset tapahtumat, mitä on sattunut viime puoluekokouksen jälkeen luottamustoimissa olleiden uskottomuuden takia, ovat pakottaneet minut ja monet toisetkin puolue-toverit, vaikka emme olekaan mitään raittiuskiihkoilijoita, vaatimaan rajoituksia yksilöiden persoonavapaudelle.

Edustajana Oulun puoluekokouksessa hyväksyin siellä tehdyn päätöksen tästä kysymyksestä. Oletin että se on kylliksi ankara, mutta siinä oletuksessani olen suuresti pettynyt. Oulun päätöksessä vedotaan puolueemme luottamustoimissa olevien »siveelliseen velvollisuuteen". Ikävä kyllä, sen tunto muutamilta eräissä tapauksissa näkyy aivan kokonaan puuttuneen.

On puolueemme keskuudessa sellaisia, jotka vaativat ehdotonta raittiutta kaikilta puolueen jäseniltä, mutta tällä kertaa se ei ole käytännössä toteutettavissa.

K. Saari: Raittiusasiaa olisi ajettava yhä kiivaammin. Yhtyi Kuhasen ehdotukseen.

S. Saarikivi: Puoluemiستمme juopottelut ovat vaikuttaneet paljon pahaa. Olisi saatava ehkäisy tälle porrastelulle. Piisinen ehdotti jätettäväksi piiritoimikuntien ja hallintojen asiaksi katsoa, ettei juoppoja tule. Mutta kun samat toimihenkilöiden valitsijat eivät itsekään lasiin sylje, niin kuinka voi sokea sokeaa taluttaa. Ehdotti, että puolueen vakinaisella palkalla olevia luottamustoimia täytettäessä olisi valittavalta vaadittava ehdotonta raittiutta ja että kokous lausuisi katsovansa suotavaksi, että puolueen keskuudessa tehdään vakaumuksellistakin raittius-työtä.

J. Kovanen yhtyi Piisiseen.

R. Penttinen: Järjestöjen asia on valita toimiin ehdotomasti raittiita. On kokonaan valitsijain vika, ettei Oulun päätöstä ole noudatettu. Puhuja sanoi olevansa persoonallinen raittiusmies, mutta ei voivansa puoltaa Kuhasen ehdotusta.

J. V. Valo sanoi, ettei hän ole ollut jyrkällä kannalla asiassa, mutta tapaukset tämän kokouksen aikana ovat kehottaneet häntä vaatimaan jyrkkää pontta.

Alex. Halonen: Puolueen nuorimpana ja samalla ehkä perinpohjaisimpana juopottelijana olen sillä kannalla, että toimihenkilöiltä pitää vaatia raittiutta. En tee sitä samoilla syillä kuin Kuhanen, vaan sillä että kysymys on isännän ja palvelijan välisestä suhteesta. Isännällä on aina oikeus sanoa mitä vaatimuksia hän palvelijalleen asettaa. Mutta en yhdy niihin, jotka tahtovat häväistä puoluetta toittamalla puoluekokouksen korkealta jalustalta todistamattomia ja kaikessa tapauksessa liioiteltuja julistuksia "puolueemme toimitsijain siveellisestä rappiotilasta. Jos joku on langennut ja mahdollisesti siten oikeuttanut jonkunlaista vahinkoa, niin ei se oikeuta heittämään lokaa koko puolueitoimitsijain suurelle joukolle. Mielestäni olisi tämän kokouksen oltava iloinen, että nyt umpeen kuluneella

kolmivuotistoimintakaudella puolueemme toimitsijat, yleisesti puhuen, ovat yhä suuremmassa määrin ruvenneet harrastamaan arvokasta esiintymistä. Se on todistus, että sosialismin aatteiden syventyessä ja valloittaessa yhä suurempaa jalansijaa koko puolueessa niin myös sen toimitsijoissa, persoonallisessa esiintymisessäkin on kehitystä tapahtunut. Ja sen totuuden myöntämiseen pitäisi meillä olla kyllin oikeamielisyyttä ja rohkeutta. Siten tehtäisiin paljon enemmän hyvää kuin häväistyksillä, joita puoliporvarillisen Koiton puheenjohtaja ja Viipurin suomettarelaisten raittiusseuran Kuhanen on nähnyt hyväksi puolueemme toimitsijoista syyttää, ehkäpä siten parhaiten luullen ajavansa porvarillisten raittiusseurain etuja. — Myös pitäisi tämän kokouksen siihen suuntaan kulkeutuen, riistää porvarillisilta politikoitsijoilta tilaisuus sanomaan, että sos.-dem. puolue on siinä määrin siveellisessä rappio-tilassa, ettei se usko rentustelemattomia toimitsijoita toimiinsa saamiseen muulla ehdolla kuin että porvarillisten raittiusseuralaisten provoseeraamat raittiuspakkopaidat pidetään käytännössä ja että niitä yhä kiristetään.

Kaiken yllä olevan perusteella ehdotan, että ennen asiassa tehty päätös puretaan ja että sensijaan puoluekokous velvoittaa asianomaiset järjestöt ja hallinnot pitämään huolta, että puoluekokouksen oikeutettu toivomus siveellisestä käytöksestä ja pahennusta herättävien tekojen tuomitsemisesta mahdollisuuden mukaan toteutetaan.

O. F. Laine hyväksyi Kuhasen ponsien alkuosan, mutta ei loppua. Tahtoi lausuttavaksi, että kun on tarjolla samallaisia kykyjä, on etusija annettava ehdottomasti raittiille.

O. Salonen ja *A. Päiviö* kannattivat Kuhasen ponsia.

K. H. Viik kannatti Kuhasen pontta pääasiassa, mutta on ponsi kuitenkin puutteellinen. Ehdotti, että puoluekokous lausuisi sen vakavan toivomuksen, että puolueen jäsenet yleensä noudattavat raittiutta ja että eri puoluejärjestöjen luottamushenkilöiltä vaadittaisi ehdotonta raittiutta.

V. *Huhtala* ei sanonut vaativansa ehdotonta raittiutta, mutta siitä kuitenkin pitäisi pitää huolta, etteivät toimitsijat käytöksellään saattaisi puolueelle vahinkoa.

*

Puheenjohtaja ilmoittaa, että *sanomalehtimiehet* ovat palanneet paikoilleen ja antavat iltapäivällä selityksen menettelystään.

Keskustelua jatkettaessa käyttivät edelleen puheenvuoroja seuraavat:

J. Kujala yhtyi Valoon. Kasvattava raittiustyö tuottaa hyötyä. Ehdotti, että puoluekokous velvottaisi puoluejärjestöjä tekemään muun valistustyön ohella myös raittiikasvatustyötä. Puoluelehtien olisi julaistava ja annettava tilaa myös raittiuskysymystä koskeville kirjoituksille.

O. Niinipuro: Kun kerran asiasta on Oulussa päätetty, niin mitä ihmettä tästä yhä puhutaan. Ettei se enää kolmatta kertaa tulisi esille, olisi vahvistettava edelleen Oulun kokouksen päätös, lisäyksellä paikallisten järjestöjen kontrollioikeudesta.

J. Tuominen: Täytyyhän niitä entisiä juopottelijoita kärsiä, mutta uusia emme enää halua. Jo ilmoituksissa olisi mainittava, että toimitsijoiksi halutaan vaan raittiita.

E. Viinikainen esitti Kautskyn lauseita juoppoutta vastaan.

M. Manninen: Oulun kokouksen päätöstä olisi jyrkennettävä.

H. Kyyrö yhtyi Kuhasen ponsiehdotukseen.

T. Kallio kannatti Kuhasen ponsiehdotusta.

J. Kautto kannatti Eskelisen lausuntoa. Täällä on sanottu, etteivät raittiit ole juoppojen veroisia toimissaan. Myönnän kyllä, etteivät he *haukkumisessa* riitä, mutta tuskin tahtovatkaan.

O. Piisinen: En elinpäivänä ole ollut juoppouden ihailija. Ymmärrän myös, mikä on synnyttänyt sen tavatoman kiihkon, joka raittiit puoluetoverit on vallannut. Onhan puolueessamme toinen toisensa jälkeen sattunut viheliäisiä juopotteluskandaaleja. Niistä ei ole ollut meille kunniaa ja kai kaikkein vähimmän niitä aiheuttaneille. On siis käsitettävää tämä läikkyvä suuttumus, jota ovat lisänneet ne ivalliset ja puoliksi solvaavat lausunnot, mitä täällä esim. eilen illalla heitettiin raittiita tovereja kohtaan. Tämä kaikki on ikävällä merkittävä. Sosialidemokratinen puoluekokous on antanut kiihottaa itsensä rutivanhoilliseen raittiusfanatismiin! Se henki, mikä täällä kuohahtelee, on vanhoillisempi kun Kuopion suomettareJaisessa raittiusseurassa. Jos tavataan järjen päästä kiinni, niin meille riittää kyllä Oulun kokouksen päätös tiukennettuna. Ehdotankin siis, että uudistettaisiin se päätös, sillä nimenomaisella lisäyksellä, että paikallisten järjestöjen kontrollioikeus tulisi ei vaan turvatuksi, mutta ne siihen velvoitetuiksi. Ellei kuria saada pidetyksi itse kullakin paikkakunnalla, epäilyttää minua, tokko puoluekokouksen jyrkkä raittiuspäätös voi tuottaa tarkoitusta täyttäviä tuloksia.

O. Niemeläinen moitti kovasti juopottelevia johtohenkilöitä. Ei kunnioiteta sellaisia sosialidemokrateja.

P. Leskinen huomautti, ettei ole tehtävä raittiuspakopaitaa, on vaadittava kieltolakia.

J. N. Viinikka kannatti ehdotusta Oulun kokouksen päätöksen uudistamisesta lisäyksellä, että paikalliset järjestöt valvokoot sen toteuttamista.

H. Pykälä kannatti Kuhasen ponsiehdotusta.

V. Sjögren kannatti Tuomisen lausuntoa.

K. Kopila yhtyi Eskelisen lausuntoon.

J. Juntikka yhtyi Kuhasen ehdotukseen. Oulun kokouksen päätös on vaan todistus siitä, että siellä oli enemmän juoppoja.

A. Attila syytti Halosta karkeasta ylimielisyydestä asiassa, mutta mitä hän muuta voisi, kun on sellainen kuin on. Kannatti Kuhasen ehdotusta.

K. Veijola: Kyllä tässä puolueen täytyy sanoa pakottava sanansa, ei sitä ole yksin piirijärjestöille jätettävä. Kannatti Eskelisen lausuntoa.

Puhevuorot asiassa päätettiin rajottaa.

Vähän yli k:lo 1 hajaannuttiin päivällislomalle.

Iltapäivän istunto.

Kokousta jatkettiin k:lo 4 i. p.

Puheenjohtajana toimi *F. E. Kellosalmi*.

Sanomalehtimiesten menettely.

Puoluelehtien kirjeenvaihtajien puolesta esitti *Kullervo Manner* seuraavan kirjelmän selittämään heidän aamupäiväistä menettelyään:

„Sos.-dem. puoluekokoukselle.

Vaikka toverit Piisinen ja Leppänen lausunnoissaan meidän poistumisemme johdosta paikoiltamme lausuivatkin jo, mitä meidän puolelta kannatti esiintuoda, tahdomme kuitenkin vielä saada sanotuksi, että meitä sos.-dem. sanomalehtien kirjeenvaihtajia ei suinkaan mielenosotukselliseen menettelyymme johtanut halu terroriseraata puoluekokousta asiassa, jossa useat meistä ehdottomalla raittiudellaan jo käytännössä ovat osottaneet kantansa, vaan ajoi meidät ilman suurempaa edelläkäypää neuvottelua poistumaan paikoiltamme se tavaton itsensä hillitsemisen puute, jopa skandaliseeraushalua osottava kiihko, jolla kokouksen useat edustajat nähtävästi esiintyivät jo ennenkuin itse asiaan oli käsiksi päästy. Meidän täytyy tunnustaa, että mainittu esiintyminen ei meissä ainakaan herättänyt kunnioitusta sellaisen aikaansaajiin, emmekä usko että kylmäveriset puoluetoverit myöskään voivat tuntea erityistä ihailua sellaiseen kokouksiintymiseen. Näin ollen

katsomme osottaneemme mieltämme oikeassa asiassa, jonka kokous itse on osottanut, koskapa asiasta käytetyissä puhevuoroissa sittemmin ei mitään uutta esiintuotu.

Lisäksi olkoon mainittu, että yksikään edustaja ei voinut vielä tietää referoimmeko keskustelut oikein vai ei. Ja sitäpaitsi pikku lehtien palstatkaan eivät riitä täytettäväksi sellaisella tavaralla, jota esim. Lehtelän jutussa tuli esiin ja jommoista meillä näytti olevan syytä odottaa, päättäen siitä lainehtivasta mielentilasta, joka jo vallitsi.

Sitäpaitsi täytyy meidän lausua, että puheenjohtaja ei esiintynyt meidän puolestamme, vaan esitti ainoastaan oman havaintonsa ja siten tuli tulkinneeksi väärin esiintymisemme, osaltaan antaen aiheita siihen yhäkin kohoavaan lämpöön, joka sittemmin ilmeni ja aiheutti päätöksen, jossa, katsoen keskustelussa esiintuotuihin perusteluihinkin, hutkittiin tutkimatta ja jossa tuomarina tavallaan oli asianosainen, kokonaan unhottaen, ettei sen tarvitsisi päätellä niin vähäpätöisistä asioista kuin esim. kirjeenvaihtajien istumasijoista.

Edellä oleva riittänee selvittämään menettelymme todelliset syyt, olematta mikään anteeksipyyntö, johon emme katso syytä olevankaan. Lopuksi sanottakoon vielä, että tarkotuksemme oikean laadun todistaa paraiten se, että astuimme paikoillemme hetimiten, kun itse kokous oli alkanut jatkaa, sosialidemokratialle ominaisella arvokkuudella, suurta tehtävänsä suorittamalla keskustelunsa ja päätöksensä järjestyksellisesti."

Toimitsijain raittius.

Jatketaan keskustelua puolueen toimitsijain raittiuskysymyksestä.

Keskustelussa lausuttiin seuraavaa:

Ida Kantanen: Se mitä sanoin jo Oulun puoluekokouksessa, ettei nimittäin riitä se, että puolueen toimitsijoille asetetaan siveellinen velvollisuus olla juopottelematta,

on osoittautunut todeksi. Puolueen toimitsijat eivät ole, tällaisesta velvoituksesta välittäneet, ja se on puolueellemme tuottanut paljon ikävyyksiä. Kummastelen sitä, että täälläkin halutaan tehdä samanlainen päätös, jota niin helposti voidaan rikkoa. Mitä teemme sellaisilla päätöksillä? Vastustin jo Oulun kokouksen päätöstä; ja nytkin vastustan päätöstä, jolla ei ole mitään merkitystä. Vaadin enemmän. Yhdyn Viikin lausuntoon.

Sandra Lehtinen: En ole tässä asiassa enemmistön kannalla. Itse puolestani olen aina ollut ehdottoman raittiuden kannalla. Pidän kuitenkin epäonnistuneena alustuksessa mainittua ehdotusta, sen noudattamista kun on käytännössä vaikea valvoa. Jos tehtäisi ehdottoman tiukka päätös, eivät puoluejärjestöt tulisi sitä noudattamaan. Sellainen päätös ei siis kohottaisi kokouksen arvoa. Päätöksiä tehdessämme on meidän ensi sijassa katsottava, onko niistä puolueelle hyötyä vaiko vahinkoa. Näin ollen, kun jyrkkää raittiusvaatimusta ei käytännössä voida toteuttaa, ei siitä olisi etua puolueelle, eikä sille asialle mitä tässä ajetaan. Jos asetutaan tinkimättömän raittiuden kannalle virkailijoihin nähden, niin yhtä suurella syyllä meidän on vaadittava ehdotonta raittiutta muiltakin puolueen jäseniltä.

F. Mäki: Sen järjestön puolesta, jota edustan, esitän mielipiteen, että Oulun puoluekokouksen päätöstä raittiuskysymykseen nähden on paremmin kuin tähän asti noudatettava. Ja milloin puolueen luottamustoimissa olevat henkilöt saattavat pahennusta aikaan puolueen keskuudessa, olkoon asianomaisten järjestöjen jäsenten velvollisuus erottaa heidät luottamustoimista ja valita tilalle henkilöt, jotka omaavat enemmän velvollisuudentunnetta ja siveellistä tarmoa puolueen päätöksiensä noudattamisessa.

V. Boman: Ehdottomasti raittiina vastustan niitä, jotka vaativat puolueen toimitsijoilta ehdotonta raittiutta. Täytyyhän meidän sosialidemokrateina myöntää, että ihminen on ympäristönsä tulos. Sentähdenhän vaadimme

kieltolakiakin, kun tiedämme, ettei juoppous voi loppua ilman kieltolakia. Pysyn Oulun kokouksen päätöksen kannalla. Täällä näyttää siltä, että jotkut raittiuskiihkoilijat ovat niin perin jyrkkiä saadakseen toimihenkilöiden paikkoja. (Hyvä! Hävytöntä! Valetta!)

A. F. Lyly: Oulun puoluekokouksessa tehty ponsi on liian lievä. Sitä todistaa jo sekin, että raittiuskysymys on täytynyt ottaa täällä uudelleen esille. Miksi meillä aina niin hellävaroen pidellään juopottelevia tovereita? Se johtuu siitä, että meidän n. s. „suuruudet" vastustavat raittiutta. Siitä syystä, että nämä suuruudet aina koettavat todistella meille muille, että Juopoin mies on kykenevin mies". Mutta on turhaa luulotella, että kansa on enää niin kypsymätöntä, että se moisia juoppousylistelyjä uskoo.

J. Laakso kannatti Kuhasen ehdotusta.

/. Nurminen: Oulussa olisi pitänyt jo vaatia jyrkempiä ponsia raittiusvaatimukseen nähden. Tuosta juoppouspaheen hemmottelemisesta on jo näkynyt ikäviä seurauksia. Siveellinen taso on laskeutunut puolueessamme. Aivan yleistä on luottamusmiesten juopottelevien. Kannatan ainakin Oulussa tehtyjen ponsien säilyttämistä.

J. R. Hynynen: Aivan jokapäiväinen surullinen ilmiö sos.-dem. puolueessa on se, että etevät toverit, kyvykkäät toimihenkilöt, joutuvat turmioon alkoholijuomain käyttämisen tähden. Puolue kärsii tästä arvaamatonta tappiota. Katkeroitettavaa on myös nähdä, että meidän johtomiehemme alituisesti puuhaavat vastalauseita, jos raittiusmieliset toverit tahtoisivat panna toimeen ankarampaa kurinpitoa porsasteleviin sos.-dem. jäseniin nähden.

M. Turhia: Luen kokoukselle Suomen ruotsalaisen työväenliiton kokouksessa laaditut ponnet raittiuskysymyksestä: Edustajakokous lausui." 1) että kaikkiin tärkeämpiin järjestöjen luottamustoimiin on valittava ehdottomasti raittiita henkilöitä; 2) että agitaattorien on entistä enemmän pantava huomiota raittiusasiaan ja valmistettava vielä

voimakkaampaa yleisen väkijuomakiellon vaatimusta, että yhdistyksissä, joissa on innokkaita raittiusmiehiä, nämä perustamalla raittiusryhmiä tai muilla sopivilla tavoilla toimisivat raittiusasian eduksi".

Olen pääasiassa näiden ponsien kannalla ja toivon että kokous tulee ne hyväksymään.

K. Koskinen: Mitä raittiuskysymykseen tulee, on yleensä pääpaino pantu sille, että sos.-dem. puolueen luottamusmiehet noudattaisivat raittiutta. Tämä on liian supistettua. Raittiuskysymys on ulotettava puolueeseen kokosen laajuudessa. Kaikilta jäseniltä olisi vaadittava raittiutta ja vaadittava siitä syystä, ettei koko puolueemme turmeltu. Yhdyn myös M. Turkian lukemiin ruotsalaisten sos.-dem. ponsiin.

J. Rautio: Onkohan paljo sos.-dem. puolueen jäseniä todellisen raittiuden kannalla? Mitä meitä hyödyttää puhe ehdottomasta raittiudesta ja Oulun kokouksen päätöksistä, kun niitä kuitenkin alituisesti rikotaan. On kannatettava sitä innokkaammin kieltolain saamista. Kannatan yhä edelleen Oulun kokouksen päätöstä.

O. Koistinen yhtyi Kuhasen ponsiin.

E. Alho vaati ehdotonta raittiutta.

Keskustelun päätyttyä tähän lähetettiin asia *menettelytapava liokuntaan*.

Palovakuutusyhtiön perustaminen.

Esitettiin ehdotukset 42 ja 43.

Niiden johdosta lausui:

K. Viita: Olen sitä mieltä, ettei asiaa pitäisi jättää tähän. Olen saanut juoksennella turhaan porvarillisten vakuutusasioitsijain luona, jotka ovat kieltäytyneet vakuuttamasta työväentaloa. Uskon, että oma palovakuutusyhtiö kannattaisi hyvin. Olen koonnut tilastoa kannattajista Messukylän pienessä kunnassa ja sielläkin olisi omassa yhtiössä vakuutettavia työväentaloja 30,000:n ja yksityis-

ten asuntoja 40,000:n mk. arvosta. Ehdotan, että alettaisiin kautta maan koota tilastoa oman yhtiön kannattajista ja että tilaston valmistuttua ryhdyttäisiin asian vaatimiin toimiin.

Asia lähetettiin *lakivaliokuntaan*.

Puolueen toimitsijain osanotto eduskuntatyöhön.

Esitettiin ehdotus 45.

Asia lähetettiin keskustelutta *menettelytapavalio-*
kuntaan.

Ensi puoluekokouksen aika ja paikka.

Esitettiin keskusteltavaksi kysymys seuraavan puoluekokouksen ajasta ja paikasta.

Sen aikaan nähden päätettiin suurella äänen enemmistöllä pientä vähemmistöä vastaan, että kokous pidetään *kahden vuoden kuluttua*. Vähemmistö tahtoi kokouksen pidettäväksi vuoden kuluttua.

Paikkaan nähden tehtiin useita eri ehdotuksia, joista käytiin äänestämään. Äänestyksessä voitti paikaksi ehdotettu Lahti ensin suurella enemmistöllä Joensuun. Seuraavassa äänestyksessä hyväksyttiin 75 äänellä paikaksi Tampere ennen Lahtea, joka sai 45 ääntä. Senjälkeisessä äänestyksessä voitti Tampere ensin 78 äänellä 31 vastaan Vaasan ja sitte 83 äänellä 42 vastaan Kuopion. Seuraavassa ja lopullisessa äänestyksessä päätettiin 73 äänellä 63 vastaan, jotka tahtoivat paikaksi Tamperetta, että seuraava puoluekokous pidetään *Helsingissä*. (Hyvä-huutoja.)

Puoluetoimikunnan paikka ja ilmotuslehti.

Puoluetoimikunnan paikaksi ensi puoluekokoukseen asti hyväksyttiin yksimielisesti *Helsinki*.

Puoluetoimikunnan tiedonantolehden suhteen päätettiin pysyä entisessä tavassa, että tärkeimmät tiedonannot

koetetaan saada mahdollisimman mukaan samaksi päiväksi kaikkiin puoluelehtiin, pienemmät huomautukset julkaisee puoluetoimikunta »Työmiehessä», josta muut puoluelehdet saavat ne ottaa palstoilleen.

Puoluetoimikunnan vaalitapa.

Jouduttaakseen kokouksen kulkua, esitettiin nyt jo päätettäväksi uusien järjestösääntöjen kohdasta, joka koskee puoluetoimikunnan vaalia. *Sääntövaliokunnan* ehdotus oli seuraava:

«Puoluetoimikunnaksi valitsee puoluekokous
kaksi puheenjohtajaa,
. yhden sihteerin ja
neljä muuta jäsentä, joista puoluetoimikunta valitsee
yhden rahastonhoitajaksi; ellei rahastonhoitajaa näistä
voida valita, valitaan hänet puoluetoimikunnan ulkopuo-
lelta; ulkopuolelta valitulla ei ole päätösvaltaa puolue-
toimikunnassa.

Varajäseniä valitaan viisi."

Ehdotus hyväksyttiin.

Puoluetoimikunnan vaali-

Esitettiin toimitettavaksi puoluetoimikunnan vaali.

A. *Halonen* ehdotti, että vaalin toimittaminen lykät-
täisi siksi, kunnes on päätetty puoluetoimikunnan suh-
teesta Perttilänjuttuun.

Ehdotus hyväksyttiin.

Kokouksen edustajain matkakulujen tasaus.

Kysymyksen puoluekokouksen edustajain matkakulu-
jen tasauksesta alusti

V. *Lehokas*: Oulun puoluekokouksessa käytetyistä Si-
rolan ja Perttilän puheenvuoroista, ei käy täysin selville
tarkoitettiinko tällä kysymyksellä siellä sitä, että edusta-

ien matkakulut tasattaisiin jo tämän kokouksen edustajain kesken.

Puolueneuvosto on kuitenkin päättänyt, että tämän Kotkan kokouksen suhteen ei vielä ole ryhdyttävä mihinkään toimenpiteisiin ja on asettunut edustajain matkakulujen tasauksen suhteen tuleviin puoluekokouksiinkin nähdén vastustavalle kannalle.

Vastustus johtuu pääasiassa siitä vaikeudesta, jota mainittujen matkarahojen puolueosastoilta takasin karhuaminen tuottaisi ja kun matkakustannukset nykyisessä muodossa jaettuna tasan jokaista valitsijaa kohden nousevat niin pieniin summiin, kuin muutamiin penneihin.

Numerot tosin näyttävät, että matkakulujen tasauksesta koituisi pieni huojennus muutamille varsinkin kaukaisille maalaisedustajien lähettäjiille, sekä että jotkut suuremmat kaupungit tulisivat enemmän verotettua. Mutta, kun taas kokouksen lähellä olevat köyhät maalaisvalitsijat saisivat tasauksesta lisämenoja, ja kun tällaisesta tasauksesta, kuten sanottu, koituisi aivan aavistamaton työ niiden takasin keräyksestä, ei tasauksesta ole vastaavaa hyötyä.

Sitäpaitsi ei puoluetoimikunnalla ole nyt, eikä ole varmaa tietoa onko tulevan puoluekokouksenkaan aikana, niin suuria varoja yhtäaikaan kiinnitettävänä, kuin ehdotus vaatisi, vaikkakin kysymyksessä olisi vaan matkakulut eikä päivärahoja ensinkään. Tämän menoerän rinnalla vaatii puoluekokouksen menot puolueelta monissa eri muodoissa vielä useita tuhansia, ehkäpä yli kymmenenkin tuhatta. Edustajain matkakulujen tasauksesta johtuvain suurien, jopa mahdottomilta näyttävien vaikeuksien tähden ehdotan koko asian hylkäämistä siten, että kokous yhtyy lausumaan, että puoluekokouksien edustajain matkakustannukset maksetaan edelleenkin kunkin yhdistyksen kassasta, siten että kunnallistoimikunnat jakavat edustajan matkakulut tasan hänen valitsijainsa kesken, paitsi jos edustajat päätetään valita piirittäin, jolloin piiritoimikunnat voivat jakaa piirinsä edustajain matkakulut tasan.

F. Aaltonen: Asia olisi jätettävä pöydälle kunnes järjestösäännöt saadaan lopullisesti valmistetuksi.

J. Kovanen: Kannatan osaksi kysymyksen alustajaa. Kuitenkin olisi jo tulevan puoluekokouksen aikana tasattava matkakulut. Päiväpalkaksi riittäisi ehkä 5 markkaa.

K. Nieminen kertoi, kuinka Turun etel. vaalipiirissä nykyään valitaan edustajat koko piirille yhteiset ja yhteisesti maksetaan myöskin matkakulut ja palkat.

K. Lindberg yhtyi alustajaan.

K. Lehtimäki: En kannata mitään tasaamista. Maksakoot ne, jotka lähettävätkin: piiri- tai kunnallisjärjestöt.

Asia pantiin *pöydälle* siksi kunnes on päätetty järjestösäännöistä.

Perttilänjuttu.

Esitettiin keskusteltavaksi *A. B. Mäkelän, A. E. Kokolan, Santeri Saarikiven, J. Peuran ja J. Raution* allekirjoittama *Perttilänasiainvaliokunnan* mietintö, joka sisälsi seuraavaa:

„Perttilänasiainvaliokunnan ehdotus puoluekokouksen päätökseksi.

Sen nojalla, mitä Perttilänasiassa tähän asti on selville saatu, ei puoluekokous katso olevansa oikeutettu antamaan moite- tai paheksumislausuntoa eronneelle puoluetoimikunnalle tämän asian johdosta, mutta ei kokous näe syytä olevan lausua mitään kiitostakaan enemmän sille kuin muillekaan puolueen rahainhoitoa valvomaan asetetuille toimitsijoille.

Jos Perttilä, kuten nyt näyttää, tuodaan suomalaiseen oikeuteen vastaamaan myös tästä rikoksesta, on puoluetoimikunnan puolesta vaadittava häneltä korvausta tekemästään vahingosta ja osana tästä korvauksesta hankittava Perttilän jättämät arvopaperit laillisesti puolueen

haltuun. Mutta muuta rangaistusta tästä rikoksesta ei hänelle tuomioistuimessa enään ole vaadittava.

Tutkimaan sitä seikkaa, ovatko ja missä määrin silloiset puoluetoimikunnan ja puolueuuvoston jäsenet sekä tilintarkastajat velvotettavat korvaamaan osan puoluehastoihin viimeisten kolmen vuoden ajalla syntyneestä vaillingista, sen lisäksi mitä Perttilä tunnustaa karkuun lähtiessään varastaneensa ja josta puoluekokous katsoo hänen yksinään olevan vastuussa, asetetaan sovinto-oikeus lopullisella päätösvallalla. Siihen valitsee puoluekokous 3 jäsentä, silloiset puoluetoimikunnan varsinaiset ja toiminnassa olleet varajäsenet yhden, silloiset puolueuuvoston varsinaiset ja toiminnassa olleet varajäsenet yhden, silloiset tilintarkastajat ja toiminnassa olleet varatarkastajat yhden sekä näin valitut sovintotuomarit seitsemännen puheenjohtajaksi. Sovinto-oikeuden on kokoonnuttava Helsingissä niin pian kuin tässä kokouksessa valittava uusi puoluetoimikunta katsoo Perttilätä koskevassa oikeudenkäynnissä tulleen selville, paljoko hän on lähtiessään ottanut puolueen rahoja.

Saman sovinto-oikeuden harkittavaksi ja ratkaistavaksi jää, onko ja missä määrin puoluetoimikunta, puolueuuvosto ja tilintarkastajat velvotettavat korvaamaan vaillingista aiheutuneita tilintarkastuskustannuksia. Puoluekokous vaatii heiltä yhteisesti kolmannen osan niistä kustannuksista.

Sovinto-oikeuden on päätettävä sen omien kulunkien suorittamisesta.

Puoluekokouksen vaatimuksia sovinto-oikeudessa ajamaan ehdottaa valiokunta valtuutettavaksi *Vilho Lehokkaan*. Vastapuolet saavat myös valita asianajajansa sovinto-oikeuteen. Sovintotuomareiksi puoluekokouksen puolesta ehdottaa valiokunta toverit *Väinö Vuolijoki*, *Lauri af Heurlin* ja *A. B. Mäkelä*."

Mietintöön oli „liitteenä n:ro 1" liitetty seuraava *Eetu Salinin* ja *O. Tokoin* allekirjoittama

„*Menettelytapavaliokunnan lausunto Perttilän-
asian johdosta.*

Koska puoluekokouksen jälkeen korkeimmalla vallalla toimiva laitos, puolueeneuvosto ei ollut antanut puoluetoimikunnalle mitään epäluottamuslausetta sekä siitä päätäten, miten puoluetoimikunnan jäsenet eronsa syitä perustelivat, tapahtui se suurimmalta osaltaan Helsingin kunnallisjärjestön sekä sen kokouksissa lausuttujen yksityisten epäluottamuslauseiden johdosta (joilla yksityisillä henkilöillä, enempää kuin sanotulla Helsingin kunnallisjärjestölläkään ei voi, eikä saa olla määräämisvaltaa puolueen hallintoon eikä sen toimihenkilöihin, vaan kuuluisi puolueen hallinnon ja toimihenkilöiden lopullinen arvosteleminen, erottaminen ja uudelleen asettaminen puoluekokoukselle);

ja koska tapahtunut eduskunnan hajotus siitä johtuvine uusine vaalipuuhiineen sekä Perttilän karkaaminen olivat jo kiihdyttäneet mieliä, oli puoluetoimikunnan odottamaton ero omiaan lisäämään ennestäänkin jo kiihtynyttä mielten kuohua, vieläpä antamaan Perttilä-jutulle suurempaa kantavuutta, kuin se muussa tapauksessa olisi saanut ja ansainnut, ja saattamaan puolueen asiain hoidon ainakin laajojen maaseutupiirien käsityksessä näyttämään epävarmalta, ehdottaa valiokunta puoluekokouksen lausuttavaksi,

että puoluetoimikunnan ero Perttilänasian johdosta ei ollut harkittua eikä sellaisenaan hyväksyttävä."

Tähän lausuntoon liittyi seuraava *Alex. Halosen* allekirjottama *vastalause* („liite n:ro 2"):

„Yhtyen edelliseen, mikäli se koskee puoluetoimikunnan eroa, ehdotan sen lisäksi puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavaa:

Katsoen siihen, että puoluesihteerin Matti Turkian menettelyä Perttilän jutussa osittain johtivat persoonalliset

vaikuttimet, josta aiheutui että ilman lähempiä tutkimuksia ja siten hankittavissa olevaa täyttä varmuutta julaistiin väärää ilmiantoja sekä poliisilaitokselle että puolueelle, joista aiheutui puolueelle siveellistä ja poliittista vauriota; ja katsoen siihen, että moinen puolueen virkailijan osottama oikeudentuntoa loukkaava ja epähumaaninen menettelytapa ei ole hyväksyttävissä,

lausuu puoluekokous sen johdosta paheksumisensa puolueen sihteerille Matti Turkialle."

Asiasta yksityiskohtaisesti keskustelemaan ruvettaessa, esitettiin ensin keskusteltavaksi *kaksi ensimmäistä* valiokunnan mietinnön kappaletta.

Niiden johdosta lausui:

A. *Nyberg*: Pitäisi asianomaisilta toimihenkilöiltä saada korvaus niistä menoista, joita puolueelle on johtunut Perttilänasiain tähden.

Kaukonen hyväksyi täydellisesti mietinnön.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin kappaleet sellaisinaan.

Seuraavana ryhmänä keskusteltavien kappaleiden 3, 4 ja 5 johdosta lausui

P. *Leskinen*: Sen sijaan, että mietinnössä on esitetty $\frac{1}{s}$ korvausta, ehdotan $\frac{2}{ä}$.

A. *Gylling* yhtyi Leskiseen.

A. *Laine* hyväksyi mietinnön.

V. *Lundström*: Sana „varastaneensa" valiokunnan mietinnön 3:ssa kappaleessa olisi muutettava sanaksi «kavaltaneensa».

A. B. *Mäkelä*: Olen ollut Perttilä valiokunnan sihteerinä ja olen valinnut mietintöön sanan „varastanut" osottaakseni sillä, että Perttilän kavaltamia varoja ei ole aikomuskaan vaatia muilta kuin itse Perttilältä. Saman mietinnön toisessa kohdassa olen käyttänyt lievää sanaa „ottanut" siitä syystä, että ei ole tarvis enää sitä painostaa.

J. A. Silander: On väärin, että toiset järjestöt saavat maksaa Perttilän kavalluksesta syntynyttä vaillinkia, toiset eivät.

A. B. Mäkelä: Silanderin käsitys johtuu väärinymmärryksestä. Perttilän kavalluksesta johtunutta vaillinkia ei enää vaadita työväenjärjestöiltä. Ne ovat nuo rahat jo yhden kerran maksaneet; $\frac{2}{3}$ koko summasta jää nyt jo järjestöjen vahingoksi, kun sitä ei puolueen toimitsijoilta vaadita.

E. Viinikainen: Mietintö siinä kohden, mikä koskee Perttilän aiheuttaman vahingon korvausta, ei ole tasapuolinen. Puolueen omalle kontolle on pantava suurempi osa, sillä puolue itse on osaltaan suuressa määrässä syyllinen valitessaan moisen rahainhoitajan ja moiset tilientarkastajat.

J. Ukkonen: Puoluetoimikuntaa ei voida velvoittaa suorittamaan kyseessä olevaa Perttilän kavalluksen johdosta syntynyttä vaillinkia. Sillä on ymmärrettävää, että parhaimmallaan valvonnalla ei voida milloinkaan täydelleen estää kavalluksia syntymästä. Kannatan siis valiokunnan tekemää mietintöä.

J. Bäck: Mielestäni ei voi sanoa puolueen syyksi Perttilän kavallusta. Syy on puoluetoimikunnan ja -neuvoston huonossa kontrollissa ja tähän katsoen ei ole syytä ainakaan lieventää kysymyksessä olevan mietinnön ponsia.

J. Kautto: Puoluetoimikunta ja -neuvosto eivät ole syylliset useasti sanottuun kavallukseen ja vaillinkiin. Puolue itse on tehnyt virheen valitsemalla sellaisen miehen rahainsa hoitajaksi. Tästä syystä en hyväksy minikäänmoisia sovinto-oikeuksia ja suorastaan ehdotan sanotun mietinnön lähettämistä uudelleen valiokuntaan muutettavaksi esittämäni näkökohtien mukaiseksi.

J. Tuominen: Ehdotan puoluetoimikunnan maksettavaksi ainoastaan 7a tilien tarkastuksesta johtuneista menoista. On jo suuri rangaistus, jos puoluetoimikunta veloitetaan tuo summa suorittamaan.

J. Kujala: Tutkimuskustannuksista johtuneet menot

on mielestäni kokonaan puolueen maksettava. Ja ehdotan sen kohdan poistamista ponsista, jossa nuo tutkimuskustannukset säilytetään puoluetoimikunnan niskoille.

S. Alkio: Meidän järjestössä keskusteltiin nyt esillä olevasta jutusta ja tulimme siihen tulokseen, että vaillinki y. m. on puolueen varoista maksettava. Puoluehan on ollut itse syynä Perttilän valitsemiseen. Olen muuten samaa mieltä kuin Viinikainen.

T. Uski: En kannata sitä kohtaa mietinnössä, jossa ehdotetaan sovinto-oikeuden asettamista. Siitä johtuu vain kuluja. Kannatan Tuomista siinä, että $\frac{1}{3}$ tilien tarkastuksesta on puoluetoimikunnan suoritettava. Perttilältä on otettava jäljellä olevat menot ja vaillingit.

A. B. Mäkelä: Me emme pysty tekemään tuomioita, joita ilman muuta voidaan täytöntöön panna. Jos eivät puoluetoimikunnan ja -neuvoston jäsenet sekä tilintarkastajat suostu korvausvaatimuksiin, on mentävä raastuvan-oikeuteen.

E. Haapalainen: Jos puoluetoimikunnan ja -neuvoston jäsenet ja tilintarkastajat kieltäytyvät asettamasta sovinto-oikeuden jäseniä, niin mitä silloin on tehtävä? Mäkelä tahtoi raastupaan, mutta siellä asia kumottaisiin. Sen tähden koko sovinto-oikeutta koskeva kohta olisi otettava mietinnöstä pois. Velvoitettakoon Perttilä yksin korvaamaan vaillinki, koska hänellä on varoja korvaamiseen.

J. K. Lehtinen: Helsingin sos.-dem. kunnallisjärjestö tuli tätä asiaa käsitellessään siihen lopputulokseen, ettei puoluetoimikunnan ja -neuvoston jäseniltä eikä tilintarkastajilta olisi korvausta vaadittava.

M. Manninen: Valitsijani olivat sitä mieltä, ettei keltään, Perttilää lukuunottamatta, ole mitään korvausta vaadittava. Muussa tapauksessa voisi asia tuottaa puolueelle vain lisäkuluja. Haapalaisen ehdotus on hyvä.

E. Alho: Kruunu varmaankin anastaa Perttilän varat, ettei puolue häneltä saa korvausta.

Äänestyksessä asetettiin ensin vastakkain ehdotus,

että mietintö palautetaan valiokuntaan uudestaan muodosteltavaksi, ja E. Viinikaisen ehdotus, että Perttilältä vaaditaan takaisin anastamansa summa, mutta että puolue kärsii muun vahingon, mikä ehdotus selitettiin samaksi kuin että Perttilänasiainvaliokunnan mietinnöstä poistetaan kappaleet 3—5.

65 äänellä 13 vastaan hyväksyi kokous Viinikaisen ehdotuksen.

Sen jälkeen asetettiin voittanut ehdotus Leskisen ehdotusta vastaan, että puoluetoimikunta ilman sovinto-oikeutta määrättäisiin korvaamaan $\frac{2}{a}$ vahingosta.

73 äänellä 9 vastaan hyväksyi kokous taasenkin Viinikaisen ehdotuksen.

Tämän jälkeen toimitetussa äänestyksessä voitti Viinikaisen ehdotus 88 äänellä 27 vastaan, jotka annettiin mietinnön hyväksi.

Kokous oli siis päättänyt poistaa mietinnöstä kappaleet 3—5.

Huutoäänestyksellä hyväksyttiin tämän jälkeen niistä riippuva loppukappalekin jäämään pois.

Alettaessa sitte keskustella mietintöön liittyvästä *menettelytapavaliokunnan lausunnosta*, esitti

Alex. Halonen siihen liittyvän vastalauseensa: Vaadin, että puoluekokous antaa paheksumislausunnon Matti Turkialle. Tuon paheksumislausunnon olen lähemmin perustellut Perttilänasiainvaliokunnan mietinnön loppuun liittyssä liitteessä n:o 2.

Anton Huotari: Ehdotan muuten hyväksyttäväksi mietinnön, mutta kun en voi hyväksyä umpimähkäistä toimintaa poliisin kanssa, esitän että kokous lausuisi, että Perttilän asian ilmoittaminen poliisille, ennenkuin oli saatu täysi selvyys vaillingin olemassa olost, sekä puoluetoimikunnan ero Perttilä-asian johdosta ei ollut harkittua eikä sellaisenaan hyväksyttävää.

T. Uski: En hyväksy niitä esillä olevassa lausunnossa olevia lauseita, joissa parjataan Helsingin kunnal-

lisjärjestöä siitä, että se muka olisi tunkeutunut määräälemään puolueen hallintoa ja toimihenkilöitä. Ei syy ole Helsingin kunnallisjärjestöissä, syy on ollut Matti Turkiassa. Hän näet esitti mainitulle kunnallisjärjestölle Perttilän kasvatuksen suuruuden niin huikeassa valossa, kuin olisi vaillinki noussut ainakin 50,000 markkaan. Ja hyvää vauhtia antoi tuolle liioitetulle käsitykselle vielä A. B. Mäkelän vilkas mielikuvitus.

Y. Sirola: Minä pyydän huomauttaa, että jos puolue-toimikunnan jäsenten ero vaikutti siihen suuntaan kuin silloin eri puolilla maata kuuluu lausutun ja tässäkin mie-tinnössä kuvastuu, niin ei kuitenkaan koko syy ole puolue-toimikunnan jäsenissä. Sen verran on syytä, ettei tullut heti asiaa perustelluksi niin laveasti kuin olisi pitänyt. Olen kuullut muutamien puoluetoverien sanovan, että tämä ero vaikutti sekaannusta, sanottiin: nyt ne livis-tivät edesvastuusta. Jos semmoista käsitystä oli ja jos sen perusteella tahdotaan tällöinen lausunto antaa, niin ei syy ole puolue-toimikunnan jäsenissä, vaan siihen on syynä tuollaisten arvostelijain kypsymättömyys. Ilman muuta pitäisi olla selvää, että siitä, mitä on tapahtunut, vastaavat henkilöt aina, jos heidän vastuunsa on rikosoikeudellista luonnetta tahi koskee taloudellisiin seikkoihin; he vastaavat siitä vaikka eroavat puolueestakin. Jos puolueessa pysyen joku näkee olevan syytä jättää joku vastuunalainen paikka, niin hän vielä vähemmän pääsee edesvas-tuusta, ei rahallisesta eikä siveellisestä. Mitä me tarkoi-timme, on se, että puolueen siveellinen arvo voittaa, jos eivät puolueeseen kuuluvat eikä vastustajat voi osottaa, että puolueen korkeimmassa johdossa on henkilöitä, joilla on selvittämättömiä asioita puolueen kanssa. Tähän va-kaumukseen perustui ensimmäinen eronpyyntömme, jonka puolue-neuvosto saattoi horjumaan; neuvosto epäro i eikä se rohkeasti sanonut: jättäkää vaan paikkanne kyllä me panemme uusia tilalle. Tahtoisin huomauttaa, että minun mielestäni meidän eromme on yhä vielä sellainen menet-

ly, joka puolueen kaikkien toimitsijain tästä lähin olisi otettava ohjeekseen kuitenkin ilman sitä horjumista jäämään paikalleen kuin puoluetoimikunta osotti ja huomioonottaen että laajemmin perustellaan menettelyä, mikä meiltä vaikeassa asemassa ollen jäi liian vähälle. Meidän on puolueeseemme saatava vankka siveellinen henki niin että tällaisessa tapauksessa henkilö arvelematta asetetaan syytettyjen penkille toistaiseksi niin kauan kuin asia tutkitaan. Minä toivon, mikä lausunto täällä tulleeikin hyväksytyksi, että puolueen jäsenille selviäisi, että tuollainen menettelytapa on puolueen moraaliselle arvolle edullisempi ja hyödyttää parhaiten puoluetta. Minä puolestani en luonnollisesti voi mitään lausuntoehdotusta asiassa esittää, tahdoin tämän kuitenkin saada sanotuksi, ennenkuin puoluekokous päätöksensä tekee.

J. K. Lehtinen: Sellaisesta epäluottamuslauseesta puoluetoimikunnalle, että se eroaisi toimestaan Perttilän kavalluksen johdosta, on keskusteltu Helsingin kunnallisyhdistyksen kokouksissa. Sirola jo selosti niitä syitä, joiden tähden puoluetoimikunta erosi. Ja syitä heillä oli tekoonsa, sillä alkoi kuulua ääniä, että muka puoluetoimikunta oli itse toimittanut Perttilän maasta lähtemään. On kyllä totta, että puolueen luottamusmiesten ei heikoilla syillä sovi jättää tointansa, mutta Perttilä-tapaus oli aivan erikoinen tapaus. Vaaliajat olivat tulossa. Jos he olisivat pysyneet asemassaan, olisi saatettu käyttää agitatsioonissa hyvänä aseena puoluetta vastaan rikokselliseksi epäillyn puoluetoimikunnan virasaanpysymistä. Mutta vastaisen varalle ja sen välttämiseksi, ettei esim. joku kunnallisyhdistys voisi vaikuttaa puolueen luottamusmiesten eroon, ehdotan että jos puolueen neuvosto kehottaa puoluetoimikuntaa pysymään toimessaan, niin se ei saa erota ennenkuin on vedottu yleiseen puolueäänestykseen; ehdotan puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavan lausunnon:

Katsoen siihen, että vaalit olivat ovelta ja vaaliagitatsioonissa olisi voitu syyttää puolueen johdossa olevia

kavaltajiksi tai näiden suosijoiksi ja täten voitu vahingoittaa vaalitoimintaa, oli puoluetoimikunnan menettely täysin ymmärrettävissä ja hyväksyttävissä. Kuitenkin vastaiseen toimintaan nähden lausuu kokous, että tällaisissa tapauksissa on vedottava puolueäänestykseen.

J. Vatanen: Valiokunta sanoo, että puoluetoimikunnan eroon oli syynä Helsingin kunnallisjärjestö. Tuollainen perustelu on kokonaan väärä. Eiväthän puoluetoimikunnan jäsenet itsekään sitä ole väittäneet. Heidän eronsa syyt olivat paljoa syvemmällä ja sellaisia syitä oli: puolueen etu, Perttilän tähden syntynyt levottomuus maassa. Yhdyn kannattamaan J. K. Lehtisen esiin tuomia näkökohtia ja lausuntoa asiasta.

J. Kujala hyväksyi mietinnön.

A. Gylling yhtyi Huotarín ehdotukseen.

M. Manninen: Halonen täällä puhui Turkian hermostumisesta. Mutta Halosen oma esiintyminen, hyökkäillessään Turkiaa vastaan, on näyttänyt olevan hermostumista. Vastustan Halosen „mietintöä”.

A. Laine: Siihen aikaan kun puoluetoimikunta erosi, kysyin eron syytä Kuusiselta, ja hän mainitsi eron syyksi Helsingin kunnallisjärjestön räyhäämisen.

J. Ukkonen: Sirola näyttää olevan oikeassa sanoessaan, ettei Helsingin järjestö aiheuttanut eroa. Erollaan näytti puoluetoimikunta, ettei se tahtonut ottaa osaa asian selvittelyyn. Eroamista on moitittava. Puoluetoimikunnan olisi pitänyt itse selvittää asiansa. Kannatan valiokunnan mietintöä.

P. Leskinen: Puoluetoimikunnan olisi pitänyt jo ennen erota, jos eron syy on se, minkä Sirola sanoo olevan.

H. Järvinen hyväksyi Turkian menettelyn.

A. Lyly: Vaikka en yleensä hyväksy Halosen mielipiteitä, joita hän täällä on esiintuonut, niin olen kuitenkin Turkiaan nähden hänen kannallaan. Selvittäessään asiaa Helsingin järjestön kokouksessa hän ensin puri ja sitten nuoli.

K. Saari: Hyväksyn mietinnön liitteen n:ro 1. Turkiaa vastaan tehdyt syytökset ovat aiheettomia. Jokainen meistä olisi Turkian sijassa menetellyt samoin. Jos Turkia olisi toisin menetellyt, olisi hänelle varmaan annettu epäluottamuslause. (Hyvä!)

E. Haapalainen: Tätä esillä olevaa asiaa Perttilä-asiainvalidiokuntaan evästettäessä sanoi Turkia: En ole mitään tehnyt, mitä puoluetoimikunta ei olisi edeltäpäin tehtäväkseni määrännyt. Vieläpä Turkia kysyi samassa tilaisuudessa: Täytyykö rengin kärsiä siitä, mitä isäntä on käkenyt tekemään?

Nyt tämän johdosta pyydän Turkiaa vastaamaan seuraavaan kysymykseen: Onko totta, että hän kuukausi tai pari sitte Helsingin raastuvanoikeudessa vannoi, että vaillinki on oikea ja vaati päätöstä Perttilän takaisin tuomisesta, ja pyydän samalla kysyä, ilmoittiko hän puoluetoimikunnalle edeltäpäin ennen oikeuteen menoaan, että oli sinne kutsuttu.

Jos Turkia vastaa kysymyksiini myöntävästi, niin myös puolestani ehdotan häneen sovellettavaksi A. Halosen laatiman paheksumislausunnon. Sillä Helsingin poliisi ei suinkaan aja niin innokkaasti Perttilää takaa siksi, että hän vei puolueemme rahoja. Poliisilaitos tietysti ilomielillä soisi, että kaikki meidän rahamme vietäisiin. Perttilää ajetaan takaa valtiollisena rikoksellisena, mutta Turkian vaatimuksen ja todistuksen perusteella tehtiin sanotussa raastuvassa päätös, että Perttilä onkin rosvo ja selalaisena on hänet takaisin saatava. Tämä päätös lähetettiin Venäjän ministeristölle ja sieltä edelleen Englannin hallitukselle. Seuraus oli se, että Englannin hallitus luovutti hänet varkaana Suomeen tuotavaksi.

M. Turkia: Minut haettiin Helsingin raastuvanoikeuteen niinkuin Haapalainen kertoi ja siellä minulta kysyttiin onko puoluetoimikunta edelleen vaatimuksensa takana Perttilän suhteen. Ja minun täytyi sanoa että on. Mitään puoluetoimikunnan päätöstä en tähän kerinnyt hank-

kia, mutta lähtiessäni menin Työmiehen toimituksen kautta ja pyysin Valpasta, Sirolaa ja Kuusista mukaani. He kieläytyivät, ja Lehokas tuli sitte yksin. Minä en siellä mitään vannonut, en tehnyt minkäänlaisia väitteitä muuta kuin ilmoitin, että puoluetoimikunta pysyy siinä pöytäkirjan otteessa, jonka se oli lähettänyt ja minullahan ei ollut oikeutta sitä vaatimusta peräyttää, kun kerran päätös oli voimassa.

Täällä on myös puhuttu Helsingin kunnallisjärjestön päätöksestä ja minun suhteistani siihen. On sanottu, että minä hermostumisellani ja liioittelemisellani saatoin kunnallisjärjestön harhaan. Mutta se päätös, mikä siellä syntyi, on sama kuin puoluekuvoston lausunto. Mutta siellä kokouksessa yksityiset järjestön jäsenet käyttivät sellaisia puheenvuoroja, joista heidät sitte vaadittiin vastaamaan. Tästä ei voida syyttää kunnallisjärjestöä kokonaisuudessaan; Jos asetettaisiin sovinto-oikeus tätä asiaa tutkimaan, niin varmaankin Helsingin kunnallisjärjestön enemmistö todistaisi, etteivät he saaneet lausunnostani sitä käsitystä kuin on väitetty.

Halonen hyväksyi tuonnottain puoluetoimikunnan jäsenten eron. Nyt Halosen tuuli on kääntynyt ja nyt hän antaa epäluottamuslauseen puoluetoimikunnalle siitä, että he ovat eronneet. Muuten tässä vastalauseessa on Halosen oikeudentuntoa kuvaava kohta. Hän sanoo minun valheellisesti luotelleen Perttilän vaillinkia. Mutta vaillinki ei ole pienentynyt, kirjat näyttävät tänäkin päivänä vaillingin suuruuden samaksi kuin silloin ilmoitettiin. Se näyttää nyt pienemmältä, kun tutkijatoimikunta on löytänyt lisää saatavia.

A. E. Kokkola: Se mitä Helsingin kunnallisjärjestössä lausuttiin puoluetoimikunnasta Perttilä-asiassa, oli yksityisten henkilöiden lausumaa. Niitä ei olisi puoluetoimikunnan pitänyt ottaa huomioon, sillä puoluetoimikunta on koko puolueen asettama. Mitä Halosen lausuntoon tulee, jossa hän ehdottaa epäluottamuslausetta Tur-

kialle, niin se päivän selvästi näkyy johtuvan persoonallisista syistä eikä siis ansaitse huomioonottamista. Yhdyn muuten Ukkosen lausuntoon.

H. Lindberg: Ehdotan mietintöä sellaisenaan hyväksyttäväksi. Mitä Perttilä-juttuun tulee, niin maalaiset yleensä ottivat sen vastaan paljon kylmäverisemmin kuin helsinkiläiset. Halosta näyttää johtaneen liitteensä laatimisessa persoonalliset syyt, joten se ei ansaitse mitään arvoa.

J. V. Valo: Hyväksyn mietinnön sellaisenaan. Mitä tulee Halosen ehdotukseen, että Turkialle annettaisiin epäluottamuslause, niin olen sitä mieltä, että kun puolue-toimikuntaakaan ei ole huomattu syylliseksi eikä sille annettu paheksumislausuntoa, niin miksi pitäisi sitä Turkialle antaa?

E. Salin: Mietinnön puolue-toimikuntaa koskevaa lausuntoa on tässä käsitetty epäluottamuslauseeksi. Se kuitenkin on välillinen luottamuslause.

J. Juntikka kannatti Kokkolaa.

A. Halonen: Olen ollut tähän asti vaiti Perttilä-jutun kaikkein tärkeimmästä puolesta. Kuitenkin täytyy siitä jotain mainita, Täällä ei ole ollut kellään rohkeutta kysyä, minkätähden Perttilä karkasi. Ei hän luonnollisesti aiheetomasti lähtenyt eikä myöskään varoja anastaakseen, koska hän ei ole vienyt muuta kuin matkarahat, joiden ottamisesta hän itsekin ilmoittaa ja joiden vastineeksi hän on jättänyt riittävästi arvopapereita. Täytyy siis olla joku muu syy, joka, kun se joskus täysin selviää, asettaa Perttilän kokonaan toiseen valoon, missä häntä nyt katsellaan. Sirola on kerran sanonut, ettei tarvitse huutaa julki kaikkea, mitä tietää. Yhdyn siihen. Mutta olkoon kuitenkin sanottu, että Perttilän pa'on aiheuttajina lienevät syvemmällä piilevät tekijät. Sen oletan Turkiankin tietävän. Ja kun hän siitä huolimatta on tätä juttua niin suurella innolla paheksumaani suuntaan johtanut, en voi olla häneen nähden tätä moite!ausetta esittämättä.

F. Aaltonen: Ehdotan, että mietintö lähetetään takaisin valiokuntaan karsimista varten. Mietinnön perustelujen ajatus olisi hyväksyttävä. Puoluetoimikunnan ero ei ollut harkittu eikä siis hyväksyttävä.

J. Kirves: Valiokunnan lausuntoa pitäisi jyrkentää mikäli se koskee Helsingin kunnallisjärjestöä. Tämä järjestö on esiintynyt tämän puolueen holhoojana. (Oikein!) Sellainen valta on puoluekokouksen kiellettävä. Sanotaan, että Turkia on tehnyt väärän ilmoituksen. Eikö Helsingin kunnallisjärjestö olisi voinut ottaa asiasta tarkempaa selvää. — Tässä jutussa on sängen paljon persoonallista ja saattaisi kertoa paljonkin, jos ryhtyisi juttua selvittämään alusta saakka, siitä kun ensimmäinen yhteentörmäys oli Valppaan, Turkian ja Perttilän välillä. — Vaikka olisinkin tahtonut jyrkentää lausuntoa, mikäli se koskee Helsingin kunnallisjärjestöä, yhdyn valiokunnan mietintöön. — Jos Halonen olisi ollut Turkian sijalla, olisi hän menetellyt samalla tavalla ja jos ei olisi niin tehnyt, olisi hän tullut pakotetuksi lähtemään yli Atlantin.

J. Kautto: En hyväksy liitettä n:o 1. Se on perustettu väärille edellytyksille. Puoluetoimikunnan ero Perttilä-jutun johdosta oli hyvin harkittu. Liite n:o 2 on myös kokonaan aiheeton. Tuntuupa kuin olisi Turkian ja Halosen kesken syntynyt „tohtoriväittely” siitä ensimmäisestä sijasta. Lopuksi ehdotan puoluekokouksen hyväksyttäväksi, että puoluetoimikunta, puolueneuvosto ja tilintarkastajat kokonaan vapautettaisiin, eikä asia saisi mennä sovinto-oikeuteen.

Keskustelun päätyttyä toimitetussa äänestyksessä voitti ensin Anton Huotarin ehdotus, että lausuttaisi, ettei poliisille, ilmottaminen, ennenkuin oltiin varmoja vaillingista, ollut harkittua eikä ero sellaisenaan hyväksyttävä, 66 äänellä 23 vastaan, jotka annettiin J. K. Lehtisen ehdotuksen hyväksi, että puoluetoimikunnan ero hyväksyttäisi.

Seuraavassa äänestyksessä voitti menettelytapavalio-kunnan lausunto 72 äänellä 39 vastaan Huotarin edellä sanotun ehdotuksen.

Senjälkeen seuranneessa äänestyksessä voitti lausunto 67 äänellä 22 vastaan ehdotuksen, että lausunnosta poistettaisi Helsingin kunnallisjärjestöä tarkottavat kohdat.

Tämän jälkeen 90 äänellä 18 vastaan, jotka annettiin Alex. Halosen vastalauseen hyväksi, hylättiin tämä vastalause.

Senjälkeen toimitetussa lopullisessa äänestyksessä hyväksyttiin menettelytapavaliokunnan lausunto 83 äänellä 25 vastaan, jotka annettiin sen ehdotuksen puolesta, että asiasta ei lausuttaisi mitään.

Asiassa ovat pöytäkirjaan ilmottaneet *vastalauseita*:

J. K. Lehtinen: „Viitaten asiassa antamaani lausuntoon sekä ehdottamaani päätösehdotukseen, ilmoitan vastalauseeni puoluekokouksen päätöksen johdosta epäluottamuslausunnon antamisesta eronneelle puoluetoimikunnalle.”

J. Vatanen yhtyi tähän vastalauseeseen.

H. Pärssinen: „Katsoen siihen, että puoluetoimikunnan jäsenet ovat perustelleet eronneensa puoluetoimikunnasta puolueen etua silmällä pitäen, en voi yhtyä kokouksen tästä tekemään lausuntoon.”

J. Tainio ja *J. Tuominen* yhtyivät tähän vastalauseeseen.

Istunto päättyi vähän yli k:lo 7 i.

Kuudes kokouspäivä.

Maanantaina 13 p:nä syyskuuta.

Aamupäivänistunto.

Istunto aloitettiin k:lo 9 a. laulamalla „Marseljeesi.”
Puheenjohtajana toimi *Matti Paasivuori*.

Toimitetussa *nimenhuudossa* merkittiin poissaolevaksi Mikko Uotinen.

Kieltolakiasia.

Päätöskeskustelua varten esitettiin seuraava, *Eetu Salinin, A. B. Mäkelän, Yrjö E. Sirolan, Oskari Tokoin, Heikki Ahmalan, Santeri Mäkelän, Alex. Halosen, M. Turkian ja Karl H. Viikin* allekirjoittama *menettelytapavalio-kunnan mietintö*:

„Kieltolakiasian edelleenajamisesta.

Valiokunta ehdottaa kokouksen lausunnoksi seuraavan, pääasiassa kokouksen valiokunnalle lähettämän aloitteen-tekijäin ehdotuksen perustalle laaditun lausunnon:

Yleinen kieltolaki laadittiin v. 1907 valtiopäivillä, maamme valtavan kansan- enemmistön vaatimuksesta. Tätä uudistusta odotti erittäinkin riistetty, ankaran puutteen keskellä elävä köyhälistö, tietäen sen voimakkaaksi keinoksi taloudellisen ja henkisen asemansa kohottamisessa. Kun sitten kotimainen hallitus, katalasti kansanvaltaisuuden alkeellisempia vaatimuksia uhitellen, vehkeili tätä eduskunnan miltei yksimielisesti hyväksymää lakia vastaan, saaden sen estetyksi voimaan astumasta, niin syntyi kieltolakia vilpittömästi ajaneessa kansassa niin syvä pettymys ja paheksuminen, ettei se ajan vierieessä mielistä pois kulu.

Siksipä

pitää sos.-dem. puoluekokous myös velvollisuutenaan tulkita täten Suomen köyhälistön inhoa ja suuttumusta kotimaisen sekä entisen että nykyisen senaatin kieltolain vahvistamista ehkäisevän menettelyn johdosta ja lausuu,

että nykyisen kotimaisen hallituksen kieltäytyminen vastaamasta kieltolakivälikysymykseen oli raukkamainen ja epäparlamenttaarisena tuomittava teko.

Köyhälistö on tässäkin asiassa nähnyt, kuinka häpeällisesti porvarilliset puolueet peräytyvät ohjelmiinsa ottamastaan yleisen kieltolain vaatimuksesta, jonka johdosta kieltolakia uhmaten vastustavat ainekset rohkaistuneina varustautuvat vastaistakin kieltolain laatimista ehkäisemään. Tämä velvoittaa köyhälistöä, joka yhä edelleen on yleisen kieltolakivaatimuksen kannalla, ryhtymään kaikkiin tarkotuksenmukaisiin keinoihin asian toteuttamiseksi. Tämän perusteella lausuu sos.-dem. puoluekokous:

että sos.-dem. eduskuntaryhmän tulee tehdä kaiken voitavansa kieltolain uudelleen hyväksymiseksi eduskunnassa,

ja sosialidemokratisten sanomalehtien ja järjestöjen tulee pontevasti ajaa kieltolaki-asiaa sekä pitää joukkojen mielenkiintoa sen vaiheiden suhteen vireillä sekä

että jokaisen sos.-dem. puolueen jäsenen velvollisuus on koota valtavaa kansan mielipiteen painoa ja voimaa tukemaan eduskuntaryhmää sen taistelussa kieltolain voimaan saattamiseksi."

Mietintö hyväksyttiin keskustelutta sellaisenaan.

Työväensuojelulainsäädäntö.

Esitettiin *A. B. Mäkelän, M. Paasivuoren, E. Viljasen, K. Heinosen ja K. Hämäläisen* allekirjoittama lakiasiaINVALIOKUNNAN mietintö:

„*Työväensuojelulaki.*

Kts. esitys 32.

Viitaten alustukseen ehdottaa valiokunta,

että puoluekokous, sellaisinaan hyväksyisi alustuksessa olevat ponnet 1—7."

Mietintö hyväksyttiin.

Työväensihteeristö.

Esitettiin seuraava, *A. B. Mäkelän, K. Hämäläisen, E. Viljasen, M. Paasivuoren ja K. Heinosen* allekirjoittama lakiasianvaliokunnan mietintö ;

„ Työväensihteeristö.

Tätä asiaa pohtiessaan valiokunta on asettunut samalle kannalle kuin kysymyksen herättäjäkin alustuksessaan. Viitataan siis tähän alustukseen. Kuitenkin katsomme, että asian käytännöllinen järjestäminen ja toteuttaminen jätetään puoluetoimikunnan tehtäväksi. Ehdotamme siis päätettäväksi,

1) että Suomen ammattijärjestö ja sos.-dem. puolue yhdessä perustavat ja ylläpitävät työväen sihteeristön;

2) että sihteeristön toiminnan alkamisen määrää puoluetoimikunta yhdessä ammattijärjestön toimikunnan kanssa;

3) että nämä molemmat toimikunnat ottavat sihteeristön toimitsijat, laativat sihteeristön toimintaohjeet ja tariffin;

4) että sihteeristön toiminnan valvominen ja rahavarain hoito ja tarkastus jätetään molemmille toimikunnille ;

5) että puoluetoimikunnan tulee tämä päätös esittää ensitulevalle Suomen ammattijärjestön edustajakokoukselle, jonka hyväksyminen on saatava päätökselle."

Asian rahapuoli jätettiin lopullisesti ratkaistavaksi vasta tulo- ja menoarvion yhteydessä. Muuten hyväksyttiin mietintö sellaisenaan.

Huifipuuki-ilmotukset ja puoluelehdet.

Esitettiin *Jussi Tuomisen, Anton Päiviön, Kullervo*

Mannerin, A. P. Mäkikylän ja J. K. Lehtisen allekirjoittama sanomalehtivaliokunnan mietintö, joka sisälsi seuraavaa:

„Humpuuki-ilmotusten julkaiseminen puoluelehdissä.

Kilpailu tavaratuotannon eri aloilla kiihottaa kapitalisteja liikehuijaukseen, jonka tarkoituksena on tuotteitten menekin suurentaminen välittämättä ollenkaan niitten kellovullisuudesta ja hyödyllisyydestä. Nykyisen tuotantotavan oleelliseksi tunnusmerkiksi muodostunut liikehuijaus on tunkeutunut kaikille aloille, käyttäen hyväkseen mitä erilaisimpia keinoja, eikä suinkaan vähimmin sanomalehti-ilmotuksia.

Sanomalehti-ilmotuksia yleensä pidetään välttämättöminä, ei ainoastaan liikkeiden vaan myöskin itse sanomalehtien talouden kannalta, mutta kuitenkin on tehtävä ero varsinaisten liikeilmoitusten ja ilmeisten huijaus- eli n. s. humpuuki-ilmotusten välillä. Jälkimmäiset, julaistuina puoluelehdissämme, ovat vahingoksi, jopa häpeäksikin, niitten tarkoituksena kun on houkutella kehittymättömien kansalaisten rahoja raha-arpajaisiin ja ihmelääkkeisiin tuhlattuna keinottelijain taskuihin. Samanluontoisina on pidettävä myös n. s. naimailmoitukset, joissa toisinaan enemmän, toisinaan vähemmän peitetyssä muodossa ilmoitetaan haluttavan irstailutoveria. Kuitenkin katsoen siihen, että puolueen yleisen valistuskannan kohotessa humpuuki-ilmotusten tuhoisa vaikutus tuntuvasti heikkenee, ei valio-kunta ole katsonut jyrkempiä toimenpiteitä tarvittavan, vaan puoluekokouksen lausumaan

vakavana huomautuksena sos.-dem. puolueen sanomalehdille, että ne eivät vastaisuudessa ottaisi julaistavakseen palstoillaan ilmeisiä humpuuki-ilmoituksia.

Asian johdosta syntyi seuraava keskustelu:

A. B. Mäkelä: Tällaisista ilmoituksista on koko lailla tuloja puoluelehdille. Tahdotaan väittää, että humpuuki-ilmoitukset vaikuttavat pilaavasti lehtiä lukevaan yleisöön. Mielestäni on moinen luulo perätön, sillä kyllä meidän puolueemme jäsenet ovat jo siksi kehittyneitä, että he ymmärtävät eroittaa roskan hyvästä. Ja onhan „Työmiehessäkin” ollut kirjoituksia, joissa on tehty selvää humpuuki-tavarasta. Ehdoitan valiokunnan mietinnön hylättäväksi.

K. Koskinen: Puoluelehtien pitäisi tehdä selvää humpuuki-ilmoituksista, jotta yleisö saattaisi ne käsittää humpuukiksi.

/. Vatanen: Ehdotan valiokunnan mietinnön hylättäväksi.

/. Hörhammer: Maamme ruotsinkieliset sos.-dem. lehdet eivät ole ottaneet palstoilleen humpuuki-ilmoituksia, vaikka ovatkin saaneet käydä kovaa taistelua olemassaolonsa puolesta. Niinpä esim. Turussa ilmestyvä „Arbetet”-lehti varmasti pysyisi pystyssä, jos se alentuisi ottamaan väkijuoma-ilmoituksia. Ja mielestäni humpuukitavara, kuten „patenttilääkkeet” voidaan Jyvin myrkky-pitoisuutensa tähden pitää yhtä turmiollisina kuin väkijuomat. Kun näin ruotsalaiset sos.-dem. lehdet menettelevät, niin paljon paremmin sitä voisi odottaa suomalaisilta verrattain paremmissa taloudellisissa oloissa ilmestyviltä lehdiltä. (Hyvä!) Häpeäksi puoluelehdille on moiset ilmoitukset.

K. Hämäläinen: Yhdyn Mäkelän lausuntoon. Kun sos.-dem. puoluelehtien puolelta vedotaan lehtien lukijoihin ja pyydetään rahallista avustusta, kohdellaan pyyntöä kylmäkiskoisesti, mutta jos tulee kysymykseen tulojen vähentäminen, niin heti lämmitään ja kiihkoudutaan niitä poistamaan. Ja onhan vaikeaa arvostella, mikä on humpuuki-ilmoitus mikä ei. Jos kerrassaan hylätään n. s. humpuuki-ilmoitukset, pitäisi myös hylätä suuri juokko

porvarillisia ilmoituksia yleensä. Valiokunnan ehdotus saa raueta.

Arvo Närhi: Meidän lehdissä ei panna sisällölle niin suurta homiota kuin joutavalle roskalle. Puoluelehdet ostavat useinkin roskaa. Kun saa maksaa sos.-dem. roskasta, niin miksi sitte tuomitsisimme humpuuki-ilmoitukset. Onhan johtavissakin kirjoituksissa tehty usein niistä selvää, jotta ne voidaan eroittaa asiallisista ilmoituksista. Yhdyn Mäkelään.

V. Blomqvist: Lehtien asema ei ole riippuvainen humpuuki-ilmoituksista. Suuri osa lehtiä elää ilman niitä. Esim. „Vapaa Sana" Vaasassa ei ole koskaan tarvinnut humpuuki-ilmoitusten taloudellista tukea.

J. K. Lehtinen: Evästyskeskustelussa oltiin tässä asiassa yleensä armottoman siveellisiä. Asian tarkempi harkitseminen näyttää kuumetta jäähdyttäneen. Jos kaikki humpuuki-ilmoitukset lehdistä kiellettäisiin, joutuisivat lehdet sietämättömään asemaan. Ei riittäisi se, että ulkomaalaiset raha-arpajais- ja lääkeilmoitukset estettäisiin vaan täytyisi ottaa harkinnanalaiseksi muidenkin ilmoitusten humpuukimaisuus. Ehdotan että mietintö hyväksyttäisiin.

D. Eskelinen: Melkein kaikki muut paitsi kokousilmoitukset ovat humpuuki-ilmoituksia. Yhdyn Mäkelän lausuntoon.

K. Veijola: Olen saanut valitsijoiltani kehoituksen vastustaa humpuuki-ilmoitusten julkaisemista puoluelehdissä. Kannatan mietintöä.

E. Viinikainen: Kaiketi on otettava huomioon, mihin asti riittää puoluekokouksen valta tässä asiassa. Puoluelehdet ovat itsenäisiä liikeyrityksiä.

M. Sillanpää: Kyllä ymmärrän, että on vaikea ratkaista, mitä ilmoituksia tässä tarkoitetaan. Kuitenkin se voidaan tehdä jotenkin tyydyttävästi. On katkeria kokemuksia siitä, miten humpuuki-ilmoituksilla kansaa petetään. Kannatan mietintöä. Puolueen arvolle ei sovi, että sen jäseniä petetään omain lehtien välityksellä.

J. Tuominen yhtyi Sillanpään lausuntoon.

J. Merivirta: Kyllä täällä olisi valta asiasta päättää. Mutta jos päätös tulisi kielteinen, niin lehdet menettäisivät vakinaisen tulolähteen. Sillä silloin olisi poistettava nekin humpuuki-ilmoitukset, joita työväen taholta lähetetään. Ennen humpuuki-ilmoituksia olisi lehdistä poistettava ne humpuuki-kirjoitukset, joita lehtiin ostetaan. Miksi tahdotaan riistää lehdistä tuloja poistamatta niiltä turhia menoja. Ne ruotsalaiset lehdet, joiden siveellisyyttä tässä on ylistetty, ovat kuolleet siveellisyydessään. Kannatan Mäkelän pontta.

K. V. Nieminen: Valitsijani keskustelivat humpuuki-ilmoituksista ja olivat sitä mieltä, että ne ovat puoluelehdistämme poistettavat ja syytä on poistaa ne; maalaiskansa ei ymmärrä erottaa, mikä on roskaa, mikä hyvää. Vielä lisäksi saarnataan työväelle: tilatkaa puoluelehtiä! ja kun näissä sitte suurilla kuvilla varustettuna on patenttilääkeilmoituksia, niin onko ihme, että niihin tartutaan ja tilataan. Onko sopivaa lehden arvolle, että toisessa paikassa lehteä on kiello, toisessa ilmoitus. Pois humpuuki lehdistämme!

Hj. Siren: Yhdyn A. B. Mäkelään. Kuulin Hörhammerin todistavan, että ruotsalaiset lehdet tulisivat aineellisesti turvatuiksi ottamalla humpuuki-ilmoituksia. Miksi eivät sitte ota ja elä?

A. Valjakka: Työväen lehdet ovat ahtaissa oloissa. Ei sovi estää niiltä tulolähteitä. Ja vaikeaa on vetää rajaviivoja, mistä humpuuki tässä maailmassa alkaa. Jos valiokunnan ponnet hyväksytään, niin asetettakoon komitea tutkimaan tuota rajaviivaa. Vastustan valiokunnan mietinnön hyväksymistä.

Äänestyksessä päätettiin mietintö hylätä ja jättää asia sanomalehtiosuuskuntien ratkaisuihin riippuvaksi.

Puolueopisto-asia.

Agitatsionivaliokunta oli puolueopistoasiasta antanut seuraavansisältöisen mietinnön, jonka *Mikko ' Uotinen,*

Sandra Lehtinen, D. Eskelinen, V. Blomqvist, Samuli Tervo, J. Järvinen ja M. Manninen olivat allekirjoittaneet:

„Puolueopistoasia.

I. Valiokunta on sitä mieltä, että puolueopiston välttämättömyys on yleisesti tunnettu ja lausuttu asia, ja on mahdollisimman pian saatava vaikuttamaan. Valiokunta ehdoittaa:

että puoluekokous katsoo tarpeelliseksi heti ryhtyä opiston perustamishommaan.

II. Kuulusteltuaan raha-asiainvaliokuntaa, olisiko toivoa saada opisto muodostetuksi täksi syksyksi alkavaksi siinä muodossa, kuin puoluetoimikunnan kertomuksessa on mainittu ja saatuaan raha-asiainvaliokunnalta lausunnon jossa selitetään, että puolueen rahavarat eivät myönnä asian toteuttamista puoluetoimikunnan ehdotuksen mukaisesti, ehdottaa valiokunta:

1) että puoluekokous luovuttaa puolueen rahastosta puoluetoimikunnan käytettäväksi puolueopistoa varten 2,000 markkaa;

2) kokous velvottaa puoluetoimikunnan kääntymään tässä kuussa Helsingissä kokoontuvan ammattkongressin puoleen ehdotuksella, että ammattikongressi ei suunnittelisi erityisiä ammatillisia luentokursseja, vaan yhtyisi tukemaan vuotuisella kannatuksella tätä opistoa;

3) kokous velvoittaa vaalipiirit ryhtymään sopiviin toimenpiteisiin varojen keräämiseksi alueellaan puolueopistoa varten ja heti lähettämään kerätyt varat puoluetoimikunnalle;

4) kun puoluetoimikunta on näin saanut riittävästi varoja, ryhtyköön tarmokkaaseen työhön, että

puolueopisto voi heti aloittaa työnsä, mahdollisesti jo tänä syksynä; ja huolehtikoon sen toiminnasta.

III. Olisi myöskin ajateltava, jos puolueopisto näin saadaan alkuun, millä tavalla järjestetään puolueen kannatus opistoon nähden seuraavina vuosina? Valiokunta ehdottaa:

että kokous jättää puolueuuevostolle täyden valan käyttää puolueen varoja tähän tarkoitukseen, sikäli kuin se katsoo varoja riittävän, ja saa se päättää opiston jatkumisesta tai lakkaamisesta, jos siitä on kysymys ennen seuraavaa puoluekokousta.

IV. Mitä itse opistosuunnitelmaan tulee, yhtyy valiokunta kannattamaan pääasiassa puoluetöimikunnan teemmää ehdotusta ja ehdottaa:

1) että opiston toiminta-aika tulee olemaan vähintään 3 kuukautta;

2) että luentoja opistossa tulisi: sosialismin teoriasta, taloushistoriasta, Suomen yhteiskuntataloudellisesta kehityksestä, kansainvälisen sosialidemokratian historiasta, ammattiyhdistysliikkeestä, valtiopista, finanssiopista, sosialipolitiikan eri aloilta (maatalous-, kunnallis-työväensuojeluspoltiikasta y. m.) lainopillisia luentoja, osuustoiminnan alalta, raittiusliikkeestä, luonnontieteistä ja mahdollisesti muista yleissivistystä laajentavista sekä niistä aineista, jotka ammattikongressi katsoo tarpeelliseksi opistolle suunnitella;

3) että opisto sijoitetaan Helsinkiin, kun sen sijoittaminen maaseudulle kohtaa runsaita vaikeuksia.

V. Mitä tulee puoluetöimikunnan laatimaan opiston kustannusarvioon, katsoo valiokunta:

että opiston käytettäväksi on puolueoimikunnan varattava runsaammin varoja, kuin mitä kustannus-arvio edellyttää, koska siinä menoerät ovat lasketut liian alhaisiksi ja opistolle on otettava vakinainen johtaja, jonka palkkiota ei ole otettu kustannusarvioon, eikä edes huonevuokraakaan ole kustannusarvioon merkitty.

VI. Vaikeimmin ratkaistavana kysymyksenä pitää valiokunta sitä, millä tavalla opistoon pääseminen olisi järjestettävä. Onhan pelättävissä, että' kolmen kuukauden oleskeleminen Helsingissä vie varoja siksi paljon, etteivät puolueen vähävaraisimmat ole tilaisuudessa sitä käyttämään, vaan se tulisi parempiosaiten opistoksi. Valiokunta katsoo:

1) piirin ja eri puoluejärjestöjen velvollisuudeksi koettaa avustaa jäseniään opistoon oppilaiksi; sekä toivoo

2) että Helsingissä järjestettäisiin oppilaille halpoja asuntoja puolueoverien luona ja muutenkin koetettaisiin heidän elinkustannuksiaan Helsingissä tehdä mahdollisimman pieniksi."

Mietintöön liittyi seuraava,

A. Partasen ja I. Hörhammerin varmentama raha-asiainvalidikunnan lausunto:

«Pyydettyänne lausuntoa puolueopiston perustamiseen ja ylläpitämiseen tarvittavista varoista, saa raha-asiainvalidikunta lausua mielipiteenään, että ehdottamanne määräraha Smk. 2000: — olisi puolueen varoista myönnettävä. Kuitenkin ehdollisesti, jos puoluekokous tulee myöhemmin esille tulevia rahaa kysyviä yrityksiä pitämään vielä tärkeämpinä. Sitäpaitsi raha-asiainvalidikunta suuresti epäilee sitä, onko laisinkaan mahdollista saada piirejä verotetuksi opiston kannattamiseksi."

Asian johdosta syntyi ensin seuraava yleiskeskustelu:

A. Närhi: Ehdotan valiokunnan mietinnön hyväksyttäväksi, vaikkapa siinä onkin rahamäärää supistettu. Ja samalla ehdotan asian nyt heti ratkaistavaksi, ja ratkaistavaksi siten, että opistokysymys asetetaan kaikkien muiden raha-asiain edelle. Näyttäähän kyllä 2000 mk. liikenevän mainittuun tarkoitukseen.

S. Kurkinen: Vastustan, että puolueopiston perustaminen päätettäisiin jo tässä -kokouksessa. Nyt esillä olevassa mietinnössä ehdotetaan opistolle 2,000 mk. Mihin sillä päästään? Jos laskemme kaikki kulut, saamme summan nousemaan jo 15,000 markkaan. Otaksutaanpa, että lähetetään sinne 50 oppilasta tulee tästä 3 henkilöä piiriä kohti. Pieni on luku ja pieni on myös se oppi, minkä ehtivät saada. Jos ei jo mennessä ole kehittynyt, ei sitä sielläkään ylen paljoa lisää kartu. Sekin tieto on vielä välillistä. Palatakseni numeroihin, 50 oppilasta tulee maksamaan 10,000 markkaa, jos lasketaan jokaiselle 3 kk. ajaksi 200 mk. Paljo tulisi maksamaan. Ei mietinnössä selostettu tarkemmin minkälaisena opisto tulisi toimimaan ajan suhteen. Lyhyesti sanoen ehdotan puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavan ponnen: Kokous katsoo puolueopiston perustamisen tarpeelliseksi, mutta puuhan käytännöllinen toteuttaminen jätetään taloudellisista syistä seuraavan puoluekokouksen ratkaistavaksi.

J. Kautto: Olen toista mieltä kuin edellinen puhuja, mutta en minäkään hyväksy valiokunnan mietintöä. Se on minusta liian lyhyt. Ja mitä sitte opistoon tulee, niin 3 kk. on liian lyhyt oppiajaksi. Ehdotan, että puoluekokous luovuttaa puolueen rahastosta puolue toimikunnan käytettäväksi vähintään 4,000 markkaa, sekä että opiston toiminta-aika pidennettäisiin kuusikuukauteiseksi. Se ei ole pitkä aika, kun on kysymyksessä kansanvalistajain kasvattaminen.

V. Boman: Mietinnössä lueteltujen aineiden lisäksi ehdottaisin vielä yhdeksi aineeksi historiallisen materiaalin.

P. Astikainen: Aineluettelosta on pois jätetty käytännölliset aineet. Ehdotan ne tähän otettavaksi.

H. Ahmala: Eihän tämä oppiainesuunnitelma ole ehdottomasti sitova. Saadaanhan ottaa aineita sen mukaan, miten parhaaksi nähdään.

V. Lehokas: Olen päinvastaista mieltä kuin Kurkinen. Agitatsioni on puolueen tärkein ase. Nykyaikana on agitatsioni joutunut huonoon huutoon sentähden, että se on ollut huonoa. Tähän on luonnollinen syy. Monta vuotta on kulunut siitä, kun puolueellamme oli kunnolliset agitatsioonikurssit. Jos ei nyt jo ryhdytä toimiin, niin parhain aseemme jää käyttämättä. Olisin vaatinut tiukempia toimenpiteitä kuin ponsissa ehdotetaan. Toiminnan mahdollisuus toki ponsissa jätetään. Tahtoisin, että raha-asiainvalidikunnan ponsissa asetettaisiin puolueopisto ensi sijalle.

T. Kallio: On sanottu, että puolueen varoja tarvitaan paremmin johonkin muuhun kuin puolue-opistoon. Se ei ole totta. — Opiston aika on määrätty liian lyhyeksi. Mutta kun alkuun päästään, niin voidaan sitä pitentää. 3,000 markan menoerä olisi muutettava 4,000 markaksi. Opiston suhteen olisi täällä saatava sellainen päätös, ettei puoluetoimikunnalla olisi mahdollisuutta laiminlyöntiin, vaan että sen olisi ryhdyttävä tarmokkaisesti toimiin opiston toiminnan alkamiseksi jo tänä vuonna.

O. Niemeläinen: Kannatan mietintöä. Eilen illalla sain täällä kuulla puheita, joista päättäen puhujain sie täisi saada kehitystä. Uusia varoja ei kuitenkaan saisi määrätä.

S. Tervo: Valiokunta on käsittänyt hyvin, että 2,000 mk. on perin pieni summa opistoa varten. Piirien veron ei uskottu myöskään tuottavan suuria. Mutta puolueuuvosto voi lisätä varoja. Myös oli valiokunta sitä mieltä, että opiston aika on lyhyt, mutta pitempää pelättiin liian kalliiksi. On kuitenkin huomattava, että opistoon menee useammassa tapauksessa henkilöitä, jotka jo nyt ovat ottaneet osaa valistustyöhön.

A. *Attila*: Pyysin puhevuoron huomauttaakseni, etten oikein käsitä, miksei opistoa aleta pitää maaseudulla, jossa sen kustannusten pitäisi tulla huokeammiksi. Ehdotan, että opisto sijoitettaisiin maalle jonkun työväenyhdistyksen huoneustoon.

S. *Tervo*: Mietinnön ensimmäisessä kohdassa sanotaan, että opistolle annettaisiin 2,000 mk. Agitatsiooni valiokunta tarkoitti sanoa, että vähintään 2,000 mk. on annettava. Tämän valiokunnan jäsenenä sanon oikaisuksi.

E. *Käkelä*: Hyväksyn valiokunnan mietinnön, mutta sillä lisäehdotuksella, että tuossa opistossa oppilaat saisivat itse valita sekä opettajansa että oppiaineensa:

Yleiskeskustelun päätyttyä äänestettiin ensin S. Kurkisen ehdotuksen, että kokous lausuisi periaatteellisesti opistopuuhun hyväksyvänsä, mutta käytännöllisistä syistä lykkäävänsä asian seuraavaan puoluekokoukseen, ja raha-asiainvaliokunnan yllämainitun ehdotuksen välillä. 79 äänellä 19 vastaan, jotka annettiin Kurkisen ehdotuksen puolesta, hyväksyi kokous raha-asiainvaliokunnan lausunnon.

Lopullisessa äänestyksessä päätti kokous 58 äänellä 52 vastaan, jotka annettiin edellisessä äänestyksessä voitaneen raha-asiainvaliokunnan lausunnon puolesta, hyväksyä A. Närhin ehdotuksen, että asiasta heti päätettäisi lopullisesti.

A. *Nyberg* pani vastalauseensa päätöstä vastaan, kun ennen oli päätetty, että raha-asioita koskevat päätökset jäävät ehdollisiksi siksi kunnes tulo- ja meno-arviosta päätetään.

Mietintö hyväksyttiin tämän jälkeen keskustelutta, paitsi *Il:sen osan Imen kohta*, johon päätettiin lisätä sana „vähintään" määrän „2,000 markkaa" edelle.

Vastalauseen koko rahanmyönnytyspäättöstä vastaan antoi pöytäkirjaan

Hj. Siren, joka katsoi puuhun rahallisista syistä vaikeaksi tällä kertaa toteuttaa.

Kunnallisasetusten jouduttaminen.

Menettelytapavaliokunnalta oli saapunut seuraava *Eetu Salinin* varmentama ilmotus:

, „Koska menettelytapavaliokunnan mietinnössä n:ro 2 käsitelty asia, kunnallisasetusten jouduttaminen, on väliintulleitten seikkain johdosta astunut uuteen vaiheeseen, huomauttaa valiokunta, että tätä mietintöä ei esitetä, eikä valiokunta pitkälle kuluneen ajan takia ole ehtinyt tässä laajakantoisessa asiassa laatia uutta ehdotusta."

Kokouksella ei ollut ilmotuksen johdosta muistuttamista.

Agitatsionin järjestäminen.

Esitettiin seuraava, *Mikko Uotisen, S. Lehtisen, V. Blomqvistin, D. Eskelisen, S. Tervon, M. Mannisen ja Josua Järvisen* allekirjoittama *agitatsionivaliokunnan mietintö* :

„ Agitatsionin järjestys.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että puolueessamme harjoitetun agitatsionityön suhteen tehdään tuntuvia muutoksia. Paljoa enemmän kuin tähän asti on pantava painoa valistavalle agitatsionityölle. Puolueemme joukot ovat saatavat itsetietoiseksi tehtävästään, ne ovat kasvatettavat kiihoittavalla agitatsionityöllä kootusta vaalijoukosta valistuneeksi, sosialidemokratiseksi, luokkatietoiseksi taisteltavaksi voimaksi, joka on tehtävästään itsetietoinen. Tähän asti on tämän tehtävän toteuttamista vaikeuttanut kyllin pätevien valistustyöntekijäin puute. Puolueopiston kautta tämä puute sääätanee poistetuksi.

Valiokunta ehdottaa

että pääpaino agitatsionityössä pannaan tästä lähtien valistavalle kasvatustyölle, vaikkakin herätystyötä

on ja n. s. lentävää agitatsionia on väsymättä tehtävä sekä enemmän painoa on pantava puhujien valintaan kuin tähän asti.

Puoluetoimikunnan tehtäväksi agitatsionityössä merkitsee valiokunta

että se pitää 2 vakinaista puhujaa, jotka kiertävät ympäri maata, pitäen puheita, ohjaten piiritoimikuntien työtä ja pitäen esitelmiä piiritoimikuntien luentokursseissa. Agitaattorien matkasuunnitelmat ovat ennakolta laadittavat ja julaistavat.

Ottaen huomioon tov. Viikin laatiman alustuksen ja keskustelussa ilmenneet näkökohdat, pitää valiokunta tarpeellisena entistä voimakkaamman herätystyön ruotsalaisen työväestön keskuudessa ja ehdottaa

että puoluekokous luovuttaa puoluetoimikunnan käytettäväksi 2,000 mk. ruotsalaisen luottamusmiehen palkkaamiseen, jonka tehtäviin kuuluisi herätys- ja järjestämistyön tekeminen ruotsalaisen työväestön keskuudessa. Ruotsalaisten puoluejärjestöjen toivotaan kartuttavan tätä rahastoa.

Alustuksissa mainitaan, että puolueen palveluksessa olevien agitaattorien palkat olisi määrättävä puoluekokouksessa, valiokunta ehdottaa

että puoluetoimikunnan palveluksessa olevien agitaattorien palkaksi määrätään vähintään 200 mk. kuukaudelta.

Mitä tulee yleiseen herätys- ja n. s. lentävään agitatsiooniin, on valiokunta sitä mieltä

että se jätetään kokonaan piirien huoleksi, jotka sitä harjoittakoot sikäli kuin katsovat paikallisten olosuhteiden vaativan.

Mutta sitäpaitsi on piirit agitatsionityön suhteen lausuttava muutamia toivomuksia ja ehdottaa valiokunta

että kokous velvoittaa piirit toimeenpanemaan valistavia luentokursseja ja levittämään valistavaa sos.-dem. kirjallisuutta.

Piirien avustamisesta ehdottaa valiokunta

että tätä piirien valistus- ja herätysagitatsionia avustakoon puolueenusto sikäli kuin katsoo puolueen rahavarojen sallivan.

Puolueen sanomalehtien harjoittaman agitatsionityön suhteen tahtoo valiokunta lausua

että puolueen sanomalehdistön olisi myöskin vastaisuudessa pantava enemmän painoa puolueemme periaatteita selvittäville kirjoituksille ja yleensä annettava kasvattaville sos.-dem. valistuskirjoituksille enemmän tilaa.

Mitä tulee vaaliagitatsioniin, on valiokunta sitä mieltä

että siinäkin on pantava pääpaino selvittelevälle agitatsionityölle ja puhujien valinnan suhteen noudatettava entistä suurempaa tarkkuutta."

Asiasta syntyi seuraava keskustelu:

A. E. Kokkola hyväksyi mietinnön muuten paitsi että 2000 mk. ruotsalaisten valistustyön hyväksi olisi alennettava 1500 markkaan, koska suomalaisenkin väestön täytyy keskuudessaan koota varat valistustyöhönsä.

J. Kautto: Eriävänä mielipiteenäni esitän, että pääpaino agitatsioonityössä olisi tästä lähin pantava kasvatus työlle ja lentävä agitatsiooni kokonaan lakkautettava.

Kokous hyväksyi mietinnön sellaisenaan.

Vastalauseita ilinottivat seuraavat:

A. E. Kokkola lausui vastalauseensa ennen esittämälään perusteilla sitä vastaan, että ruotsalaisen luottamusmiehen palkkaamiseen myönnettiin 2000 mk.

V. Boman ilmotti vastalauseensa sen johdosta, että mietintö hänen mielestään puheenjohtajan mielivaltaisuuden vuoksi käsiteltiin liian hätäisesti, niin ettei hän ehtinyt tehdä ehdotustaan puolueen järjestäytymisneuvojen ja luennoitsijani palkkaamisesta.

Puoluetoimitsijain osanotosta eduskuntatyöhön.

Menettelytapavaliokunnalta oli tullut seuraava, Eetu Salinin, A. B. Mäkelän, Yrjö E. Sirolan, Oskari Tokoin, Heikki Ahmalan, Santeri Mäkelän, Alex. Halosen, M. Turkian ja Karl H. Viikin allekirjottama mietintö:

„ *Puoluetoimikunnan jäsenten ja puolueen sanomalehtimiesten osanotosta eduskuntatyöhön.*

Valiokuntaan lähetetty, E. V:n laatima ehdotus, joka tarkoittaa sellaisen päätöksen aikaansaamista, että puoluetoimikunnan jäsenet ja puolueen sanomalehtimiehet, mikäli mahdollista, kieltäytyisivät eduskuntaehdokkuudesta, on valiokunnan mielestä sitä laatua, että sen kieltämättä hyvä tarkoitus, ettei nimittäin puolueessa samoille henkilöille annettaisi monenlaisia tehtäviä, joita ei voi kaikkia täyttää, toteutetaan parhaiten järjestöjen kuhunkin tapaukseen sovelletun harkinnan perusteella, ja ehdottaa valiokunta

että ehdotus ei antaisi aihetta toimenpiteeseen puoluekokouksen puolelta."

Mietinnön johdosta syntyneessä keskustelussa lausuttiin seuraavaa:

V. *Lehokas* ehdotti mietinnön hyväksymistä sellaisenaan.

J. N. Viinikka kannatti *Lehokasta*.

J. Ukkonen: Sanomalehtiin] ehet eivät saisi ottaa olenkaan osaa eduskuntatyöhön. Vaasan 1. itäisessä vaalipiirissä on saatu sangen kiusallisia kokemuksia siitä, että lehden kumpikin toimittaja oli eduskunnassa.

Mietintö hyväksyttiin sellaisenaan.

Ohjelraantarkistus.

Esitettiin seuraava, *Anton Aaltosen, Arvo Närhin, Yrjö Sirolan, Hilja Pärssisen ja E. J. V. Huttusen* allekirjottama ohjelmavaliokunnan mietintö:

„Ohjelmavaliokunnalle tulleet, toverien Viinikaisen, Ostroumowin ja Pohjolan sekä Gerbyn ruots. t. y:n ja sos.-dem. nuorisoklubi „Facklanin" esittämän, ohjelmamuutosehdotusten asialliseen käsittelyyn ei valiokunta ole katsonut voivansa ryhtyä puoluekokouksen jo evästyskeskustelussa tekemän päätöksen takia.

I. Sen nojalla, mitä toverit E. Viinikainen ja varsinkin O. V. Kuusinen alustuksissaan ovat esille tuoneet, ehdottaa valiokunta

1) että puoluekokous päättäisi asettaa komitean tarkistamaan puolueemme sekä periaatteellista että lähintä ohjelmaa ja ajoissa, ainakin noin 6 kuukautta ennen seuraavaa vakinaista puoluekokousta, julkaisemaan muutosehdotuksensa;

2) että puoluekokous raha-asiainvaliokunnan ehdotuksesta myöntää tähän komiteatyöhön tarpeelliset varat; ja

3) että kokous valitsee komitean jäseniksi toverit O. V. Kuusisen, M. Paasivuoren, A. B. Mäkelän, E. Gyllingin ja Y. Sirolan sekä varalle Sulo Vuolijoen, Hilja Pärssisen ja Aatto Sirenin, joilla tietysti on oikeus itse täydentää komiteaa ja pyytää maaseudulla asuvien asiantuntijain lausuntoja.

II. Mitä sitten tulee maatalouskysymykseen, katsoo valiokunta toveri Kuusisen tuoneen esille siksi perusteluita muistutuksia puolueen maatalousohjelman suhteen, että sen tarkistelu on katsottava olevan erityisesti tarpeen ja, kuten kokouksessa lausutuista toivomuksistaakin näkyy, ensi kädessä suoritettava. Jos puoluekokous tämän myöntää, ei ole myöskään kohtuutonta, jos se selittää, että puolueen yksityiset jäsenet, jotka periaatteellisen vakaumuksen tai käytännöllisten kokemusten perustalla eivät voi omaksua eräitä tämän ohjelman kohtia, ovat niistä vapaat, kun muuten, maatalouskysymykseenkin nähden, pysyvät puolueen periaatteellisella kannalla luokkataistelussa puolustaen maalaisköyhälistön etuja.

Valiokunta ehdottaa siis, että puoluekokous

1) velvottaa ohjelmantarkistuskomitean ensimmäisenä suorittamaan ja julkaisemaan työnsä tulokset maatalousohjelmaan nähden; ja

2) selittäisi, että siihen saakka kuin puolue on tässä kohdin ohjelmansa tarkistanut, eivät puolueen jäsenet ole ehdottomasti sidotut Forssan eikä Oulun kokousten maatalousohjelmiin, kuitenkin sillä ehdolla, että he, kuten koko puolue, luokkataistelussa ajavat maalaistyöväen etuja, ollen myös kaikkien kapitalismin sortamien auttajana, siis puoltaen talonpojille ja kaikelle maaseudun työtätekevälle kansalle edullisia uudistuksia, sikäli kuin ne vaan ovat edistyksellisiä ja työväenluokan etujen mukaisia."

Asian johdosta käyttivät puheenvuoroja seuraavat:

J. V. Tossava: Lsen osan 3:s ponsi ei minua tyydytä. Se on muutettava.

Frans Rantanen: En hyväksy valiokunnan mietinnön ensimmäistä kohtaa, vaan ehdotan sen näin kuuluvaksi: että puoluekokous päättäisi asettaa komitean tarkistamaan puolueemme sekä periaatteellista että vaaliohjelmaa ja

ajoissa, ainakin noin 9 kuukautta ennen seuraavaa vaki-naista puoluekokousta, julkaisemaan muutosehdotuksensa.

Maatalousohjelman suhteen tahdon sanoa, että se on huono ja tarkistamisen tarpeessa ja ehdotan, että puoluekokous velvoittaa ohjelman tarkistamiskomitean ensimmäisenä suorittamaan ja julkaisemaan työnsä tulokset maatalousohjelmaan nähden. Mietinnön loppuosa on poistettava.

J. Kovanen: Hyväksyn valiokunnan mietinnön. Meidän täytyy panna kokoon komitea maatalousohjelman laatimista varten ja valita sen jäseniksi maatalousoloja tuntevia henkilöitä. Eikä tätä komiteaa laitettaessa saa tulla kymmenet markat kysymykseen. Muuten siksi kuin ehdittää uusi ohjelma laatia, ehdotan Forssan maatalousohjelmaa säilytettäväksi. Jos niin ei tehdä, saavat suomettelaiset syyttää meitä, ettei meillä ole edes ohjelmaa puheenalaisessa tärkeässä kysymyksessä.

J. Tuhkanen: Maatalous-ohjelmamme ei vastaa tarkoitustaan. Se on uusittava.

K. Ahola: Yhdyn edellisiin puhujiin. Meidän on pidettävä Forssan ohjelma siksi, kunnes saamme uuden ja paremman.

J. Kujala: Hyväksyn valiokunnan mietinnön.

J. Ukkonen: Kaikilla ohjelmavaliokunnan ehdokkailla ei ole käytännöllistä kokemusta heiltä vaadittavassa työssä. En hyväksy kohtaa, jossa mainitaan, ettei puolue ole sidottu nykyiseen ohjelmaan. Mietintö olisi lähetettävä takaisin valiokuntaan.

E. Viinikainen piti ohjelmakomitean kokoonpanon tyydyttävänä.

V. Laakso ehdotti Paasivuoren tilalle Tokoita. Maatalousohjelma olisi säilytettävä.

O. Niemeläinen kannatti Ukkosen mielipiteitä.

J. N. Viinikka: En hyväksy valiokunnan ehdottamista henkilöistä muita kuin Kuusisen ja Gyllingin.

V. Laakso: Paasivuoren tilalle ehdotan Tokoin. Ja

lisäksi huomautan: meidän on pysyttävä Forssan ohjelman kannalla siksi, että ehdimme saada uuden ohjelman.

Keskustelun kuluessa tehdyistä muutosehdotuksista päätettiin ensinnä ottaa ratkaistavaksi *ohjelmakomitean* kokoonpanoa koskevat. Päätettiin toimittaa avonainen äänestys siten, että komiteaan valitaan varsinaisiksi jäseniksi ne viisi ehdokasta, jotka kaikista ehdokkaista erikseen äänestettäessä saavat enimmät äänet, ja varajäseniksi ne kolme varajäsen ehdokasta, jotka varajäsen ehdokkaista äänestettäessä saavat enimmät äänet.

Varsinaisista jäsenistä äänestettäessä saivat ääniä: E. Gylling 124, O. V. Kuusinen 113, Yrjö Sirola 112, S. Vuolijoki 105, O. sk. Tokoi 77, Aatto Siren 51, A. B. Mäkelä 41, Matti Paasivuori 22 ja Santeri Mäkelä 19. — *Valituiksi* julistettiin siten: *E. Gylling, O. V. Kuusinen, Yrjö Sirola, Sulo Vuolijoki ja Osk. Tokoi.*

Varajäsenistä äänestettäessä saivat ääniä: Aatto Siren 97, A. B. Mäkelä 73, M. Paasivuori 67 ja Hilja Pärssinen 54. — *Valituiksi* julistettiin siten: *Aatto Siren, A. B. Mäkelä ja Matti Paasivuori.*

Äänestettäessä Fr. Rantasen ehdotuksen, että siihen asti, kuin ohjelma on tarkistettu, maatalousohjelmaan nähden on noudatettava Forssan kokouksen päätöksiä Oulun kokouksen päätösten mukaan lisättyinä ja oikaistuina, ja mietinnön ILsen osan 2:sen kohdan välillä, voitti Rantasen ehdotus 65 äänellä 60 vastaan, jotka annettiin mietinnön hyväksi.

Nämä muutokset tehtyä hyväksyttiin valiokunnan mietintö muuten sellaisenaan.

Palovakuutusyhtiön perustaminen.

Lakiasiaivaliokunnalta oli tullut A. B. Mäkelän, K. Hämäläisen, E. Viljasen, M. Paasivuoren ja K. Heinosen allekirjoittama mietintö, joka sisälsi seuraavaa:

„Oman palovakuutusyhtiön perustamisesta.

Kaikkien suurempien rahallisten yrityksiemme tueksi tarvitsisimme ensi kädessä oman pankkilaitoksen, jonka perustamiseen ryhtymisestä edellisissä puoluekokouksissa jo on tehty suunnitelmia ja päätöksiäkin. Mutta, kuten olemme nähneet, ei sekään asia ole ollut puoluekokousten päätöksillä toteutettavissa. Valiokunta ei usko oman palovakuutusyhtiön syntymisen voivan sen paremmin edistyä tätä tietä. Oikeastaan kuuluisivat tämän suuntaiset puuhat asiaan innostuneiden osuustoimintamiesten perilleajettaviksi, jos he asiasta tietoja hankittuaan arvelisivat sen kannattavan. Yhtyen toveri V. Tannerin alustuksessa lausuttuun mielipiteeseen, että aivan toisia näkökohtia silmälläpitäen valittuja puoluetoimikuntaa ja piiritoimikuntia mitenkään voitaisi käyttää tämmöisiin tehtäviin, ehdottaa valiokunta

ettei asia antaisi aihetta enempiin toimenpiteisiin puoluekokouksen taholta."

Mietintö hyväksyttiin huutoäänestyksellä sellaisenaan.

Laukon lakkolaisten avustaminen.

Raha-asiainvaliokunnalta oli tullut seuraavansisältöinen, A. J. Partasen, A. Halmeen, I. Hörhammerin, Viht. Viitasen ja F. E. Kellosalmen allekirjoittama mietintö:

„Laukon torppariasia.

Valiokunnalle jätetyn anomuksen johdosta luoton myöntämisestä Laukon lakkolaisten oikeudenkäynnin avustamiseksi, on valiokunta sitä mieltä, että heidän oikeudenkäyntiään olisi puolueen puolesta avustettava. Mutta kun anojain puolelta ei ole esitetty minkäänlaista määrää, paljonko avustusta tarvittaisiin, ja minkälaisessa asemassa

oikeudenkäynti nykyään on, ei valiokunta voi esittää erityistä määrärahaa tähän tarkoitukseen, vaan esittää

että kokous jättää puoluetoimikunnan ja -neuvoston asiaksi ottaa selvää oikeudenkäynnistä ja valtuuttaa antamaan puolueen varoista heidän oikeudenkäyntiinsä tarvittavaa lainaa, sen mukaan kuin käytettävissä olevista varoista riittää ja lainan takaisin saamiseen on lainan ottajain puolelta vakuuksia."

Keskustelussa lausui:

S. Leppä: Luultavasti valiokunta on erehtynyt. Ei ole pyydetty lahjaksi vaan takuita lainan saamiseksi oikeuskuluja varten.

J. N. Viinikka: Torpparit saisivat mahdollisesti lainan yksityisiltä, kun vaan olisi takuut. Lakkolaiset tarvitsisivat avustusta. On tosin jo toimitettu keräyksiä, mutta ne ovat tuottaneet vain 20,000 markkaa ja yksinomaan oikeuskuluihin on heiltä mennyt 30,000 markkaa. Ehdotan, että 2:en ponteen lisättäisiin sanat: ja kehottaa puolue-toimikuntaa ryhtymään harkintansa mukaan muihin sopiviin toimenpiteisiin torpparien toiveiden toteuttamiseksi.

Keskustelun päätyttyä yksimielisesti hyväksyttiin *mietintöön lisättäväksi* Viinikan ehdottamat sanat. Muuten hyväksyttiin mietintö sellaisenaan.

Työttömyyskysymys.

Esitettiin *Eetu Salinin, A. B. Mäkelän, Yrjö E. Sirolan, Oskari Tokoin, Heikki Ahmalan, Santeri Mäkelän, Alex. Halosen, M. Turkian* ja *Karl H. Viikin* allekirjoittama *menettelytapavalioikunnan mietintö*, joka sisällöltään oli seuraava:

„*Työttömyyskysymyksestä.*

Valiokunnalle lähetetyn toveri Tyko Varron ehdotuksen johdosta esiintuo valiokunta seuraavaa: Siitä seikasta,

että sos. dem. puolueen velvollisuutena on tehdä voitavansa kapitalismin tuhoisimman ilmiön, pakkotyöttömyyden, tuhojen lieventämiseksi, ei voi olla eri mieltä. Puolueen järjestöt ovatkin kaikkialla työttömyyden uhatessa ja tehdessä tuhojaan rientäneet sen uhrien mukana, näitä aineellisestikin avustaen, vaatimaan kuntien vallanpitäjiä ja hallitusta, työtä ja avustusta toimittamalla, hätää torjumaan. Eduskuntaryhmä on välikysymyksillä ja muilla aloitteilla tässä suhteessa tehnyt voitavansa. Onpa saatu hallitus pakotetuksi asettamaan työttömyysvakuutuskomitean, jonka ehdotukset tietysti tulevat puolueemme keskuudessa arvostelun alaisiksi. Ja kun tiedetään työttömyyden olevan kapitalismista erottamattoman, eikä vallassaolijoilta voida odottaa tehoisia toimenpiteitä edes sen aikaansaaman pahimman hädän poistamiseksi, on myös selvää, että parantamisen varaa on aina järjestöjemmekin toimenpiteissä.

Kun ei nyt kuitenkaan ole paremmin perusteltuja ehdotuksia eikä aikaa erilaisten työttömyyden tuhojen torjumiskeinojen harkitsemiseksi eikä aloitteen tekijän ehdotus määrätyn mielenosotuspäivän, vieläpä vapaana vietettävän, käytäntöön ottamisesta tunnu asian luontoon sopivalta — mielenosotuksehan tämän asian johdosta puhkeevat silloin kuin hätä kovimmin puristaa, ja siinä muodossa kuin työttömyyden laajuus vaatii, — ehdottaa valiokunta

ettei tämä asia nyt kokouksen puolelta antaisi aihetta toimenpiteisiin."

Asian johdosta käytettiin seuraavat puheenvuorot:

E. Paasio: En hyväksy valiokunnan ehdotusta. On valitettavaa, että näin tärkeä kysymys on saanut näin vähän huomiota osakseen.

P. Astikainen: Yhdyn edelliseen puhujaan. Työttömyyttä olisi tarmokkaasti ryhdyttävä poistamaan. Jos

kaikissa kysymyksissä oltaisiin samalla kannalla kuin tässä, niin ei tarvittaisi eduskunnallista toimintaa ensinkään. Olisi vaadittava valtiolta työtä erittäinkin sahalaitoksissa ja rautateillä, joissa valtion työt talveksi useinkin aiheuttomasti keskeytetään.

A. Halonen: Nämä asiat kaikki voivat tulla jos tahdotaan painostetuiksi siinä lausunnossa, jonka kokous antaa eduskuntaryhmälle. Muuten on kokemus osottanut, ettei välikysymysten teko eikä mielenosotuspäivien lisääminen auta mitään taistelussa työttömyyttä vastaan.

H. Ahmala kannatti edellistä puhujaa.

Äänestettäessä Paasion ehdotuksen ja mietinnön välillä hyväksyttiin mietintö sellaisenaan.

Ihanneliittotyö.

Esitettiin Mikko Uotisen, S. Lehtisen, M. Mannisen, D. Eskelisen, V. Blomqvistin, S. Tervon ja I. Järvisen allekirjoittama seuraavan sisältöinen *agitatsioonivaliokunnan mietintö*:

„Ihanneliittoasia.

Ottaen huomioon alustuksessa ja keskustelussa ilmenneet näkökohdat, ehdottaa valiokunta

- 1) että puoluekokous, selittäen olevansa Oulun puoluekokouksessa tekemänsä päätöksen kannalla, jossa se lausuu: „Puolue pitää erittäin tärkeänä toiminnan, jonka tarkoituksena on lasten johtaminen taistelevaa köyhälistöä innostavain aatteiden piiriin ja kehoittaa piiri- ja kunnallistoimikuntia antamaan kannatuksensa ihanneliittotyölle, taloudellisesti tuemalla ihanneliiton opettajakursseja ja itse liittoja. Ihanneliittojen käytännöllinen toimeenpano ja järjestäminen jätetään sos.-dem. naisten liittohallinnon huoleksi”;

2) että kokous oikeuttaa puoluetoimikunnan naisten sos.-dem. liittohallinnolle luovuttamaan 1,000 markkaa kerta kaikkiaan ihanneliittotyön edistämiseksi."

Mietinnön johdosta syntyneessä keskustelussa lausuttiin seuraavaa:

V. *Lehokas*: Ehdotan, että 2 ponsi muutettaisiin kuuluvaksi: että naisten sos.-dem. liiton hallintoa kehoitetaan kääntymään puolueuuvoston puoleen pyytäen tarkoitukseen sopivaa rahamäärää.

A. *Laine* yhtyi edelliseen.

J. *Kujala*: 2 ponnessa on sanat „kerta kaikkiaan” muutettava sanaksi „puolittain”.

Äänestettäessä Lehokkaan ehdotuksen, että kokous kehottaisi sosialidemokratisen naisliiton hallintoa kääntymään puolueuuvoston puoleen pyytämään sopivaa määrärahaa, ja valiokunnan mietinnön 2:sen ponnien välillä, voitti Lehokkaan muutosehdotus 61 äänellä 44 vastaan, jotka annettiin mietinnön ponnien hyväksi.

Mielenosotusmerkit.

Esitettiin A. J. *Partasen*, A. *Halmeen*, F. E. *Kellosalmen*, I. *Hörhammerin* ja Viht. *Viitasen* allekirjoittama *raha-asiainvaliokunnan mietintö*, joka sisällöltään oli seuraava:

„ *Mielenosotusmerkit.*

Mielenosotusmerkkien teetättäminen ja myyminen on ollut yksinomaan puoluetoimikunnan tehtävänä ja merkkien myynnistä saatu voitto jäänyt kokonaan puolueen rahastoon. Tästä on tullut erimielisyyttä. Niinpä viime keväänä jaettiin mielenosotusmerkeistä saatu voitto tasan sos.-dem. puolueen ja ammattijärjestön kesken.

Tälle kokoukselle on puoluetoimikunta ehdottanut, että vappumielenosotusmerkkien kustantaminen ja myyminen

yhä edelleen jätettäisiin puoluetoimikunnalle. Sen lisäksi ovat M. Paasivuori ja I. Hörhammer ehdottaneet, että mielenosotusmerkkien myymisestä saatu voitto jaettaisiin tasan puolueen, ammattijärjestön ja vaalipiirien kesken. Valiokunta ehdottaa kokouksen hyväksyttäväksi alustuksessa esitetystä seuraavat ponnet

että puoluekokous päättää jättää vappumielenosotusmerkkien kustantamisen ja myymisen yksinomaan puoluetoimikunnan oikeudeksi;

että puoluekokous antaa puoluetoimikunnan tehtäväksi valmistuttaa vapunpäiväksi taiteellisesti tehtyjä ja kestäviä mielenosotusmerkkejä, joista ostajille voi olla jonkun verran käyttöarvoa;

että puoluetoimikunta järjestää mielenosotusmerkkien myymisen niin, että niitä saa ostaa ainoastaan käteismaksulla sekä jälkivaatimuksella ja että puoluetoimikunta lunastaa myymättömät merkit, jotka sille palautetaan saman toukokuun 15 päivään mennessä; ja

että mielenosotusmerkkien myymisestä tullut voitto jaetaan niin, että y., tulee puoluetoimikunnalle, Y₃ ammattijärjestön toimikunnalle ja '4 vaalipiirittoimikunnille niissä kussakin myytyjen mielenosotusmerkkien määrän mukaan."

Keskustelussa lausui

J. N. Viinikka: Mietinnön 1:stä ja 2:sta kohtaa vastaan ei minulla ole mitään muistuttamista. Mutta sitä voitonjakamistapaa, jota valiokunta ehdottaa, en saata hyväksyä. Kutka korvaavat myyjille kustannukset? Kutka hommaajain palkat? Kohtuuden saamiseksi ehdotan, että jakamistointa suorittavalle yhdistykselle tai kunnallisjärjestölle annettaisiin voitosta y₃. (Huutoja: ei! ei!) Nähtävästi on täällä piirittoimikuntien puolesta agiteeraavia. Sitä en hyväksy.

A. Halonen: Viinikan puhe ei ansaitse huomiota. Onhan mietinnön ponsissa määriteltynä merkkien myymis- ja maksamistapa. Ei nyt enää tule tämän mietinnön mukaan tamperelaista jupakkaa. Hyväksyn 3:nnon ponnien, jossa edellä oleva on säädettyinä. Kun ammattijärjestö muodostaa meillä sos.-dem. puolueen tanakan selkärangan, on oikeutettua, että se myös saa osan voitosta. Vaalipiiritoimikunnat tulevat saamaan tämän mietinnön mukaan $\frac{1}{3}$ s voitosta. Mitä tulee kunnallisjärjestöihin, joille joku myös on osaa voitosta ehdottanut, niin kyllä ne keksivät muita keinoja varojen hankkimiseen itselleen. Sopivampaa on, että vaalipiiritoimikunnat sopivat kunnallisjärjestöjen kanssa voiton jakamisesta.

K. M. Evä: Viimeisessä ponnassa olevaa kohtaa, jossa ehdotetaan $\frac{7}{8}$ s voitosta meneväksi piiritoimikunnille en hyväksy. Olisi luonnollisempaa, että tuon osan saisivat ne järjestöt, jotka merkit tilaavat ja myyvät. Piiritoimikunnat hankkikoot varoja muilla tavoin.

K. Kopila: Kannatan muita ponsia, paitsi sitä, jossa ehdotetaan voiton jakamistapa; ehdotan, että viimeinen 7a annettaisiin puolueopistolle.

K. Koskinen: Kannatan Kopilaa.

V. Lehokas: Mielestäni sopisi, että puolueuuvosto saisi joka kerta erittäin päättää, miten ja mihin merkeistä kertynyt voitto käytettäisiin.

Keskustelun päätyttyä äänestettiin Viinikan ja Kopilan ehdotuksista, jotka koskivat mietinnön 4:nnessä ponnassa mainitun mielenosotusmerkkivoiton kolmannen kolmanneksen jakamista. Ensimmäisessä äänestyksessä voitti Viinikan ehdotus, että tämä osa voitosta menisi merkit myyneelle järjestölle, 58 äänellä 21 vastaan, jotka annettiin Kopilan ehdotukselle, että tämä osa voittoa menisi puolueopiston käyttövaroiksi. — Lopullisessa äänestyksessä voitti sitte tässä kohdin valiokunnan mietintö 73 äänellä 55 vastaan, jotka annettiin Viinikan ehdotuksen hyväksi. — Muuten hyväksyttiin mietintö huutoäänestyksellä sellaisenaan.

Istunto lopetettiin k:lo 1:ltä.

Iltapäivänistunto päätettiin alottaa k:lo 3:lta.

Iltapäivänistunto.

Istunto alkoi k:lo 3.

Puheenjohtajana toimi *Osk. Tokoi*, eduskuntaryhmäin-toiminnasta keskusteltaessa *A. B. Mäkelä*.

Tervehdyksiä oli kokoukselle saapunut Viipurin juomalakkolaisilta, juomalakkokokoukselta Talikkalassa ja eräiltä kansalaisilta Viipurissa.

*

Menettelytapakysymys.

Esitettiin *Eetu Salinin, A. B. Mäkelän, Yrjö E. Siro-lan, Oskari Tokoin, Heikki Ahmalan, Santeri Mäkelän, Alex. Halosen, M. Turkian* ja *Karl H. Viikin* allekirjoittama *menettelytapavaliokunnan mietintö*, joka sisällöltään oli seuraava:

„*Puolueen menettelytavasta.*”

Sen perusteella, mitä kysymyksen alustuksessa ja keskustelussa on tuotu esille, katsoo valiokunta, että puoluekokouksen on lausuttava periaatteellinen vakaumuk-sensa siitä, että anastajain ja työväen välisen luokkavas-takohdan meidänkin kapitalismin alaisessa yhteiskunnas-samme yhä kärjistyessä, sen mukana myös luokkataistelu yhä kiihtyy ja laajenee. Ja siksi on Suomenkin sosiali-demokratisen puolueen yhä edelleen koko maamme köy-hälistöluokan eturintamana jyrkän valtiollisen luokkatais-telun ja sen kanssa mitä läheisimmässä yhteistoiminnassa pysyvän, yhä voimaperäisemmän ammatillisen liikkeen ja näitä tukevan osuustoiminnan kautta pyrittävä varmista-

maan tämän työväen jo saavuttamia oikeuksia, vapauksia ja etuja sekä yhä uusia vallottamaan. Sillä vain täten taistelutarmoansa vahvistaen voi Suomenkin työväenluokka mahdollisimman pian tulla kyllin tietoiseksi ja voimakkaaksi valtaamaan valtiovallan käsiinsä sekä sitä käyttäen ja taloudellisella taistelulla, yhdessä muiden kapitalististen maiden työväenluokkain kanssa, toteuttamaan sosialidemokratian aina mielessä pidettävän vallankumouksellisen päämäärän, joka on kaiken luokkavallan ja riistämisen lopettaminen.

Tämän taistelun muodoista ja keinoista keskusteltaessa on puoluekokouksessa vallinnut yksimielinen käsitys siitä, että sen menestyksellisten tulosten voimakkaimpana ehkäisijänä on nykyinen Venäjän hallitusvalta, joka pyrkii rajoittamaan Suomen valtiollista itsehallintoa n. k. valtakunnanlainsäädännön kautta yrittämällä riistää oleellisia osia kansamme tärkeistä lainsäädäntö- ja itseverotusoikeuksista, m. m. omavaltaisesti käskien köyhän kansamme varoista suorittamaan kymmenmiljoonaisia vuotuisia pakkomaksuja sotalaitoksen ylläpitoon, jota tuhoisaa ja suunnattomia kansain varoja ja voimia nielevää laitosta vastaan köyhälistö kaikissa maissa pahimpana vastustajanaan taistelee.

Lukuisat tapaukset osottavat myös, että tämä hallitusvalta pyrkii kahlehtimaan ja yleensä ehkäisemään perustuslaissa vakuutettujen kansalaisvapauksien nauttimista, joiden vapauksien esteetön käyttö on työväen niin valtiollisen kuin taloudellisen taistelun välttämätön edellytys.

Näin ollen on taistelua näitä itsevaltaisia taantumuspyrkimyksiä vastaan pidettävä puolueen mitä tärkeimpänä velvollisuutena. Sitä varten on puolueen joka tilaisuudessa paljastettava tämän hallitusjärjestelmän sortopyyteet niiden todellisessa valossa ja siten koottava mahdollisimman paljon kansamme toimintatarmoisia aineksia taisteluun tätä järjestelmää vastaan ja uusien kansanvaltaisten oikeuksien valtaamiseksi.

Taistelukeinoina tässä mainittakoon ensinnäkin eduskuntaryhmän selvä vastarinta, jonka on ilmettävä etenkin siinä, että tuon taantumuksen pimeisiin tarkoituksiin ei saa kansamme varoja myöntää ja että on jyrkästi vastustettava kaikellaisia Suomen kansan jo nykyiselläänkin perin rajotetun itsemääräämisoikeuden supistamisyrityksiä; ja aina on kaikelle kansalle valaisevasti osotettava, milloin porvarilliset ryhmät ryhtyvät tuollaisia myönnytyksiä tekemällä kansamme oikeuksista tinkimään.

Vastarintatoimiin tällä tavalla herätetty kansanainees on saatava kaikissa sattuvissa tilaisuuksissa vastustamaan ja vaikeuttamaan mielivaltaisten määräysten toimeenpanoa ja ovat varsinkin yritykset kansalaisvapauksien rajoittamiseksi tehtävät tyhjiksi tarkoituksenmukaisilla, puoleemme periaatteisiin soveltuvilla keinoilla.

Kun tässä taistelussa, kuten luokkataistelussa yleensä, työväenluokan taloudellinen voima ja järjestäytyminen on ehdottomasti välttämätön menestyksen edellytys, on yhä voimakkaammin terotettava lujan ammatillisen järjestäytymisen välttämättömyyttä. Se on sitäkin tärkeämpi, kun yhtenä taistelukeinona oikeuksiemme tukemiseksi voi, ehkä piankin, tulla kysymykseen suurlakko, jonka mahdollisuuksiin ja sitä käytettäessä saavutettuihin kokemuksiin on m. m. kirjallisuuden kautta tutustuttava.

Edelleen on terotettava mieliin jo edellisissä puoluekokouksissa hyväksyttyä käsitystä, että Venäjän nykyisen hallitusjärjestelmän jatkuessa ei Suomen sisäinen itsenäisyys ole turvattu eikä ole takeita lainsäädäntötyön säännölliselle jatkumiselle, kuten Oulun puoluekokous lausui katsoessaan puolueen vakavaksi velvollisuudeksi olla solidaarinen Venäjän kansan vapausliikkeen kanssa, joka päätös tässä kokouksessa on uusittava, samoin kuin Oulussakin selityksellä, että kussakin tapauksessa on otettava huomioon Suomen erikoisasemasta johtuvat toimintamahdollisuudet, mutta lisäksi terottaen, että näitä päätöksiä on tehokkaammin käytännössä toteutettava.

Kuten yleensä tunnetaan ja kuten viimeaikain tapaukset varsin valaisevasti osottavat, on yleensä taantumuksellisten valtain, sekä sortohallitusten että taloudellisten riistäjain, yhtenä keinona työväen taisteluvoiman herpauttamiseksi sen rivien saattaminen epäkuntoon, sekä valtiollista että taloudellista taistelua maaperänään käyttäen, n. k. provokationin kautta ärsyttämällä yksilöitä ja joukkoja kehittymättömämpään kansanainesten keskuudessa näille itselleen ja koko järjestetylle köyhälistön taistelulle tuhoisiin yrityksiin. Tästä on yhä uudelleen vakavasti Suomen köyhälistöä varoitettava ja velvotettava järjestöt sekä niiden toimitsijat tarkasti pitämään tällaisia puuhia silmällä, ne alkuunsa paljastamaan ja tyhjiksi tekemään.

Tämän yhteydessä sopii myös muistaa, että aiheutusta kansallisvihaan on vältettävä, ja katsoa, ettei anneta taantumukselle turhan päiten tekosyitä sortotoimenpiteisiin.

Yllättävään tapausten varalta ovat puoluetoimikunta ja -neuvosto oikeutettavat päättämään menettelytavasta puolueen periaatteita vartenottamalla, ja on puolueen jäsenten mieliin yhä uudelleen terotettava ankaran puoluekurin välttämättömyyttä ja jyrkästi kiellettävä omapäiset hajanaiset yritykset sekä selitettävä, että puolue hylkää joukkotaistelulle vieraana ja vahingollisena terroristisen taistelutavan.

Mitä sitten tulee muihin toimintamuotoihin, katsoo puoluekokous sensuuntaiset käsitykset ja uskottelut, että vaalitaisteluun ja eduskuntatyöhön osaaottaminen olisivat nykyoloissa Suomen työväelle toisarvoisia asioita, työväentaistelulle turmiollisiksi sekä päinvastoin velvottaa puolueen tarmokkaasti puolustamaan saavutettuja eduskunnallisia oikeuksia, yhä pyrkimään niiden laajentamiseen ynnä entistä pontevammin ottamaan osaa vaalitaisteluun ja siinä, tehden selvästi ja peittelemättä tunnetuksi sosialidemokratian periaatteita ja ohjelmaa, keräämään yhä valtavampia köyhälistöjoukkoja puolueemme vaatimustensa.

Sosialidemokratisen eduskuntaryhmän on valtiopäivillä, tarmokkaasti toimien ja valtiollista asemaa aina tarkotuksenmukaisesti hyväkseen käyttäen, koetettava yleensä joka tilaisuudessa vallata työväenluokalle niin paljon etuja, kuin kulloinkin suinkin on saavutettavissa.

Mutta tällöin on terotettava, että älköön eduskuntaryhmä ryhtykö itsenäisyyttään rajottaviin liittoihin eikä porvarillista hallitusta kannattavaksi kokoomuskoplaksi minkään porvarispuolueen kanssa, älköötäkään sosialidemokratiset edustajat tuollaisten liittoutumisten helpottamiseksi koskaan yrittäkö peitellä tai sekottaa luokkavastakohtia eikä tavoitella nykyoloissa yhteiskunnallisen rauhan harhakuvaa, sillä kaikki senkaltaisen pyrkimys eduskunnassa, kuten eduskunnan ulkopuolellakin, on työväenliikkeen eksyttämistä, joka, jos onnistuisi, muuttaisi sosialidemokratisen puolueen nykyiseen järjestelmään mukautuvaksi porvarilliseksi uudistuspuolueeksi.

Päinvastoin on sosialidemokratisille edustajille muistutettava, että mitä itsenäisemmin he taistelevat, mitä horjumattomammin he pysyvät aina periaatteellisen vastustuksen kannalla nykyiseen luokkavaltaan nähden ja mitä leppymättömämmin he hyökkäävät kaikkea tähän anastajain hallitsemaan yhteiskuntaan kuuluvaa sortoa, vääryyttä ja turmelusta vastaan, sitä enemmän on tuloksia heidän työstään ja sitä enemmän pienetkin eduskunnasta saavutetut parannukset hyödyttävät ja jouduttavat työväenasian lopullista voittoa.

Puolueen ja eduskuntaryhmän on aina pysyttävä mitä läheisimmässä yhteydessä keskenään; ryhmän on säännöllisesti tehtävä puolueelle selvää toiminnastaan ja puoluetoimikunnan, puolueen neuvoston sekä kaikkien puoluejärjestöjen ynnä puolueen sanomalehtien on aina mahdollisuuden mukaan ryhmän toimia seurattava, valvottava ja arvosteltava sekä myöskin eduskuntaryhmää pontevasti tuettava ja autettava neuvoilla, lausunnoilla, mielenosoituksilla ja muilla tarkotuksenmukaisilla tavoilla.

Edellä esitetyn perustalla ehdottaa valiokunta, että puoluekokous yhtyisi seuraavaan lausuntoon:

Sosialidemokratinen puoluekokous Kotkassa selittää

1) että puolueen on luokkavastakohtien yhä kärjistyessä edelleen jyrkän luokkataistelun kautta vallattava köyhälistölle yhä uusia oikeuksia ja etuja, aina muistaen sosialidemokratian vallankumouksellisen päämäärän, joka on kaiken riistämisen lopettaminen;

2) koska tuota taistelua on erityisesti ehkäisemässä Venäjän nykyinen hallitusvalta taantumuksellisine pyrkimyksineen Suomen kansan lainsäädäntö- ja itseverotusoikeuksien sekä kansalaisvapauksien rajoittamiseksi, on työväen herkeämättä taisteltava näitä pyrkimyksiä vastaan sekä sanottujen oikeuksien laajentamiseksi;

3) katsoen siihen merkitykseen, mikä oli Suomen köyhälistön ponnistuksilla yleisen äänioikeuden ja uuden eduskunnan aikaansaamiseksi, ja tunnustaen eduskunnallisesta toiminnasta johtuvan hyödyn, selittää puoluekokous vaalitaistelun ja eduskunnallisen toiminnan halveksimisen työväen taistelulle turmiolliseksi ja katsoo, että puolueen on näitä täydellä tarmolla Suomen köyhälistön hyväksi käytettävä ja niiden rajottamis- sekä riistämispyrkimyksiä voimakkaasti torjuttava;

4) saavuttaakseen tästä eduskuntatyöstä työväenluokalle kaiken mahdollisen hyödyn on sosialidemokratisen eduskuntaryhmän pysyttävä erillään itsenäisyyttään rajottavista liitoista porvarisryhmäin kanssa ja leppymättömästi hyökättävä kaikkea riistämistä ja sortoa vastaan;

5) vakuutettuna siitä, että työväen luja taloudellinen järjestäytyminen on menestyksellisen valtiollisen luokkataistelunkin perustana, terottaa puolueko-

kous ammatillisen toiminnan tärkeyttä, muistuttaen vielä, että työväestö saattaa oikeuksiensa puolesta olla pakotettu turvautumaan myöskin suurlakkoon, jolloin järjestöjen voimaa ja valtiollista kypsyyttä erityisesti koetellaan;

6) käsittäen Venäjän vapausliikkeen merkityksen taistelussa Suomenkin kansan oikeuksien turvaamiseksi uudistaa puoluekokous Oulun puoluekokouksen päätöksen solidaarisuudesta tämän liikkeen kanssa ja terottaa sen tehokkaamman käytännössä toteuttamisen tarpeellisuutta;

7) viitaten siihen, kuinka tärkeätä on torjua taantumuksellisten valtain provokatooriset yritykset työväen taistelurintaman hajoittamiseksi, kokous muistuttaa vankan puoluekurin noudattamisen ja puolueen hylkäämistä taistelutavoista erillään pysymisen välttämättömyyttä;

8) äkkiarvaamattomissa tapauksissa ovat puolue toimikunta ja -neuvosto oikeutetut määräämään puolueen toimintatavat sosialidemokratian periaatteita vartenottamalla."

Mietinnön johdosta syntyneessä yleiskeskustelussa lausuttiin seuraavaa:

J. K. Lehtinen: Tahtoisin perusteluissa muutettavaksi sanamuodon „kansan toimintatarmoiset ainekset" siten, että se tulisi kuulumaan „köyhälistön" j. n. e. Suurlakon valmistelusta ei erikseen pitäisi perusteluissa mainita.

Yleiskeskustelun päätyttyä alettiin keskustella yksityiskohdittain.

Ponnet 1—4 ja niitä vastaavat osat perusteluja hyväksyttiin keskustelutta huutoäänestyksellä.

Ponnen 5 johdosta lausui

E. Haapalainen: Ammatillisen liikkeen miehet pitivät täällä yhteisen kokouksen, jossa neuvoteltiin puolueen ja ammatillisen liikkeen suhtautumisesta toisiinsa. Siellä ei

pidetty valiokunnan kysymyksessä olevaa pontta tyydyttävänä. Sen sijaan esitettiin hyväksyttäväksi näin kuuluva ponsi: Vakuutettuna siitä, että työväen luja ammatillinen järjestäytyminen on puolueelle välttämätön ehto sen toiminnassa kaikissa tapauksissa, kuten suurlakossa-kin, terottaa puoluekokous ammatillisen työväenliikkeen voimakkaan edistämisen välttämättömyyttä.

Jos ponsi muutettaisiin mainitunlaiseksi, olisi perusteluihin myös tehtävä muutos. Sentähden olisi kappale, joka alkaa sanoilla „Kun tässä taistelussa" j. n. e., muutettava näin kuuluvaksi: Kun tässä taistelussa, kuten luokkataistelussa yleensä, työväenluokan taloudellinen voima ja järjestäytyminen on ehdottomasti välttämätön menestyksen ehto, on puolueen yhä voimakkaammin terotettava ammatillisen järjestäytymisen välttämättömyyttä. Tämä on sitäkin tärkeämpi, kun työväen ammatilliset järjestöt ovat sinä lähteenä, joka sekä aineellisesti tukee puoluetoimintaa, että kasvattaa puoluejäseniksi yhä uusia voimia.

Mietinnössä on laskettu fraaseja liikaa. Puolueen ja ammatillisen liikkeen väli olisi saatava selvemmäksi. On tapahtunut, että piirisihteeritkin ovat olleet tappamassa ammattiosastoja. Sellaiseen on tehnyt itsensä syylliseksi Hämeenläänin pohjoisen vaalipiirin entinen piirisihteeri. Karjalan puolella niinikään on sattunut samaa. Ammatillisen liikkeen miehiä ei tahdota pitää kauan sosialis-teinakaan. Sellainen tapaus oli kerran Sainiolla. Työväenjärjestöjen, eritoten ammatillisten järjestöjen ensimmäinen tehtävä on agitatsioni. — Täällä puhutaan suurlakosta. Emme voi omasta halustamme synnyttää suurlakkoa. Se tulee silloin, kun olosuhteet sen synnyttävät. Sentähden olisi sekin kohta mietinnössä muutettava.

A. Aalto: Väärinkäsityksiä puoluejärjestöjen ja ammatillisen liikkeen välillä on sattunut. Yhtyi Haapalaisen pontteen.

Eetu Salin: Ammatillisen toiminnan miehet selittävät,

että heidän ponsiehdotuksiaan on kannatettava, etteivät puolueen luottamusmiehet halveksisi ammatillisen liikkeen tärkeyttä. Se pitäisi kokouksen nyt lausua järjestöille. Mutta samaa, jota ammatillisen toiminnan miehet valittavat tapahtuneen puoluejärjestöjen puolelta ammatillista liikettä kohtaan, voidaan syyttää tapahtuneen ammatillisten järjestöjen taholta valtiollista liikettä kohtaan. Porissa esim. ovat metalliliiton osastot kieltäytyneet maksamasta piiriveroja. (Huutoja: Muualla on tapahtunut samoin!) Jos täällä ruvettaisiin pyykkää pesemään, taitaisi molemmilla olla yhtä paljon pestävää. Puolsi valiokunnan pontta.

J. K. Lehtinen kannatti Haapalaisen ponsia. Ne ovat tarkotuksenmukaiset.

J. Kujala oli valiokunnan mietinnön kannalla. Kuitenkin olisi sanamuoto „taloudelliset järjestöt" muutettavat „ammatillisiksi" järjestöiksi.

A. B. Mäkelä: Edellisen johdosta huomautan, että «taloudellisilla järjestöillä" tarkoitetaan mietinnössä ammatillisia ja osuustoiminnallisia järjestöjä. Ei tahdottu erikseen ruveta puhumaan ponsissa osuustoiminnasta, jonka vuoksi valittiin muoto, johon tämäkin sisältyy.

K. Lehtimäki: Mikäli Haapalaisen huomautus kohdistui Viipurin läänin läntiseen vaalipiiriin, oli se aiheeton. On aina koetettu selittää molempien toimintahaarojen yhtäläistä tärkeyttä. Sainion tapauksella ei ollut vakavampaa merkitystä.

Hilja Pärssinen kannatti Haapalaisen ponsia. Ei ole tuhlattava niin paljon suuria sanoja suurlakosta.

Toimitetussa äänestyksessä hyväksyttiin mietinnön 5:s kohta sellaisenaan 89 äänellä 31 vastaan, jotka annettiin Haapalaisen yllämainitun muutosehdotuksen hyväksi.

Ponnen 6 johdosta lausui *A. Päiviö* tahtovansa poistettavaksi loppusanoista «tehokkaasti" j. n. e. alkaen.

Kohta hyväksyttiin huutoäänestyksellä sellaisenaan.

Ponnet 7 ja 8 samoin.

Nuorisoliittokysymys.

Esitettiin seuraavansisältöinen, *Mikko Uotisen, M. Mannisen, S. Lehtisen, V. Blomqvistin, S. Tervon ja Josua Järvisen* allekirjottama *agitatsioonivaliokunnan mietintö*:

„Nuorisokysymys.

I. Sos.-dem. nuorisoliikkeen suhteen ehdottaa valiokunta

että puoluekokous katsoo sos.-dem. nuorisoliikkeen tärkeänä, valistavana ja kasvattavana yhdyssi-teenä työläisnuorison kesken ja päättää sen johdosta

1) että puolue seuraavaan puoluekokoukseen asti myöntää sos.-dem. nuorisoliitolle vuosittain 1,000 markkaa agitaattorin palkkaamista varten;

2) että muutamissa osissa maata esiintynyt nuoriso-osastojen vastustaminen on ehdottomasti lopetettava turmiollisena koko sos.-dem. liikkeelle;

3) että joka paikassa, missä se suinkin käy laatuun, on perustettava nuoriso-osastoja puoluejärjestöjen avustuksella;

4) että piiriagitaattorien on silloin tällöin matkoillaan pidettävä nuorisoasiasta esitelmiä ja perustettava sosialidemokratisia nuoriso-osastoja.

II. Sanotun sos.-dem. nuorisoliiton puolueeseen kuulumisesta ilmeni kokouksessa eri mieltä. Valiokunta rohkenee ehdottaa

että sanotun sos.-dem. nuorisoliiton sallitaan olla ulkopuolella puolueen.

III. Sen vastaisen toiminnan varalle lausuu kokous, selittäen Oulun kokouksessa lausumansa mielipiteen,

että sanotun liiton on toiminnallaan pysyttävä sos.-dem. puolueen ohjelman kannalla ja tarkasti muistettava, että se pääkysymyksessä, nimittäin agitatsioonissa militarismia ja valtiokirkkoa vastaan, on sidottu puolueohjelman vaatimuksiin."

Kysymyksen johdosta lausui

V. Vankkoja: Valiokunnan ponsiehdotuksessa on viimeinen kohta tarpeeton. Ihanneliiton avustaminen on toisarvoista nuorisoliiton rinnalla. Mikko Uotinen on täällä moittinut nuorisoliittoa, nyt hän näkyy sen hyväksyvän kuitenkin.

J. A. Silander: Jos mietintö hyväksytään ja rahat annetaan, synnyttää se varmaan vanhempien kesken pahaa verta.

J. N. Viinikka ehdotti lisättäväksi ponsiin määräyksen, että liiton on kuuluttava puolueeseen.

J. K. Lehtinen vastusti valiokunnan ehdotusta. 18-vuotisten liiton jäsenten pitäisi kuulua puolueeseen. Puoluetoimikunnan pitäisi saada valita edustajansa liiton toimikuntaan.

A. Halonen: Vaikkei liitto kuulukaan puolueeseen, niin se kuitenkin vastustaa vanhoillisuutta. Puolue voi sille lahjoittaa rahaa. Valiokunnan ponsiehdotuksesta olisi hyväksyttävä ainoastaan ensimmäinen kohta, eikä muuta. Ehdotti, että puoluekokous lausuisi, että se pitää sos.-dem. nuorisoliikkeen tärkeänä ja valistavana työläisnuorison yhdyssiteenä ja päättää sen johdosta 1) valtuuttaa puolueuuvoston harkintansa mukaan seuraavaan puoluekokoukseen asti myöntämään sos.-dem. nuorisoliitolle vuosittain 1,000 mk. agitaattorin palkkaamista varten; ja 2) että sanotun sos.-dem. nuorisoliiton sallitaan olla ulkopuolella puolueen. Muut ponnet ehdotti poistettaviksi.

M. Autio: Noin vanhoillisiakaan ponsia ei tahtoisin tämä kokous hyväksyä. Ponsien ensimmäinen ja viimeinen osa ovat ristiriidassa. Kannatti Halosen ehdotusta.

Puheenjohtaja huomautti jo päätetyn, ettei liiton tarvitse ehdottomasti kuulua puolueeseen.

V. Lundström moitti, että nuoretkin ovat täällä niin vanhoillisia. Mainitsi, miten ulkomailla nuoret taistelevat militarismia ja uskontoa vastaan.

S. Tervo: Kyllä on tarpeen panna rajoja, etteivät liittolaiset voisi niin helposti rikkoa puolueen ohjelmaa vastaan.

V. Boman yhtyi Halosen ehdotukseen. Jos 1,000 mk. annetaan, on pyyhittävä pois piiriagitaattorien matkoja koskeva määräys. Jompikumpi, ei molempia. Mutta liittolaisia ei ole maksutta päästettävä puolueeseen.

S. Mäkelä vastusti rahojen antamista. Selitti liiton hajottavaa toimintaa Etelä-Pohjanmaalla, siellä kun kaudataan Irfgersollin aatteita sosialismina. Tulee vahinkoa sos.-dem. liikkeelle, jos liittoa avustetaan. Liiton puolelta on jo uskontokysymyksen varjolla lasketeltu humpuukia sosialidemokratian nimessä.

K. Saari yhtyi valiokunnan ehdotukseen.

A. Kallio ihmetteli, ettei ole otettu huomioon Pärssisen ehdotusta 18-vuotisten liiton jäsenten puolueeseen kuulumisvelvollisuudesta.

H. Puro: Valiokunnan viimeinen ponsi on epäluottamuslause sosialidemokratiaselle nuorisoliitolle. Oulun kokouksessa pidettiin tärkeänä tehtävänä taistelu militarismia ja valtiokirkkoa vastaan. Valiokunnan ponsissa ei sitä tunnusteta. — Sanotaan, ettei maaseudulla harjoiteta nuorisogitatsionia. Kyminlaaksossa on 12 nuoriso-osastoa ja kaikki elinvoimaisia. Kuitenkin on koetettu panna enemmän huomiota nuorisoliikkeen merkitykseen tehdasseuduilla. — Pärssinen teki lähetekeskustelussa välitysehdotuksen 18 vuotta vanhempien liiton jäsenten kuulumisesta puolueeseen. Tätä ehdotusta ovat useat odottaneet valiokunnalta. Pärssisen ehdotus on kuitenkin käytännöllistä merkitystä vailla, sillä liiton sääntöjen mukaan ei siihen saa kuuluakaan 18 vuotta nuorempia. Kun parempia

ponsia ei näytä saatavan läpi, hyväksytään edes valiokunnan ehdotus.

J. Kujala yhtyi muuten valiokunnan ehdotukseen, mutta ponnin sijalle, jossa sanotaan liiton sallittavan olla puolueen ulkopuolella, ehdotti, että liitto velvotettaisiin kuulumaan puolueeseen ja maksamaan 18-vuotisilta jäseniltään säädetty puolueverot.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Lehtisen ja Kujalan ehdotuksia en voi laskea äänestyksenalaisiksi, sillä ne sotivat kokouksen ennen tekemää päätöstä vastaan, kun selvitetty on, että liittoon ei kuulukaan 18 vuotta nuorempia.

Muista ehdotuksista ryhdyttiin kohdittain äänestämään.

Halosen ponsiehdotuksen alku ja I:nen kohta asetettuina yhdessä valiokunnan mietinnön I:sen osan alkua ja I:stä kohtaa vastaan voittivat 73 äänellä 14 vastaan, jotka annettiin valiokunnan ehdotuksen hyväksi.

Valiokunnan mietinnön Lsen osan 2:nen kohta hyväksyttiin tämän jälkeen huutoäänestyksellä poistettavaksi.

Mietinnön Lsen osan 3:s kohta poistettiin 57 äänellä 30 vastaan ja 4:s kohta 71 äänellä 19 vastaan.

Mietinnön ILnen osa hyväksyttiin, edellisenä päivänä ratkaistua itse periaate, huutoäänestyksellä sellaisenaan.

Mietinnön IILs osa hyväksyttiin 65 äänellä 38 vastaan, jotka tahtoivat sen poistettavaksi.

Päätökseksi tuli siis Halosen ponsiehdotus kokonaisuudessaan, lisättynä valiokunnan mietinnön IILnella osalla.

Päätöstä vastaan ilmotettiin seuraavat *vastalauseet*:

Kustaa Kopila, Otto Marttila ja Heikki Tuomola jättivät vastalauseen sitä vastaa, että varoja sallitaan liitolle myönnettävän, vaikka se ei kuulu puolueeseen arvelen, että päätös antaa porvarillisille aineksille tilaisuuden tunkeutua nuorisoliikkeeseen vaikuttamaan luokkarajoja sekoittavalla tavalla.

A. E. Kokkola jätti vastalauseen varojen myöntämistä

koskevaa päätöstä vastaan, kun puolueuueuvosto oikeutettiin varoja myöntämään, vaikka liitto ei kuulu puolueeseen.

K. M. Evä pani jyrkän vastalauseensa päätöstä vastaan pitäen sitä ahdasmielisenä, kun se hänen mielestään estää liittoa vapaasti harjottamasta agitatsionia militarismia ja valtiokirkkoa vastaan.

J. Kohonen, P. Leskinen, K. Lehtimäki ja Hanna Kanta: Hyväksymällä ristiriitaisen ennakkopäätöksen sosialidemokratisen nuorisoliikkeen vastaiselle toiminnalle on puoluekokous osottanut peräytyvänsä Oulussa tehdystä päätöksestään jonkun verran.

Toimitsijain raittius.

Käsiteltäväksi esitettiin seuraava, *Eetu Salinin, A. B. Mäkelän, Yrjö E. Sirolan, Oskari Tokoin, Heikki Ahmalan, Santeri Mäkelän ja M. Turkian* allekirjottama *menettelytapavaliokunnan mietintö:*

„Puolueen toimitsijain raittiudesta.

Valiokunta katsoo puoluekokouksen olevan yksimielisen siitä, että puolueen jäsenten, varsinkin luottamuspaikkoihin valittujen ja vakinaisissa toimissa olevain siveellisesti arvoton esiintyminen on puolueelle vahingoksi, ja että kaikin käytettävissä olevin keinoin on pyrittävä ehkäisemään sellaiset ilmiöt, jotka — kuten tunnetut tapaukset osottavat — saattavat aikaan pahennusta ja alentavat puolueemme arvoa. Harkitessaan keinoja tämän tarkoituksen saavuttamiseksi on valiokunta tullut vakuutetuksi siitä, että puoluekokouksen enemmän tai vähemmän jyrkät ponsilauselmät siinä suhteessa vaikuttavat vähän, jolleivät järjestöt toimihenkilöitä asettaessaan ja näiden toimintaa valvoessaan — kuten kaikessa muussakin toiminnassa — voi heikkojen toverillisen tukemisen, välinpitämättömien siveellisen velvottamisen ja häiriöiden aikaansaajain luot-

tamuspaikoista erillään pitämisen kautta pahennuksia ehkäistä. Kun puoluekokouksen kuitenkin on lausuttava siveellinen velvoituksensa, ettei sen puutteessa voitaisi puolueen tarkoituksia tässä suhteessa väärin tulkita, ehdottaa valiokunta

että puoluekokous uudistaa Oulun kokouksen päätöksen sillä lisäyksellä, että puolueen järjestöjen on pidettävä velvollisuutenaan tämän päätöksen noudattamista valvoa."

Tehtyjen ehdotusten jälkeen päätettiin 74 äänellä 21 vastaan rajottaa puhe aika 1:ksi minuutiksi; vähemmistö puolsi 2:n minuutin puhe aikaa.

Keskustelussa lausui

D. Eskelinen: Ponsi ei ole keskustelun kanssa sopuisuudessa. Keskustelussa kannatettiin yleensä Kuhasen ponsia, mutta valiokunta ei niitä ole ottanut ollenkaan huomioon. Ehdotan hyväksyttäväksi Kuhasen ponnet.

J. Juntikka: Menettelytapavalio kunnan jäsenet lie nevät kaikki juoppoja, koska eivät ole antaneet kokouksen mielipiteelle arvoa. Kannatti edelleen Kuhasen ponsia.

J. Kujala ehdotti, että puoluekokous vaatisi puolueen luottohenkilöitä noudattamaan raittiutta, velvoittaen puoluejärjestöjä valvomaan tämän päätöksen noudattamista ja että puoluekokous velvoittaisi puoluejärjestöt, sanomalehdet ja puhujat edistämään ja tekemään raittiiksi kasvatustyötä sosialistisen maailmankatsomuksen pohjalla.

S. Saarikivi: Mietintö on merkillinen. Siinä on kaikki syy toimitsijain juopottelusta pantu alajärjestöjen niskoille. Puoluekokouksen on velvoitettava luottohenkilöt raittiuteen, niin sitten vasta voivat alajärjestöt vaatia sitä toimihenkilöiltä. Ehdotan, että puoluekokous lausuisi: ne luottamustoimissa olevat henkilöt, jotka saattavat käytöksellään puolueelle joko siveellistä tai aineellista vahinkoa, jättäkööt toimensa valitsijainsa täytettäväksi.

S. Alkio kannatti Saarikiveä.

A. Attila puhui toimihenkilöiden juopottelun vahingollisuudesta puolueelle.

A. E. Kokkola: Saarikiven ehdotus on väljempi kuin valiokunnan. Riittää valiokunnan ehdotus.

J. Merivirta: Puoluekokous on jo ohjelmakomiteaa valitessaan luopunut periaatteesta, että ainoastaan ehdottomasti raittiita on valittava. Ei voida enää hyväksyä sellaista sääntöä.

J. Vatanen: Pakkopaidoilla emme voita mitään. Hyväksytään valiokunnan ehdotus.

Sandra Lehtinen: Jos teemme sellaisen päätöksen, jota ei noudateta, ei siitä ole mitään hyötyä. Päinvastoin on se siveellisesti alentavaa. Valiokunnan ehdotus on oikeaan osattu. Sen takana voi olla mikä raittiushenkilö tahansa.

O. Piisinen: Itse asiasta sanoin mielipiteeni jo eilen. Nyt pyysinkin puheenvuoroa siltä varalta, että täällä olisi tarvinnut puoltaa tuota valiokunnan mietintöä ponsmeen mahdollisia hyökkäyksiä vastaan. Kun se ei näytä tarpeelliselta, tahdoinkin vaan sanoa, että valiokunnan ehdotus on erinomainen.

O. Niinipuro: Surettaa, että puolue tässä asiassa menee suomettarelaiseen suuntaan. (Alas!). Kuhanen muiden suomettarelaiden kanssa koettaa kiristää kokousta, mikä näkyi tänne haalituista viipurilaisista sähkösanomistakin.

J. Tuominen: Yhdyn valiokunnan ehdotukseen, että saadaan koko kokous sen taakse. Silloin on sillä päätöksellä suurempi merkitys kuin tiukemmalla, jonka ehkä väkipakolla saisi läpi ajetuksi.

O. Koistinen: Eilen oltiin täällä toisella kannalla. Nyt ovat ponnet kokonaan toiset ja tänään kannatetaan niitä. Minä pysyn edelleen Kuhasen ehdotuksessa.

J. V. Valo: Hyväksytään ponnet toistaiseksi. Koetaan seuraavassa kokouksessa tiukentaa, kun on saatu taas kokemusta lisää.

Ida Kantanen yhtyi Tuomiseen.

H. Ahmala: Olen toistakymmentä vuotta ollut ehdottomasti raitis ja voin kannattaa valiokunnan ehdotusta. Toivon samaa toisistakin.

J. Ukkonen: Keskustelusta näkyy, että liiallinen into on jo lauhtunut. Voimme siis hyväksyä ponnet.

Äänestyksessä hyväksyttiin 80 äänellä 14:ä Kuhasen ponsien hyväksi annettua ääntä vastaan Saarikiven ponsi vastaehdotukseksi mietinnölle.

Lopullisessa äänestyksessä voitti mietintö 87 äänellä 40 vastaan, jotka annettiin Saarikiven ponnin hyväksi.

Päätöstä vastaan jätettiin seuraavat vastalauseet:

J. Kujala ilmotti jättävänsä vastalauseensa ennen esittämillään perusteilla.

K. Koplia ilmotti vastalauseen sen perusteella, että piti päätöstä liian lievänä, se kun hänen mielestään tyytyy lausumaan pelkän toivomuksen.

K. Veijola ja *J. Juntikka* lausuivat jyrkän vastalauseensa päätöstä vastaan.

Puolueen rahastonhoitajan ohjesääntö.

Esitettiin seuraava, *F. E. Kellosalmen, A. Halmeen, I. Hörhammerin, Vihi. Viitasen* ja *A. J. Partasen* allekirjottama *raha-asiainvaliokunnan mietintö*:

„ *Puolueen rahastonhoitajan ohjesääntö.*

Valiokunnalle on jätetty ohjesäännön valmistus rahastonhoitajalle. Kun puolueuuvoston asettama komitea oli sitä varten laatinut ohjesääntöehdotuksen, otti valiokunta sen tarkastettavaksi. Tehtyään siihen muutamia tarpeellisia muutoksia ja lisäyksiä, esittää se sen puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavassa muodossa:

»*Ohjesääntö sos.-dem. puolueen rahastonhoitajalle.*

1 §. Puolueen rahastonhoitajan ottaa toimeensa ja erottaa puoluetoimikunta. Jos toimikunnan jäsenissä on

henkilö, jonka toimikunta voi hyväksyä rahastonhoitajaksi, niin valitaan toimikunnasta. Jos rahastonhoitaja on ulkopuolelta toimikuntaa valittu, niin on hänellä läsnä-olo ja puheoikeus, mutta ei päätösvaltaa toimikunnan kokouksissa. Näin valitun rahastonhoitajan toimista on puoluetoimikunta henkilökohtaisesti vastuunalainen.

2 §. Rahastonhoitajan on toimeen astuessaan annettava vähintään viiden tuhannen (5,000) markan takaus.

3 §. Puoluetoimikunta ottaa, rahastonhoitajan esityksestä, hänelle mahdollisesti tarvittavat apulaiset.

4 §. Puoluetoimikunta valvoo, ettei rahastonhoitaja tarpeettomasti pidä rahavaroja luonaan enempää kuin korkeintaan 500 markkaa, vaan säilyttää ne puoluetoimikunnan lähemmin määräämässä varmassa paikassa.

Puoluetoimikunta päättää, millä tavalla peritään postista kaikki puolueelle tulevat sisäänkirjotetut ja vakuumetut kirjeet sekä muut arvolähettykset.

5 §. Puoluetoimikunta valvoo, että rahastonhoitaja aina kuukausittain tekee luettelon saapuneista varoista ja julkaisee sen luettelon puolueen pää-äänenkannattajassa järjestäen saapuneet rahalahetykset vaalipiirittäin. Näin järjestetystä saapuneiden varojen julkaisusta on jokaisen piirin puoluelehden ensi tilassa julkaistava piiriinsä kuuluvain tilitykset. Tällaisen tilitysjulkaisun lopussa on kaikissa lehdissä huomautettava, että puuttuvista tilitetyistä eristä on heti puoluetoimikunnalle ilmoitettava ja ilmoitukset lähetettävä puoluetoimikunnan puheenjohtajalle. Puolueverotilit ovat ehdottomasti aina näin julkaistavat, kirjallisuus y. ra. maksujen tilityksessä voi puoluetoimikunta, jos pakottavia syitä ilmaantuu, myöntää poikkeuksia tästä tavasta.

6 §. Puoluetoimikunta velvoitetaan säännöllisesti kuukausittain toimittamaan tai toimituttamaan tarkastuksen varojen hoidossa.

7 §. Rahastonhoitaja valvoo, että järjestöt, yhdistykset ja osastot suorittavat puolueveronsa säännöllisesti ja

viimeistään kuukauden aikana sen jälkeen kuin verot ovat langenneet maksettaviksi sekä muistuttaa laiminlyönteitä viipymättä tämän kuukauden kuluttua.

8 §. Rahastonhoitajan on pidettävä ainakin seuraavia kirjoja: kassakirjaa, memoriaalia, reskontraa, inventaariota ja pääkirjaa sekä tehtävä tilinpäätös kalenterivuositain.

9 §. Rahastonhoitajan on puolivuositain ja vaadittaessa useamminkin annettava toimikunnalle koetasaus, esittämällä kokonaistasauksen ja saldotasauksen.

10 §. Rahastonhoitajan on kahdesti vuodessa laadittava puoluetoimikunnalle menoarvio, joka sen jälkeen kun se on tarkastettu, esitetään puolueuuevostolle, ja on sen perusteena pidettävä puoluekokouksen hyväksymä ja voimassa oleva tulo- ja menoarvio.

11 §. Puoluetoimikunta valvoo rahastonhoitajan toimintaa parhaansa mukaan, antaa lähempiä ohjeita, ja on rahastonhoitajan täytettävä toimikunnan määräykset, mikäli ne koskevat kirjanpitoa, tilitystä ja varojen hoitoa."

Mietintöön liittyy seuraava *Vihtori Viitasen* allekirjotama *vastalause*:

„ Ohjesäännön 4 §:ä en voi hyväksyä sellaisenaan kuin valiokunnan enemmistö sen on laatinut, vaan ehdotan sanotun §:n alkuosan näin kuuluvaksi:

4 §. Puoluetoimikunta valvoo, ettei rahastonhoitaja tarpeettomasti pidä rahavaroja luonaan, vaan toimittaa ne, jos niitä karttuu yli viiden sadan (500) mk., pankkiin tallettavaksi. Pankissa säilytettäviä varoja ei saa ulos muuten kuin rahastonhoitajan ja vähintään yhden puoluetoimikunnan määräämän jäsenen allekirjoituksella. Puoluetoimikunta määrää lähemmin, missä pankissa ja millä tilillä rahoja säilytetään."

Asian johdosta syntyi seuraava yleiskeskustelu:

F. E. Kellosalmi: Valiokunnan jäsen Viitasen vastalause sisältää liian suuren rajoituksen. Kun esim. tällaisina liikeaikoina ovat pankkien korkokannat kovin korkeat, voitaisiin puolueen varoja käyttää lainaksi puolueen liike-

yrityksiin. Jos Viitasen vastalause hyväksyttäisiin, olisi kaikki sellainen mahdotonta.

I. Ukkonen: Kun puoluetoimikunta on vastuullinen varojen hoidosta, pitäisi myös rahastonhoitajalta vaadittavan takaussumman määrääminen olla puoluetoimikunnan oma asia. Tilientarkastuspäivää ei pitäisi määrätä, vaan pitäisi tarkastajilla olla oikeus mennä tarkastamaan minä kuukauden päivänä tahansa. Epäjohdonmukaista olisi myöskin määrätä täällä kirjanpitotapaa. Ohjesääntöehdotukseen siis tarvittaisiin useita muutoksia, lisäyksiä ja poistajättöjä.

O. Niemeläinen vastusti koko ohjesääntöä puoluekokouksen laatimana.

J. Kirves: Vastuunalaisuutta koskeva kohta ehdotuksessa on kovin laaja. Vastuunalainen pitäisi olla vain se, joka rikkoo. Kun puolueen varoja ei ole enää viimeaikoina minnekään lainattu, yhdyn Viitasen vastalauseeseen.

A. Gylling kannatti Ukkosen esitystä.

A. Haverinen yhtyi Viitasen vastalauseeseen.

K. Kopila: Takausehdotus on liian suuri, olisi alennettava 3,000:en m:kaan. Muilla keinoilla on varjeltava syntymästä kassavaillinkeja.

J. Merivirta huomautti, ettei ohjesääntöehdotus ole yhdenmukainen järjestösääntöjen kanssa. Otetaan ohjesääntö hyväksyttäväksi vasta järjestösääntöjen jälkeen.

A. Halme kannatti edellistä.

A. B. Mäkelä: Kirves käsittää väärin vastuunalaisuutta koskevan kohdan. Sehän merkitsee vastuunalaisuutta koko persoonallisella varallisuudellaan. Mutta määräys, että rahoja pankista ei saa ulos yksi henkilö, on epäkäytännöllinen. Viitasen vastalauseen johdosta on huomautettava, että pankilla laillisesti tarkoitetaan vaan kauppapankkia. Puolueen varoja siis sen mukaan ei saisi säilyttää esim. työväen omassa säästöpankissa. Kun nyt kuitenkin esim. „Työmiehen” liike Helsingissä on miljoonaliike ja vastuukykyinen niin kauan kuin tämä puoluekin, niin miksi

ei puolueella saisi esim. siellä olla juokseva tili 5 %^a vastaan. Se olisi edullisempaa kuin porvarien pankissa säilyttäminen.

Ruvettua yksityiskohtaisesti päättämään asiasta, hyväksyttiin muut pykälät keskustelutta huutoäänestyksellä paitsi seuraavat:

l:sen §:n suhteen

J. Ukkonen ehdotti, että puoluetoimikunnan asiaksi jäisi päättää takauksesta.

Ehdotus hylättiin 66 äänellä, jotka annettiin mietinnön hyväksi, 22 vastaan, jotka annettiin Ukkosen ehdotukselle.

4:s § hyväksyttiin 89 äänellä 14 vastaan, jotka annettiin Viitasen vastalauseen hyväksi.

ö:s § hyväksyttiin 75 äänellä 29 vastaan, jotka annettiin Ukkosen ehdotuksen hyväksi, että rahasto voitaisiin tarkastaa milloin hyvänsä.

8:s § hyväksyttiin valiokunnan ehdottamassa muodossa 76 äänellä 18 vastaan, joka annettiin Ukkosen ehdotukselle, että puoluetoimikunta saisi määrätä rahastonhoitajan yksityiskohtaisemman työhohjeen.

Puolueverot.

Esitettiin puolueveroja koskeva Viht. Viitasen, A. Halmeen, A. J. Partasen, I. Hörhammerin ja F. E. Kellosalmen allekirjottama raha-asiainvaliokunnan mietintö, joka sisällöltään oli seuraava:

„Verojen suuruus ja kantotapa.

Valiokunta, harkittuaan sille lähetetyt eri ehdotukset ja evästyksset, mitkä koskevat puolueverojen suuruutta ja kantotapaa, saa esittää seuraavaa:

Valiokunta on sitä mieltä, että puolueen rahalliset tulot olisivat mitä pikemmin saatavat suurenemaan, sillä muuten ei voida voimakkaasti toimia ja siihen olisi milfei ainoana keinona korottaa puolueverot. Vaan kun joukot

vielä ovat heikosti kehittyneet verojen tärkeyttä käsittämään — sitä todistaa sekin, että useammalta taholta on ehdotettu puolueverojen alentamista — niin valiokunta ei voi tällä kertaa ehdottaa verojen korotusta, mutta ei myöskään missään tapauksessa verojen alentamista, joten täytyy toistaiseksi tyytyä niiden entisellään pysyttämiseen. Mitä sitten tulee verojen suhteelliseen tasaamiseen eli asetehtain ylenevään muotoon, niin pitää valiokunta sen periaatteessa oikeana, mutta kun asia on vielä liika vähän kypsyntynyt ja tulisi käytännössä varsin hankalaksi toteuttaa, on se toistaiseksi hyljättävä. Niinikään on kokonaan epäonnistuneena ja mahdottomana hyljättävä ehdotettu sanomalehtivero. Piiri- ja kunnalliseen toimintaan menevien verojen suuruudessa ei ole syytä pyrkiä yhtenäisyyteen joka piirissä, vaan on niiden määrittäminen jätettävä kunkin piiriedustajakokouksen omaksi asiaksi.

Verojen suoritus ja kantotapa, joka tähän asti on ollut sekavaa ja yhtenäisyyttä vailla, on nyt saatava varmemmaksi. Parhaalta suunnitelmalta näyttää se, että puolue-, piiri- ja kunnalliseen toimintaan menevät verot kannetaan järjestöjen jäsenmaksujen yhteydessä, ja on asianomaisten järjestöjen ehdoton velvollisuus pitää huoli siitä, että tilitykset tehdään aikanaan ja järjestää asia niin, että puolue-, piiri- ja kunnalliseen toimintaan maksettavat verot tulevat tasan suoritettua järjestöjen jäsenmaksujen kanssa. Niiden yhdistysten, joiden jäsenmaksujen suuruus on säännöissä määrätty, tulee vuosikokouksessa korottaa jäsenmaksuja niin paljon, että ne riittävät myöskin puolue-, piiri- ja kunnallistoimikunnan veroihin.

Tilitykset järjestöjen välillä on sopivin toimittaa niin kuin nyt hyväksyttävät järjestyssäännöt määräävät, eikä erilaisia tilitystapoja ole sallittava. Samoin tilitysajat mikäli puolueveroja koskee, mutta piiri- ja kunnallisverojen tilitysajat jääkööt paikallisjärjestöistä riippuvaksi.

Ylläolevan perusteella ehdottaa Valiokunta että puoluekokous päättää

- 1) että puoluevero pysytetään entisellään;
- 2) että puolue-, piiri- ja kunnallistoimintaan menevät verot kannetaan järjestöjen jäsenmaksujen kanssa yhdessä. Järjestö tilittää sanotut verot kunnallistoimikunnalle, kunnallistoimikunta tilittää puolue- ja piiriverot piiritoimikunnalle; piiritoimikunta tilittää puolueveron puoluetoimikunnalle. Puoluevero tilitetään puolivuositain, piiri- ja kunnallisveron tilitysajat määräävät paikalliset järjestöt;

että kullekin piirille jätetään oikeus itse määrätä piiriverojen suuruus: ja samoin paikallisille järjestöille kunnallisverojen suuruus; sekä

että sanomalehtiveron kantamisesta tehty ehdotus kokonaan hylätään."

Mietinnön johdosta lausui

V. *Lehokas*: Yhdyn valiokunnan ehdotukseen sillä huomautuksella, että verojen kanto- ja maksutapa asetetaan sopusointuun järjestösääntöjen määräysten kanssa. Tämä huomautus sen vuoksi, ettei kokoukselle ole vielä järjestösääntöehdotusta esitetty.

Valiokunnan mietintö hyväksyttiin *Lehokkaan* huomautuksella.

Puolueen ktrjapainotöitten teettäminen.

Puolueen kirjapainotöiden jakamisesta eri kirjapainojen kesken esitti *sanomalehtivaliokunta* näin kuuluvan, *K. Mannerin*, *A. Päiviön*, *J. Tuomisen*, *A. P. Mäkikylän* ja *J. K. Lehtisen* allekirj ottaman mietinnön:

„Puolueen kirjapainotöitten teettäminen.

Sen vaikean taloudellisen aseman auttamiseksi, jossa useampain puoluelehtien kirjapainojen on elettävä, olisi kyllä toivottava, että puoluetoimikunnan kirjapainotöitä teetetäisi tasan eri puoluelehtien kirjapainoissa, mutta

koska näitä töitä on verrattain vähän, ja koska niistäkin useat ovat sellaisia, että ne ovat puoluetöimikunnan koto-paikalla teetettävät ja vielä koska tapana jo tähänkin asti on ollut, että puoluetöimikunnan kirjapainotöitä on tehty-jen tarjousten perusteella jätetty eri puoluelehtien kirja-painojen suoritettaviksi, jonka tavan toivotaan edelleenkin jatkuvan, ehdottaa sanomalehtivaliokunta:

että esitys kirjapainotöiden jakamisesta tasan kaikkien puoluelehtien kirjapainojen kesken ei puo-luekokouksen puolelta anna aihetta erityisen velvo-tuksen asettamiseen puoluetöimikunnalle, jonka muu-tenkin edellytetään tässäkin suhteessa valvovan puo-lueen yhteisiä etuja."

V. *Blomqvist* toivoi puolueen kirjapainotyöt asetetta-vaksi vapaan kilpailun alaisiksi puoluelehtien eri kirja-painojen välillä.

V. *Heimonen* kannatti *Blomqvistia*.

J. K. *Lehtinen*: Puoluetöimikunta on ennenkin kuu-lustellut eri painoista hintoja ja sitten päättänyt töiden antamisesta. Hyväksytään mietintö.

Äänestyksessä päätettiin kaikilla äänillä 2 vastaan hyväksyä mietintö.

Sosialidemokratisten eduskuntaryhmäin arvostelu.

Esitettiin seuraava, *Eetu Salinin, A. B. Mäkelän, Yrjö E. Sirolan, O. Tokoin, Heikki Ahmalan, Santeri Mäkelän, Alex. Halosen, M. Turkian ja Karl H. Wiikin* allekirjottama menettelytapavaliokunnan mietintö:

„ *Eduskuntaryhmän arvostelusta.*

Puoluekokouksessa käytettyjen puheenvuorojen perus-teella arvelee valiokunta voitavan lausua, että puolueen keskuudessa katsotaan Suomen eduskunnan sosialidemokra-

Järjestösäännöt.

Puheenvuoron saatuaan lausui

A. B. Mäkelä: Nyt on aika jo näin pitkälle kulunut eikä järjestösääntöjä koskevaa ehdotusta ole vielä saatu. (Huutoja: Tulee aivan kohta!) Entiset säännöt eivät ole olleet hyvät, mutta toimeen on tultu. Valiokunnassa ovat nyt olleet parhaat pukarit. Sääntöehdotus lienee siis parempi entistään. Sen mukaisilla säännöillä voidaan mainosti tulla toimeen kaksi vuotta eteenpäin. Vaikka en olekaan ehdotusta nähnyt, ettekä sitä ole tekään nähneet, olen sillä kannalla, että — lyödään „umpinakki"! Hyväksytään ummessa koko hökötyt! (Iloisuutta.)

V. Boman: Vaikka olenkin valiokunnassa joutunut monessakin pelissä „pietiksi", olen valmis hyväksymään edellisen puhujan ehdotuksen.

O. Piisinen: Leikki leikkinä; emme me sentään niin ummessa voi ehdotusta hyväksyä. Odotetaan ehdotuksen saapumista painettuna kokoukselle. (Hyvä!)

Asia päätettiin panna pöydälle siksi, kunnes valiokunnan ehdotus on kokoukselle jaettu.

Puolueneuvoston vaali.

Puheenvuoron saatuaan lausui

V. Boman: Uusien sääntöjen mukaan on piirikokousten asetettava ehdokkaat puolueneuvostoon ja puoluekokous ne lopullisesti hyväksyy ehdokkaaksi. Nyt eivät piirikokoukset ole voineet ehdokkaita asettaa. Sentähden ehdotan, että entisen puolueneuvoston annetaan toimia siksi, kunnes piirikokoukset ovat ehdokkaansa asettaneet. Entinen puolueneuvosto saisi sitten hyväksyä uusien vaalin.

Alex. Halonen yhtyi Bomaniin.

H. Ahmala: Valitaan neuvosto tällä kertaa vanhalla tavalla, koska uusia sääntöjä ei ole vielä hyväksyttykään.

K. Kopila kannatti heti valitsemista.

S. Alkio: Ellei täällä valita, ei puoluekokouksen välillä ole vaalin vahvistajaa. Nyt on valittava.

V. Boman: Uusien sääntöjen mukaan on päätösvalta puoluekokouksen väliajalla neuvostolla. Vanha neuvosto voi siis vahvistaa uuden vaalin.

M. Turhia: Bomanin ehdotus on mahdollon. Eihän voida vahvistamattomien sääntöjen mukaan vaalia toimittaa. Täytyy sentähden vaalin tapahtua vanhojen sääntöjen mukaan täällä.

Alex. Halonen: Neuvoston vaali olisi jätettävä kaikesta huolimatta piireille, ettei tulisi valinnan johdosta tyytymättömyyttä, niinkuin ennen on tapahtunut.

M. Turkia: Asiaa ei voida jättää piireille, sillä niiden pitäisi yksinomaan sitä varten heti kutsua piirikokous koolle. Valitaan vaan täällä.

S. Mäkelä: Valitaan täällä ja käytetään sitä tapaa, että kunkin piirin edustajat ottavat vain oman piirinsä edustajan vaaliin osaa.

V. Boman: Ei ole tarvis piirikokouksia kutsua. Valittakoon neuvoston jäsenet piiriäänestyksellä. Puoluekokous kyllä voi valtuuttaa entisen neuvoston toimimaan siihen asti, kunnes piirit ovat saaneet edustajansa valituiksi.

E. Viinikainen: Asia on jätettävä piireille, ettei tulisi vaalissa sellaisia yllätyksiä kuin Oulun kokouksessa.

Äänestyksellä päätettiin 66 äänellä valita neuvoston jäsenet puoluekokouksessa. Bomanin ehdotus sai 52 ääntä.

Sen jälkeen ryhdyttiin vaaliin. Sen toimittamista ennen lausuttiin toivomus, että kokouksen edustajat, mikäli mahdollista, olisivat mukana ainoastaan oman piirinsä edustajaa valitessa. Kuitenkaan ei voida suoranaisesti kieltää edustajia ottamasta osaa myös muiden piirien puolesta neuvoston jäsentä valitessa, elleivät edustajat vapaaehtoisesti halua siitä oikeudestaan luopua.

Osaksi huutoäänestyksellä, osaksi käsiennostoäänestyksellä hyväksyttiin vaalipiirittäin *puolueneuvoston jäseniksi* seuraavat:

Uudenmaan läänin vaalipiiristä vakinaiseksi Aatto Si-
ren, varalle O. Lylykorpi.

Turun ja Porin läänin eteläisestä vaalipiiristä vakinai-
naiseksi Seth Heikkilä, varalle V. Lehtonen.

Turun ja Porin läänin pohjoisesta vaalipiiristä vaki-
naiseksi V. Laine, varalle Frans Rantanen.

Hämeen läänin eteläisestä vaalipiiristä vakinaiseksi A.
Sivenius, varalle K. Kopila.

Hämeen läänin pohjoisesta vaalipiiristä vakinaiseksi
Emil Viljanen, varalle J. P. Paunu.

Viipurin läänin läntisestä vaalipiiristä vakinaiseksi E.
J. V. Huttunen, varalle J. Vuoristo.

Viipurin läänin itäisestä vaalipiiristä vakinaiseksi Antti
Hyrynen, varalle M. Virkki.

Mikkelin läänin vaalipiiristä vakinaiseksi O. Orasmaa,
varalle A. Valjakka.

Kuopion läänin läntisestä vaalipiiristä vakinaiseksi A.
J. Partanen, varalle T. Hiekkaranta.

Kuopion läänin itäisestä vaalipiiristä vakinaiseksi S.
Kurkinen, varalle O. Hiltunen.

Vaasan läänin itäisestä vaalipiiristä vakinaiseksi M.
Hätinen, varalle K. Mänty.

Vaasan läänin eteläisestä vaalipiiristä vakinaiseksi K.
Saari, varalle J. E. Lillnix.

Vaasan läänin pohjoisesta vaalipiiristä vakinaiseksi K.
Suosalo, varalle J. A. Silander.

Oulun läänin eteläisestä vaalipiirisiä vakinaiseksi Yrjö
Mäkelin, varalle M. Jokisaari.

Oulun läänin pohjoisesta vaalipiiristä vakinaiseksi A.
Laakkonen, varalle F. Lehtonen.

Ruotsinkielisten edustajiksi hyväksyttiin vakinaisiksi
V. Lundström ja C. Öhman Helsingistä, V. Blomqvist Vaa-
sasta ja H. Backlund Pietarsaaresta, varalle A. Öhman
Helsingistä, K. Halldin Vaasasta ja J. Sundqvist Pietar-
saaresta, jotka olivat Ruotsalaisen työväenliiton ehdokkaat.

Mainituista puolueuuvoston jäsenistä valittiin muut
yksimielisesti, paitsi seuraavat:

Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin puolesta edustajaa valitessa täytyi äänestää, kun toiset tahtoivat Viljasta vakinaiseksi, Paunua varalle, toiset taas päinvastoin. Äänestyksessä saivat molemmat 18 ääntä, joten asia oli ratkaistava arvalla. Arpa ratkaisi asian niin, että Viljanen tuli vakinaiseksi, Paunu varalle. — Päätöksen johdosta ilmoitti *Alex. Halonen* merkittäväksi, ettei hän ole äänellään vaikuttanut tämän tuloksen syntymiseen.

Mikkelin läänin vaalipiirin puolesta neuvoston varajäseneksi valittiin Valjakka 14 äänellä, M. Mannisen saadessa 4 ääntä.

Vaasan pohjoisen vaalipiirin puolesta varaedustajaksi valittiin Silander 8 äänellä. Vähämäki sai 4 ääntä.

Oulun läänin eteläisen vaalipiirin puolesta neuvoston varajäseneksi valittiin M. Jokisaari 22 äänellä. J. A. Komu sai 15 ääntä.

Oulun läänin pohjoisen vaalipiirin puolesta valittiin vakinaiseksi Laakkonen 20 äänellä. Lehtonen sai 5 ääntä.

Ruotsalaisten yhdeksi vakinaiseksi edustajaksi hyväksyttiin H. Backlund 58 äänellä. Sundqvist, jota ehdotettiin hänen sijaansa vakinaiseksi, sai 2 ääntä.

Kokouksen jatkaminen.

Puheenjohtaja huomautti, että klo on 7, niin että on oikeastaan istunnon lopettamisen aika. Ehdotti, että kokousta siitä huolimatta jatkettaisi ja koetettaisi saada kaikki asiat nyt yhteen mittaan loppuun käsitellyksi.

Kokous hyväksyi ehdotuksen.

Puolueen järjestösäännöt.

Esitettiin *Vilho Bomanin, Vilho Lehokkaan, V. Lundströmin, A. Laakkosen, K. Suosalon, K. M. Evän* ja *J. Merivirran* allekirjottama sääntövaliokunnan ehdotus puolueen järjestösäännöiksi. Ehdotus on, kokouksen tekemä pieni lisäys huomioon ottaen ja kokouksen valitseman

toimitus- ja tarkastusvaliokunnan sanamuodolleen tarkistamana, julaistuna tämän pöytäkirjan alussa.

Ehdotus hyväksyttiin keskustelutta muuten paitsi seuraavissa kohdin:

Puoluekokouksen edustajain vaali. Ehdotuksen johdosta lausui:

J. R. Hynynen: Puoluekokouksen edustajain vaalissa pitäisi saada valita jokaista 300:a jäsentä kohti edustaja eikä asettaa vaatimusta 500:ksi.

V. Boman: Sehän tarkoittaa: jokaista alkavaa 500 jäsentä kohden.

J. Vuoristo tahtoi, että valinta tapahtuisi kunnittain, ei vaalipiirittäin.

V. Lehokas: Valitsemistapa kunnittain on vaikea.

P. Leskinen yhtyi Vuoriston huomautukseen.

Toimitetussa äänestyksessä voitti tässä kohden miehintö 53 äänellä 52 vastaan, jotka annettiin Vuoriston ehdotuksen hyväksi.

Esitykset puoluekokousta varten. Ehdotuksen johdosta käytettiin seuraavat puheenvuorot:

Anton Huotari vastusti sääntöjen 40:tä §:ä, jossa määrätään, että jotakin ehdotusta puoltavia täytyy olla 20. Sen sijalla olisi parempi vaatimus, että puoltajia täytyy olla määrätty osa puoluekokouksen osanottajista, esim. $\frac{1}{10}$.

V. Boman: Kun luullaan, että sosialidemokratia vaan laajenee, on siitäkin syystä parempi, että määräys on varma, esim. juuri kaksikymmentä, se ei käy liian suu-
reksi.

A. Nyberg huomautti, että esitykset puoluekokoukselle pitäisi tulla piiritoimikuntien välityksellä ja suostumuksella.

K. Suosalo: Voihan esityksistä, vaikkapa niitä vapaaminkin tulisi, sitten puoluekokouksen alussa äänestää, mitä niistä otetaan esille, mitä ei.

V. Boman lisäsi, että jos Nybergin vaatimus hyväksyttäisiin voisivat piiritoimikunnat tappaa hyviäkin ehdotuksia.

Huutoäänestyksellä hyväksyttiin mietintö tässäkin kohdin.

Puolueneuvostoa koskevan kohdan suhteen syntyi seuraava keskustelu:

H. Pärssinen vaati järjestösääntöihin määräystä, että puolueneuvoston kokouksissa myönnetään puhevalta myöskin sos.-dem. naisliiton hallinnon edustajalle.

V. Boman: Jos edelliseen suostuttaisiin, voisivat muutkin liitot alkaa vaatia puolueneuvostossa edustus-oikeutta.

7. Kantanen ja *V. Lehokas* puolsivat Pärssisen vaatimusta.

E. Viinikainen huomautti Pärssiselle, ettei sosialidemokratinen liike ole mitään nais- ja miesliikettä.

H. Pärssinen: Tahdon sanoa Viinikaiselle vaan, ettei täällä niin alkuperäisistä asioista keskustella.

Toimitetussa äänestyksessä voitti Pärssisen ehdotus 76 äänellä 34 vastaan, jotka annettiin valiokunnan ehdotuksen hyväksi.

Erottaminen puolueesta. Kohdan johdosta lausuttiin seuraavaa:

K. Lehtimäki ei ollut tyytyväinen sääntöehdotukseen, mikäli se koskee puolueesta erottamista. Pitäisi voida erottaa suoraan järjestöissä, eikä kulkea niin mutkallisia teitä, kuin on ehdotettu.

V. Boman: Puolueosastot saavat erottaa puolueosastoista, mutta ei puolueesta. Nurkkaintojen ehkäisemiseksi on määräys asetettu sellaiseksi kuin se on.

V. Lehokas: Lehtimäki ei näytä tajuavan sääntöehdotusta. Erottamista voi esittää puolueosastossa. Jos se hylkää esityksen, on se hyljätty; jos se sitä kannattaa, tulee asiasta sovinto-oikeus.

H. Marttila: Sovinto-oikeuden päätöksestä ei enää saisi olla vetoamistilaisuutta.

H. Lindberg yhtyi valiokunnan ehdotukseen.

O. Piisinen: Viime aikaiset kokemukset puhuvat tyhjentävästi Lehtimäen vaatimusta vastaan. Erottamisjutut

näyttävät nykyään pyrkivän muotiin. Jopa siinä määrin, että täytyy „erottelemisia" peruutella. Vastahan näkyi olleen yksi sellainen juttu viimeisessä neuvoston kokouksessa esillä. Multialaisten asioihin piti sekaantua. Jos Lehtimäen vaatimus hyväksyttäisiin, saattaisi se tuottaa joksikin aikaa paljon hyödytöntä sekasortoa.

Huutoäänestyksellä hyväksyttiin kohta valiokunnan ehdottamassa muodossa.

E. Alho pani vastalauseen sitä vastaan, ettei oltu otettu huomioon Keuruun t. y:n ehdotusta vaaliliittojen kokoonpanosta.

Sääntöjen voimaantuluminen.

V. Boman selitti sääntövaliokunnassa ajatellun, että uudet säännöt otettaisi käytäntöön heti, kun se vaan kussakin kohdin käytännössä on mahdollista; niissä kohdin, missä säännöt uudessa muodossaan heti eivät voi sellaisinaan voimaan astua, noudatetaan siihen asti entisiä sääntöjä.

Kokous hyväksyi tämän käsityksen.

Ruotsalainen pöytäkirja.

Raha-asiainvaliokunta ilmotti käsitelleensä ehdotusta 200 mk:n myöntämisestä ruotsalaisen pöytäkirjan painatukseen ja yksimielisesti olleensa sitä mieltä, että ehdotus on hyväksyttävä.

Kokous hyväksyi ehdotuksen.

Puoluetoimikunnan vaali.

Puheenjohtajiksi puoluetoimikuntaan ehdotettiin seuraavia tovereita: *E. Valpas*, *A. B. Mäkelä*, *M. Paasivuori*, *O. V. Kuusinen*, *Yrjö Sirola*.

M. Paasivuori kieltäytyi, vedoten siihen, että hänellä on paljon muita hommia. On ammattijärjestön puheenjohtaja, „Työmiehen” johtokunnassa, eduskunnassa y. m. Viittasi Perttilän juttuun esimerkkinä siitä, että monet toimet eivät vie hyvään.

J. E. Lehtinen ilmotti Sirolan jättäneen hänen toimekseen ilmottaa kokoukselle, että hän vakavan harkinnan perustalla, yksityisistä syistä ja puolueen etua silmällä pitäen, kieltäytyy puoluetoimikunnan — ja *tietysti* myös puoluesihteerin toimen '— ehdokkuudesta.

Eetu Salin toivoi, ettei otettaisi Paasivuoren kieltäytymistä huomioon. Ammatillisen toiminnan miehet ovat moittineet puolueen kylmyyttä ammatillista liikettä kohtaan. Osoitetaan sille liikkeelle julkinen myötätunto valitsemalla ammattijärjestön puheenjohtaja myös puoluetoimikunnan puheenjohtajaksi. Paasivuoren aika ei liene niin tarkkaan käytetty, ettei hän voisi tätä puheenjohtajatoimintaa vastaan. Emme usko hänestä tulevan roistoa sen tähden, että valitsemme hänet tälle paikalle, vaikkapa hänellä onkin muita toimia.

E. Lehtimäki ilmotti Viipurin läänin läntisen piirin edustajain ehdottavan puheenjohtajiksi Paasivuorta ja Sirolaa.

Toimitettiin nimihuutoinen äänestys suletuilla lipuilla. Äänestyksessä sai Paasivuori 79, Sirola 71, Kuusinen 63, A. B. Mäkelä 47 ja Valpas 20, sitä paitsi annettiin vaalissa yksi tyhjä lippu.

Puheenjohtajiksi julistettiin valituiksi *Matti Paasivuori* ja *Yrjö Sirola*.

Puoluesihteeriksi ehdotettiin M. Turkiaa, Väinö Jokista ja V. Lehokasta.

V. Jokinen selitti pysyvänsä julkisuudessa esittämässään kieltäytymisessä, vallankin siihen nähden, ettei hänestä ole tuollaiseen kansliatyöhän ja että uskoo paremmin voivansa hyödyttää puoluetta muussa työssä kuin puoluesihteerin toimessa.

Toimitetussa lippuäänestyksessä saivat ääniä Turkia 94, Jokinen 48, Lehokas 3, Seth Heikkilä 1.

Puoluesihteeriksi valituksi julistettiin *Matti Turkia*.

Vastalause. Vaalia vastaan jätettiin seuraava vastalause, jonka olivat allekirjoittaneet Alex. Halonen, Heikki Ahmala, Eetu Salin, K. Latvanen, T. Uski, K. Huhtala, Vilho Boman, J. A. Silander, A. F. Lyly, J. N. Viinikka, Arvo Närhi, Hanna Malm, Otto Vallin, K. Suosalo, Frans Rantanen, Hj. Siren, Ida Kantanen, ja Väinö Lehtonen: „Koska erinäisten tapahtumien m. m. Perttilän jutun yhteydessä puoluesihteerin Matti Turkian menettely on sekä osassa puoluejärjestöjä että erinäisissä puoluekokouksen edustajissa herättänyt vastenmielisyyttä sekä horjuttanut sitä ehyttä luottamusta, mikä puoluesihteerillä toimessaan hyvin menestyäkseen tulisi olla, ja koska näin ollen hänen puoluesihteeriksi uudelleen valitsemisensa voipi aiheuttaa vastenmielisyyttä suuressa osassa puolueen jäseniä ja sen kautta jossain määrin vahingoittaa puolueen vastaista toimintaa, eivät allekirjoittaneet voi puolueen menestymistä silmällä pitäen olla ilmaisematta vakavaa huoltansa hänen valintansa johdosta.”

Muut puoluetoimikunnan jäsenet. Muiksi puoluetoimikunnan jäseniksi hyväksyttiin ilman äänestystä ruotsalaisten ehdottamat K. H. Viik ja varalle 7. *Hörhammer*; muita ehdokkaita olivat O. V. Kuusinen, M. Sillanpää, A. B. Mäkelä, V. Tanner, H. Pärssinen, V. Lehokas, J. Järvinen, L. af Heurlin, V. Vuolijoki, K. Heinonen.

Ennen äänestämään ryhtymistä päätettiin, että eniten ääniä saaneista tulee kolme ensimmäistä vakinaisiksi ja neljä seuraavaa varajäseniksi, ennen hyväksytyjen Viikin ja varajäsen *Hörhammerin* lisäksi.

Vaalissa saivat ääniä: Kuusinen 109, Mäkelä 86, Pärssinen 68, Sillanpää 46, Tanner 43, Järvinen 20, Lehokas 7, V. Vuolijoki 7, Heurlin 5, Heinonen 5 ja Valpas 2 sekä Nyqvist, J. Lehtinen, E. Gylling, Jokinen, Siren ja Turkia kukin yhden äänen.

Äänestyksen mukaan tulivat vakinaisiksi *O. V. Kuusinen, A. B. Mäkelä ja Hilja Pärssinen* sekä varajäseniksi *Miina Sillanpää, V. Tanner, J. Järvinen ja V. Vuolijoki*, joka viimeksimainittu voitti vedettäessä arpa hänen ja *V. Lehokkaan* välillä. — Järjestösääntöjen mukaan olisi nyt, kun kaikki eivät olleet saaneet ehdotonta äänten enemmistöä, ollut toimitettava uusi vaali; yksimielisesti päätti kokous avonaisella äänestyksellä hyväksyä puolue toimikunnan nyt niin kokoonpantavaksi kuin näiden ensi vaalien tulos määräsi, niin että toisten lippuäänestysten toimeenpaneminen kävi tarpeettomaksi.

Puolueen toimitsijain palkat.

Puolueen toimitsijain palkat päätettiin pysyttää entisellään, puoluesihteerille ja rahastonhoitajalle 250 markkana kuussa.

Edustajana kansainvälisessä sihteeristössä

päätettiin pysyttää entiset, *E. Valpas ja Yrjö Sirola*.

Edustajain matkakulujen taseus.

Raha-asiainvalidiokunta ehdotti, että puoluekokous velvoittaisi puolue toimikunnan ja puolue neuvoston harkitsemaan, voisiko edustajain matkakulujen tasaamista käytännöllisesti ratkaista, sekä antamaan siitä seuraavalle puoluekokoukselle lausunnon.

Kokous hyväksyi ehdotuksen.

Puolueen rahainhoito ja tulo- ja menoarvio.

Esitettiin *A. J. Partasen, A. Halmeen, Viht. Viitasen I. Hörhammerin ja F. E. Kellosalmen* allekirjoittama *raha-asiainvalidiokunnan mietintö*, joka sisälsi seuraavaa:

„Puolueen rahastonhoitajan kertomus.

Katsoen siihen, että nykyinen puolueen rahastonhoitaja on ollut toimeensa vain muutaman kuukauden, ei häneltä ole voinut vaatia kertomusta rahaston tilasta sellaisena kuin sitä puoluekokous olisi voinut odottaa, kun vielä ottaa huomioon, että puolueen tilikirjat ovat vasta muutaman viikon olleet rahastonhoitajan hallussa.

Näin ollen ei valiokunta ole tilaisuudessa arvostelemaan yksityiskohtaisesti niitä menoeriä, mitä toimintakauden aikana on tapahtunut, ovatko ja missä määrin olleet Oulun kokouksessa tehtyihin päätöksiin perustuvia. Vielä suurempana haittana tätä yksityiskohtaista arvostelua antaessaan on valiokunnalla ollut se seikka, että Oulun puoluekokoukselle ei ole esitetty eikä siellä hyväksytty tulo- ja menoarviota päättyneelle toimintakaudelle.

Siksi saa valiokunta esittää puolueen rahallisen aseman sellaisena, kuin se esiintyi tutkijatoimikunnan saamien selvyyksien perusteella Perttilän rahastonhoitajan toimesta poistuessaa. Joka käypi selville seuraavasta:

Varat:

Kassa:

Löydetty varoja	2,771: 20	
Eroitus eli vajeaus. . . .	<u>3,686: 11</u>	6,457: 31
Työväen Säästöpankissa	3,200: —	
Juokseva tili	4,800: —	
Irtaimistoa luettelon mukaan. . . .	4,885: —	
Saatavia velkakirjani mukaan	11,112: 10	
Vekselitili	477: —	
Saatavia eri järjestöiltä ja yksityisiltä	22,786: 12	
S:ä eri tileillä	4,486: 30	
Osakkeiden tili	2,470: —	
Kirjavarasto inventarion <u>mukaan</u> .	<u>15,268: 22</u>	
	Smk. 75,942: 05	

Velat:

Helsingin Suurlakkokomitea	60: 85
Painokannerahasto . . .	2,089: 95
Punkaharjun t. y. . . .	343: 05
Opistorahasto.	1,568: 43
Puhdas omaisuus . . .	71,879: 77
	Smk. 75,942: 05

Puolueen tiliaseman varmentamiseksi on puolueen tileisssä joka vuosi tehtävä poistoja, epävarmoina saatavina, joku määrä kaluston kuolettamiseksi ja jos löytyy sellaisia arvopapereita, jotka ovat menettäneet arvonsa. Tällaisia poistoja ei ole viime vuosina tehty, sen perusteella saa valiokunta ehdottaa puoluekokouksen päätettäväksi:

1:ksi että kaluston arvosta 4,885 mk. poistetaan kaluston käyttökustannuksina 30 %• Kaluston poistoksi tulee 10 % vuodessa, joka poisto tekee 1,465 mk. 50 p:niä.

2:ksi että eri järjestöiltä ja yksityisiltä olevista saatavista siirretään epävarmain saatavien tilille 15,000 mk. Tähän samaan summaan sisältyy Ammattilaisten kirjapaino-Osakeyhtiöltä saatava 1,548 mk. 65 p., jonka summan valvominen on laiminlyöty silloin, kun sanottu toiminimi lakkautti liikkeensä.

Samalla saa valiokunta merkitä, että puolueen myöntämistä eri lainoista olisi pitänyt tulla korkoina 1,527 mk. 92 p., vaan siitä on saatu tilien mukaan 565 mk. 14 p., siis perimättömiä korkoja on noin 962 mk. 78 p:niä. Nykyään velkakirjoja vastaan lainatut varat tekevät 11,112 mk. 10 p. Oulun kokouksen aikana oli sama summa 8,878: mk. Kuten tästä käypi selville, ei lainat ole

tämän toimintakauden aikana paljon kasvaneet ja että neuvosto ja puoluetoimikunta ovat noudattaneet sitä Oulun kokouksen lausumaa mielipidettä, että puolueen varoja ei ole lainattava.

Vaikka lainaksi myönnetty summa ei olekaan sanotavasti kasvanut, niin katsoo valiokunta, että tulevan puoluetoimikunnan on ryhdyttävä annettuja lainoja vähitellen perimään ja että nyt maksamatta jääneet korot ovat heti perittävät, sekä vastedes korot aina aikanaan kannettavat.

Mitä tulee puoluetoimikunnalle tilivapauden myöntämiseen, niin jättää valiokunta sen puoluekokouksen harkittavaksi ja päätettäväksi niillä perusteilla, mitä kokoukselle on esitetty tutkijatoimikunnan kertomuksen, tilintarkastajain lausunnon ja puoluetoimikunnan jäsenten antamien selostuksien muodossa.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että seuraaviin puoluekokouksiin on puoluetoimikunnan esittämä yksityiskohtainen rahastonhoitajan laatima kertomus rahaston tilasta, sekä laatia seuraavaa toimintakautta varten ehdotus tulo- ja menoarvioksi.

Vuosittainen tulo- ja menoarvio.

Valiokunnalla ei ole ollut käytettävänä tulo- ja menoarviota aikaisemmalta toimintakaudelta, vaan on valiokunnan täytynyt oman harkintansa mukaan suunnitella tulo- ja menoarvio, käyttäen ohjeina edellisinä vuosina esiintyneitä menoja ja tuloja.

Tulot

Puolueveroja	35,000: —
Mielenosoitusmerkeistä $\frac{1}{3}$ voitosta . . . • .	<u>2,000: —</u>
Siirto	37,000: —

	Siirto	37,000: —
Työväenkalenterin nettovoitto.		5,000: —
Korkoja		1,000: —
Satunnaisia tuloja		1,000: —
	Smk.	44,000: —

Menot

Vuokra, valo, telefoni y. m.	1,500: —
Painotyöt, paperi, tilastot, y. m. s.	2,750: —
Sihteerin palkka	3,000: —
Rahastonhoitajan palkka	3,000: —
Konttooriapulaiden „	2,500: —
3 vakinaista luennoitsijaa, joista 1 ruots.	8,000: —
Matkakustannuksia	1,500: —
Vaaliagitatsioonia varten	2,000: —
Puoluekokouksen kustannukset	2,000: —
Puolueohjelman tarkastuskomitealle	2,000: —
Puolueuuvoston kokoukset	2,000: —
Puoluekongressit	1,000: —
Piiri- y. m. avustuksiin	4,500: —
Työväen arkisto	937: 50
Työväen sihteeristö	5,000: —
Puolueopisto	2,000: —
Sekalaisia menoja	<u>312: 50</u>
	Smk. 44,000: —

Kuten tulo- ja menoarviosta käypi selville, ei kirjain kustantamisesta ole laskettu mitään tuloja siitä syystä, että nyt olevat järjestösäännöt tulevat uusittavaksi ja entinen varasto niistä tuottaa tappiota eikä valiokunta ole katsonut kirjain kustannuksen toistaiseksi tuottavan voittoa.

Samoin menopuolesta käypi selville, että puoluekokouksen erikseen päätettäväksi jää 7,937: 50 mk. ja on valiokunta tämän rahaerän käytön merkinnyt menoarviossa siten, että Työväen arkistoon käytetään 937: 50 p., sih-

teeristöön 5,000 mk. ja puolueopiston perustamiseen 2,000: — mk."

Mietintöön oli liitetty seuraava *Viht Viitasen* allekirjoittama *vastalause*:

„En voi yhtyä siihen valiokunnan enemmistön ehdotukseen, että työväensihteeristön perustaminen — niin tärkeänä kuin sen pidänkin — asetetaan tällä kertaa valistustarkoitusten edelle. Laskelmat sihteeristön ja puolueopiston ylläpitämisestä eivät pidä paikkaansa. Kun menoarviossa pannaan sihteeristön perustaminen ensimmäiseksi välttämättömien menojen jälkeen, silloin on se perustettava, vaikka se vaatisikin kaikki ylijäävät varat. Kuitenkin se seikka, että sos. dem. valistus on meillä yleensä heikkoa, vaatisi tällä kertaa etualalle työväenopiston perustamisen, sos.dem. nuorisoliiton avustuksen y. m. s. Sitäpaitsi on työväensihteeristö kysymystä liiaksi vähän selostettu ja valmisteltu niin suurena yrityksenä yhfäkkiä toteutettavaksi. Senvuoksi ehdotan puoluekokouksen päätettäväksi:

että puolueopisto, kaikkein tärkeimpänä, on heti perustettava, vaikka se kysyisi suurempiakin varoja kuin laskelmat osoittavat;

että nuorisoliittoa avustetaan vuosittain 1,000 markalla; sekä

että annetaan puoluetoimikunnan ja -neuvoston toimeksi lähemmin harkita työväensihteeristön perustamista ja toteuttaa se niin pian kuin rahavarat sen sallivat."

Asian johdosta syntyi seuraava keskustelu:

P. Leskinen ehdotti työväensihteeristöä koskevan kohdan poistettavaksi.

A. Gylling yhtyi *Viitasen* vastalauseeseen.

J. Vuoristo samoin kuin edellinen. Työväensihteeristö

oli puhujan mielestä vaan yksityisten avustuslaitos. Ennen annettakoon varoja nuoriso- ja ihanneliitolle.

H. Marttila puolsi työväensihteeristöä asetettavaksi etualalle. Kertoi esimerkkejä pohjolasta, miten laintunte-mattomuuden tähden on monta hyvää aatetoveria saanut mennä vuosikausiksi linnaan ja miten asianajajat ovat kei-notelleet vaan itselleen rikkauksia.

S. Saarikivi: Ohjelmakomitean osalle on 2,000 mkaa liikaa. Piiriagitatsionin avustamiseen taas on ehdotettu liian vähän, verraten esim. ruotsinkielisille ehdotettuun avustusmäärään.

H. Ranta ja *K. Lehtimäki* yhtyivät Viitasen vastalauseeseen.

T. Kallio yhtyi Saarikiven esitykseen. Ohjelmakomitealle ehdotetusta määrästä otettakoon puolet pois ja siirrettäköön se piiriagitatsioniin. Nuorisoliitolle ei nyt voida varoja myöntää.

J. Juntikka puolsi opistomäärärahaa ja yhtyi Viitasen vastalauseeseen.

A. Partanen: Ajatelkaa, ihmiset! Ohjelmakomitealle ehdotettu summa ei ole vielä riittävä. Viitasen vastalause ei ole oikea. Saarikivi sanoo, että on liian vähän ehdotettu valistustyöhön. Mutta minä sanon, että tässä kaikki muu on ehdotettu valistustyöhön paitsi sihteeristölle ehdotettu erä. Nämä nuoret poikaset eivät näy ymmärtävän ohjelmakomiteankaan menoja. Minä ne ymmärrän. Puolue tarvitsee sihteeristöä. Emme nyt voi avustaa nuorisoliittoa varmalla summalla, mutta voineehan piiriavustusten osasto riittää. Opistoonkaan ei nyt voi antaa varoja muuta kuin niin paljon, että alkuun pääsee.

A. Halme huomautti työväensihteeristön tarpeellisuudesta.

H. Pärssinen: Työväen sihteeristön menoerä olisi asetettava 4,000 markaksi ja siitä jääpä 1,000 mk. siirrettävä piiri- y. m. avustuksiin.

A. E. Kokkola: Jos olisi mahdollisuutta, olisi työväensihteeristön osalle lisättävä.

I. Hörhammer: Ruotsinkielisen työväen valistus-rahastoon emme ole huviksemme avustusta pyytäneet. Kun ammatillinen työväenliike kehittyy suomenkielisen työväen keskuudessa voimakkaammaksi, voi ruotsinkielistä muodostua rikkurijärjestöjä, ellei niitä käydä ajoissa valistamaan. Ulkomailla uhrataan paljon rikkurien herättämiseen.

J. K. Lehtinen kannatti ehdotusta, että 1,000 mk. vähennettäisiin työväensihteeristön osalta ja se siirrettäisiin puolueopistolle. Samoin olisi vähennettävä ohjelmakomitean osalta 1,000 mk. ja se annettava nuorisoliitolle.

A. Laine vastusti varojen myöntämistä sihteeristölle. Annettakoon ne varat piiriagitatsioniin.

F. E. Kellosalmi puolsi sihteeristölle 5,000 m:kan erää. Jätettäköön puolueuuvostolle valta avustaa nuorisoliittoa, jos varoja riittää.

J. Kautto yhtyi Partasen esitykseen.

V. Viitanen: Täällä on leimattu sihteeristön vastustajiksi ja jos joksikin ne, jotka puolueen varallisuussuhteitten nykyisellään ollen eivät ole voineet valiokunnan ehdotusta sellaisenaan hyväksyä. Sihteeristökysymys on tärkeä, mutta sihteeristön ylläpito vaatii paljon suurempia eriä kuin puolue nykyisellään voisi antaa. Turhaa on luulla, että se tulisi Laukon torpparien tai pohjolan tukki-työläisten hyväksi. Sihteeristöllä olisi kyllin tehtävää Helsingissäkin, joten sen toiminta pitkän aikaa tulisi vain helsinkiläisten hyödyksi. Jos olisi niin paljon varoja, että sihteeristön pääviraston lisäksi voisi asettaa paikallisvirastoja pohjois- ja keski-Suomeen y. m., voisi asiaa puoltaa. Tähän kuitenkin ei nyt ole varoja.

A. B. Mäkelä: Kannatan Lehtisen muutosehdotusta. Vaikka minulla oli kunnia tulla varajäseneksi puolueohjelman tarkastuskomiteaan, pidän riittävänä kyllä siihen aluksi 1,000 mk., kun koko puolueen agitatsioniinkaan ei riitä liikoja. Ei niitä komiteapakaroita nyt vielä tarvitse ruveta liiaksi kasvattamaan. Jos ammattijärjestö kannat-

taisi sihteeristöä puolella, tekisi yhteissumma jo 8,000 mrkaa. Ja sillä jo sentään pitäisi jotain aikaansaada. Puolueen osalta ehdotettu 1,000 m.-kan vähennys voitaisiin kyllä siirtää puolueopiston osalle.

J. V. Tossava: Ellei edes työväensihteeristöä saada jakamaan puolueen apua kärsiville maalaisraatajille, vaikuttaa se ainakin pohjolassa hyvin epäedullisesti puolueen asemaan. Maalaiset luopuvat puolueesta, elleivät saa mitään lievennysapua.

J. Ukkonen kannatti valiokunnan mietintöä.

M. Autio: Partanen täällä koetteli saarnata yhtä isäntämäisesti kuin Venäjän rahaministeri valtakunnan-duumassa, ihan kuin ei muut olisi oikeutetut mitään ymmärtämään ja puhumaankaan kuin hän. Kokous velvoittaa nuorisoliittoa olemaan puolueohjelman kannalla, mutta ei antaisi mitään avustusta. Jos maalaiset luopuvat siksi, etteivät saa avustusta, ovat he huonoja sosialidemokrateja.

V. Boman: Finansseja on käsiteltävä hyvin kylmästi. Tässä on hyviä asioita vastakkain. Etualalle niistä täytyy asettaa työväensihteeristö, jota puoluekin tarvitsee.

P. Astikainen yhtyi niihin, jotka ehdottavat ohjelma-komitealle ehdotetusta summasta vähennettäväksi 1,000 mk. puolueopiston hyväksi.

Puheenjohtaja huomautti tilivapautta koskevan ponnen muotoa ja kehotti lausumaan sen johdosta mielpiteitä.

K. M. Evä: Puolue ei voi nyt myöntää tilivapautta, kun ei ole siihen edellytyksiä. Jätetään asia ensi puoluekokoukseen, johon mennessä on hankittava täydelliset tili-kertomukset.

K. Suosalo oli sitä mieltä, että tilivapaus nyt voidaan myöntää.

Keskustelun päätyttyä tähän, ryhdyttiin asiasta kohdittain päättämään.

Poistoja ja epävarmoihin saataviin siirtoa koskevat ponnet hyväksyttiin sellaisinaan.

Rahastonhoitokertomuksia koskeva ponsi samoin.

Puolue toimikunnan tilivapauden myöntämiseen nähden hyväksyttiin Evän ehdotus, että tilivapaudesta päättäminen jätetään ensi puoluekokoukseen, johon mennessä on hankittava täydelliset tilikertomukset, 44 äänellä 42 vastaan, jotka tahtoivat tilivapauden myönnettäväksi.

Tulo- ja menoarvioehdotukseen nähden päätettiin seuraavaa:

Suurella äänten enemmistöllä päätettiin ohjelmakomitean menoerää vähentää 1,000 mk:lla.

Työväensihteeristöön nähden päätettiin ensin 79 äänellä 12 vastaan, jotka tahtoivat menoerän kokonaan poistettavaksi, vähentää sitä 1,000 mk:lla. — Lopullisessa äänestyksessä päätettiin sihteeristön menoerä asettaa 4,000 markaksi 58 äänellä 54 vastaan, jotka tahtoivat pysyttää sen 5,000 mk:na.

Nuorisoliitolle päätettiin myöntää 1,000 mk. 84 äänellä 33 vastaan, jotka vastustivat myöntämistä.

Puolueopiston menoerää päätettiin lisätä 1,000 mk:lla 92 äänellä 28 vastaan, jotka tahtoivat tämän 1,000 mk. käytettäväksi vaalipiirien agitatsioniavustukseen.

Muuten hyväksyttiin mietintö sellaisenaan.

Tilintarkastajain vaali.

Puolueen tilintarkastajiksi valittiin *Lauri af Heurlin* 94, *E. Ponteva* 50 ja *T. Hallanmäki* 45 äänellä. Varatar-
kastajiksi valittiin *J. Ukkonen* 30 ja *A. Halme* 24 äänellä.

Kokouksen lopettaminen.

Kun tämän jälkeen oli suoritettu muutamia ilmoitusasioita, julisti puheenjohtaja tämän Suomen sosialidemokratisen puolueen kuudennen puoluekokouksen loppuneeksi sekä kehoitti kokouksen osanottajia yhtymään kolmeker-

täiseen eläköön-huutoon luokkataistelulle ja sosialidemokratialle. Voimakkaan eläköön-huudon kolmekertaisena kaiuttua laulettiin yhteisesti „Internationale”.

Kokous päättyi klo 11,15 illalla.

Edelläoleva pöytäkirja on tarkastettu ja havaittu kokouksen menon mukaisesti laadituksi.

Helsingissä, lokak. 18 p:nä 1909.

Toimitus- ja tarkastusvaliokunta:

Matti Paasivuori.

Josua Järvinen.

Jukka Pohjola.

F. E. Kellosalmi.

Väinö Jokinen.

Anton Huotari.

Puoluekokouksen osanottajaluettelo.

Edustajia:

Uudenmaan läänin vaalipiiri:

Iitin kunnallisjärjestö: H. Lindberg;
Hangon kunnallisjärjestö: E. Manner;
Lohjan kunnallisjärjestö: Hj. Siren;
Orimattilan kunnallisjärjestö: A. Lehto;
Porvoon y. m. kunnallisjärjestö: J. Laakso;
Pohjan kunnallisjärjestö: J. Tainio;
Helsingin pitäjän kunnallisjärjestö: A. Laine;
Tuusulan kunnallisjärjestö: J. Kujala;
Pyhäjärven y. m. kunnallisjärjestö: J. F. Fine>;
Nurmijärven kunnallisjärjestö: A. Kallio;
Vihdin kunnallisjärjestö: K. Vindberg;
Helsingin kunnallisjärjestö: H. Pärssinen, A. B. Mäkelä, J. V. Valo,
A. Halme, J. Tuominen, J. Vatanen, A. Närhi, Ida Kantanen, J. K.
Lehtinen, A. F. Lyly, T. Uski;
Pernajan kunnallisjärjestö: Karl Lindfors;
Mäntsälän kunnallisjärjestö: Oskari Lylykorpi.

Turun läänin eteläinen vaalipiiri:

Juho Kujanpää, J. Merivirta, Aku Attila, J. V. Latvala, Hanni
Mäki, Hanna Ranta, Väinö Lehtonen, Sikstus Rönnerberg, J. O. Ojala;
Ahvenanmaalta: K. V. Nieminen.

Turun läänin pohjoinen vaalipiiri:

Ulvilan y. m. kunnallisjärjestö: F. O. Mäki;
Porin y. m. kunnallisjärjestö: Eetu Salin, O. Vallin;
Vampulan y. m. kunnallisjärjestö: Juho Lähti;
Loimaan y. m. kunnallisjärjestö: Juho Mäntylä;
Suodenniemen y. m. kunnallisjärjestö: Vilho Huhtala;
Huittisten y. m. kunnallisjärjestö: Frans Rantanen;

Ikaalisten y. m. kunnallisjärjestö: Oskar Salonen;
 Tyrvään y. m. kunnallisjärjestö: Herman Järvinen;
 Hämeenkyrön y. m. kunnallisjärjestö: Kaarlo Linne;
 Eurajoen y. m. kunnallisjärjestö: Juho Heino;
 Euran y. m. kunnallisjärjestö: Osk. Nordlund.

Hämeen läänin eteläinen vaalipiiri:

Lammin y. m. kunnallisjärjestö: Otto Markkula;
 Urjalan kunnallisjärjestö: V. Hakala;
 Someron y. m. kunnallisjärjestö: F. Aaltonen;
 Sääksmäen kunnallisjärjestö: Kalle Virtanen;
 Nastolan y. m. kunnallisjärjestö: Hemming Pykälä;
 Hämeenlinnan y. m. kunnallisjärjestö: Kalle Koskinen;
 Janakkalan kunnallisjärjestö: Otto Marttila; ,
 Jokioisten y. m. kunnallisjärjestö: Kustaa Kopila;
 Hausjärven kunnallisjärjestö: J. H. Lehtelä;
 Tammelan kunnallisjärjestö: Heikki Tuomola, Antton Aaltonen;
 Lopen kunnallisjärjestö: M. Luode;
 Lahden y. m. kunnallisjärjestö: Arthur Sivenius;
 Kalvolan y. m. kunnallisjärjestö: K. Ahola;
 Hollolan y. m. kunnallisjärjestö: A. Sainio;
 Asikkalan kunnallisjärjestö: Alfr. Haverinen;
 Hauhon y. m. kunnallisjärjestö: Oskari Ilmonen.

Hämeen läänin pohjoinen vaalipiiri:

Pirkkalan kunnallisjärjestö: N. Parviainen;
 Jämsän kunnallisjärjestö: Verner Laakso;
 Tampereen kunnallisjärjestö: J. Peura, K. M. Evä, Emil Viljanen,
 Alex. Halonen;
 Ylöjärven y. m. kunnallisjärjestö: A. P. Mäkikylä;
 Ruoveden kunnallisjärjestö: E. J. Paronen;
 Lempäälän y. m. kunnallisjärjestö: J. N. Viinikka;
 Oriveden kunnallisjärjestö: Väinö Sjögren;
 Korpilahden kunnallisjärjestö: Antti Ahlström;
 Messukylän y. m. kunnallisjärjestö: K. Viita.

Viipurin läänin läntinen vaalipiiri:

Viipurin kunnallisjärjestö: E. J. V. Huttunen, Konrad Lehtimäki,
 Viht. Viitanen, Jalo Kohonen;
 Viipurin maaseurakunnan kunnallisjärjestö: P. J. Pohjolainen,
 Riku Penttinen, J. Vuoristo, Petter Leskinen;

Kotkan kunnallisjärjestö: D. Eskelinen;
 Valkealan kunnallisjärjestö: A. Typpö;
 Sippolan kunnallisjärjestö: Kalle Toikko;
 Lappeen kunnallisjärjestö: E. Käkelä;
 Haminan y. m. kunnallisjärjestö: Anton Päiviö;
 Kymin kunnallisjärjestö: Vilho Heimonen, Amanda Suomi;
 Virolahden kunnallisjärjestö: Taneli Typpö;
 Johanneksen kunnallisjärjestö: Antti Gylling;
 Uudenkirjon y. m. kunnallisjärjestö: Herman Kyyrö.

Viipurin läänin itäinen vaalipiiri:

Jääsken kunnallisjärjestö: Arvid Nyberg;
 Ruokolahden kunnallisjärjestö: Vihtori Mäkelä;
 Antrean y. m. kunnallisjärjestö: Mikko Teräväinen;
 Ruskealan y. m. kunnallisjärjestö: J. Bäck;
 Hiitolan y. m. kunnallisjärjestö: Jaakko Hämäläinen;
 Jaakkiman y. m. kunnallisjärjestö: Santeri Saarikivi;
 Rautun y. m. kunnallisjärjestö: O. F. Laine;
 Kivennavan y. m. kunnallisjärjestö: Mikko Uotinen.

Mikkelin läänin vaalipiiri:

Mikkelin y. m. kunnallisjärjestö: Matti Manninen;
 Kerimäen y. m. kunnallisjärjestö: Teemu Kallio;
 Pieksämäen y. m. kunnallisjärjestö: J. R. Hynynen;
 Juvan y. m. kunnallisjärjestö: Emil Huuhtinen;
 Kangasniemen kunnallisjärjestö: A. Paappanen;
 Heinolan Maaseurakunnan kunnallisjärjestö: Erik Järvinen;
 Savonlinnan kunnallisjärjestö: Edvard Paasio.

Kuopion läänin läntinen vaalipiiri:

Kalle Hämäläinen, A. E. Kokkola, Vilho Boman, Otto Piisinen.

Kuopion läänin itäinen vaalipiiri:

Kontiolahden kunnallisjärjestö: S. Kurkinen;
 Enon kunnallisjärjestö: Juho Hyttinen;
 Pielisjärven kunnallisjärjestö: Pekka Astikainen;
 Rääkkylän y. m. kunnallisjärjestö: Juho Tuhkanen;
 Pälkjärven y. m. kunnallisjärjestö: Matti Lonkainen;
 Kuusjärven y. m. kunnallisjärjestö: Olli Koistinen.

Vaasan läänin itäinen vaalipiiri:

Viitasaaren y. m. kunnallisjärjestö: Jalmari Kovanen;
 Laukaan y. m. kunnallisjärjestö: Oskari Niemeläinen;
 Jyväskylän y. m. kunnallisjärjestö: Jeremias Viinamäki;
 Saarijärven y. m. kunnallisjärjestö: Juho Kautto;
 Keuruun y. m. kunnallisjärjestö: Emil Alho;
 Pihlajaveden y. m. kunnallisjärjestö: Emil Raearo;
 Virtain y. m. kunnallisjärjestö: J. Ukkonen;
 Kuortaneen y. m. kunnallisjärjestö: Santeri Mäkelä.

Vaasan läänin eteläinen vaalipiiri:

Gerbyn ja Vaasan työväenyhdistys: V. Blomqvist;
 Seinäjoen y. m. kunnallisjärjestö: Kaarlo Saari.

Vaasan läänin pohjoinen vaalipiiri:

Kuhavan y. m. kunnallisjärjestö: Hjalmar Välimäki;
 Kannuksen y. m. kunnallisjärjestö: Kalle Huhtala;
 Kokkolan y. m. kunnallisjärjestö: J. A. Silander;
 Lapuan y. m. kunnallisjärjestö: Kaapo Latvanen;
 Pietarsaaren y. m. kunnallisjärjestö: Kalle Suosalo, Hanna Malm.

Oulun läänin eteläinen vaalipiiri:

Kalajoen y. m. kunnallisjärjestö: Santeri Alkio;
 Paavolan y. m. kunnallisjärjestö: J. K. Pylkäs;
 Kärsämäen y. m. kunnallisjärjestö: Martti Jokisaari;
 Limingan y. m. kunnallisjärjestö: J. V. Tossava;
 Raahen y. m. kunnallisjärjestö: Arvi Asukas;
 Ylivieskan y. m. kunnallisjärjestö: Heikki Nokela;
 Oulun kunnallisjärjestö: Heikki Ahmala, Samuli Tervo;
 Oulaisten y. m. kunnallisjärjestö: Jaakko Kilpua;
 Oulun maaseurakunnan kunnallisjärjestö: J. Rautio;
 Kajaanin alip. kunnallisjärjestö: K. Korhonen, J. Vapaa.

Oulun läänin pohjoinen vaalipiiri:

Kemin y. m. kunnallisjärjestö: A. Laakkonen;
 Tornion y. m. kunnallisjärjestö: J. Juntikka;
 Rovaniemen y. m. kunnallisjärjestö: H. Marttila;
 Iin ja Haukiputaan kunnallisjärjestö: K. Veijola;
 Kuusamon kunnallisjärjestö: D. Niemelä.

Puhevaltaisia osanottajia.

Puoluetoimikunnan jäseniä:

Matti Paasivuori, Matti Turkia, Vilho Lehokas, I. Hörhammer, K. H. Viik, J. Järvinen, V. Tanner.

Eduskunnan sos.-dem. ryhmän jäseniä:

0. Tokoi (ryhmän valitsema edustaja), Sandra Lehtinen, V:m Lundström, E. Eloranta, Iida Aalle, V. Aro, M. Sillanpää, Jukka Pohjola, Wäinö Jokinen, Alma Jokinen, Nestori Telkkä, Anton Huotari, Anni Huotari, Mimmi Kanervo, Nestori Valavaara, F. E. Kellosalmi, Efr. Kronqvist, Mimmi Turunen, J. V. Sainio, Hilda Herrala, Maria Raunio, Juho Etelämäki, Aura Kiiskinen, A. J. Partanen (tutkijatoimikunnan puolesta), Paavo Tikkanen, Jalmari Kirjarinta, Yrjö Sirola, K. I. Lumio, J. Kirves, A. Valjakka.

Sanomalehtiniiehiä:

Kullervo Manner Porvoo, E. Haapalainen H:kl, A. Aaltonen Turku, Juho Rainio Pori, J. Latukka Viipuri, Jukka Kotiranta L:ranta, P. Lepänen Kotka, Alpo Mattila Lahti, Vihtori Huhta H:linna, Janne Hautala Oulu, Matti Autio Viipuri, Pekka Lönngren Vaasa, Kaarlo Harvala Tampere, A. H. Hämäläinen Sortavala, K. Hakala Mikkeli.

Muita puhevaltaisia osanottajia:

K. Heinonen H:ki, Sulho Leppä Tampere, J. F. Kivikoski H:linna, Oskar Seeve Oulu, V. Vankkoja H:ki, Art. Aalto H:ki, Aug. Vesa Kotka, H. Jalonen H:linna, Aug. Wuori H:ki, E. Pusa Enso, Vera Ostroumow Viipuri, E. Viinikainen Vaasa, Kaarlo Hellman Tampere, T. O. Kahila, J. Aaltonen, Paula Saari, Emmi Huttunen, Fiina Pietikäinen, Julius Nurminen, Emil Saarinen, Heikku Puro, O. Niinipuro, O. Laitinen, A. Vatanen.

Esiintyjäin luettelo.

- Aalto, A. 219.
Aaltonen, A. 13, 94, 127.
Aaltonen, F. 101, 169, 182.
Ahmala, H. 29, 99, 113, 113, 131, 195, 208, 228, 238.
Ahola, K. 203.
Alho, E. 165, 174.
Alkio, S. 174, 227, 239.
Astikainen, P. 95, 141, 195, 207, 237, 255.
Attila, A. 102, 160, 196, 227.
Autio, M. 13, 23, 30, 131, 137, 222, 255.
- Blomqvist, V. 87, 189, 235.
Boman, V. 9, 40, 100, 121, 122, 129, 155, 163, 194, 223, 238, 238, 239, 239, 242, 242, 242, 243, 243, 244, 255.
Bäck, J. 173.
- Eskelinen, D. 87, 116, 153, 156, 189, 226.
Evä, K. M. 55, 114, 211, 255.
- Gylling, A. 57, 172, 178, 231, 252.
- Haapalainen, E. 14, 174, 179, 218.
Halme, A. 17, 121, 231, 253.
Halonen, Alex. 24, 31, 55, 68, 108, 119, 121, 123, 130, 149, 150, 153, 157, 167, 175, 181, 208, 211, 222, 238, 239.
Haverinen, A. 122, 231.
- Heimonen, V. 141, 235.
Heino, J. 54, 93.
Huhtala, K. 144.
Huhtala, V. 122, 127, 159.
Huuhtinen, E. 137.
Huotari, Anni 20.
Huotari, Anton 105, 137, 140, 143, 175, 242.
Huttunen, E. J. V. 62, 93.
Hynynen, J. R. 30, 69, 123, 164, 242.
Hämäläinen, K. 9, 41, 125, 188.
Hörhammer, I. 53, 62, 188, 254.
- Ilmonen, O. 156.
- Jalonen, H. 29, 66, 91, 93, 136.
Jokinen, V. 245.
Juntikka, J. 15, 99, 144, 160, 181, 226, 253.
Järvinen, H. 178.
- Kallio, A. 19, 135, 223.
Kallio, T. 11, 15, 52, 65, 116, 137, 143, 159, 195, 253.
Kantanen, Ida 20, 162, 228, 243.
Kautto, J. 54, 127, 159, 173, 182, 194, 199, 254.
Kellosalmi, F. E. 3, 5, 102, 125, 230, 254.
Kiiskinen, Aura 13.
Kirves, J. 106, 119, 182, 231.
Kivikoski, J. F. 18, 66, 98.
Koistinen, O. 100, 122, 144, 165, 227, 237.

- Kokkola, A. E. 16, 56, 115, 155, 180, 199, 227, 253.
 Kopila, K. 53, 69, 95, 123, 144, 160, 211, 231, 238.
 Koskinen, K. 19, 53, 113, 165, 188, 211.
 Kotiranta, .I. 137.
 Kovanen, J. 113, 144, 157, 169, 203.
 Kujala, J. 14, 20, 52, 69, 106, 132, 156, 159, 173, 178, 203, 209, 220, 224, 226, 237.
 Kurkinen, S. 194.
 Kyyrö, H. 159.
 Käkelä, E. 70, 144, 196.
- Laakkonen, A. 60.
 Laakso, J. 164.
 Laakso, V. 54, 203.
 Laine, A. 69, 115, 137, 156, 172, 178, 209, 254.
 Laine, O. F. 158.
 Latvala, J. V. 16.
 Lehokas, V. 120, 122, 167, 195, 201, 209, 211, 234, 242, 243, 243.
 Lehtelä, J. H. 9,13.
 Lehtimäki, K. 63, 130, 169, 220, 243, 245, 253.
 Lehtinen, J. K. 16, 70, 88, 132, 174, 177, 183, 189, 218, 220, 222, 235, 245, 254.
 Lehtinen, Sandra 163, 227.
 Lehto, A. 91, 122.
 Leppä, S. 206.
 Leppänen, P. 154.
 Leskinen, P. 52, 66, 102, 156, 160, 172, 178, 242, 252.
 Lindberg, H. 30, 66, 155, 169, 181, 243.
 Linn<§, K. 20.
 Lundström, V. 9, 99, 172, 223.
 Luode, M. 54.
- Lyly, A. F. 115, 164, 178.
 Lylykorpi, O. 10.
 Lähti, J. 16.
- Malm, Hanna 129.
 Manninen, M. 52, 159, 174, 178.
 Marttila, H. 127, 243, 253.
 Marttila, O. 95.
 Merivirta, J. 21, 69, 120, 120, 126, 155, 190, 227, 231.
 Mäkelä, A. B. 5, 45, 66, 104, 125, 150, 155, 155, 172, 173, 174, 188, 220, 231, 238, 254.
 Mäkelä, S. 54, 223, 239.
 Mäki, F. O. 163.
- Niemelä, D. 122.
 Niemeläinen, O. 101, 160, 195, 203, 231.
 Nieminen, K. V. 128, 169, 190.
 Niinipuro, O. 137, 159, 227.
 Nurminen, J. 164.
 Nyberg, A. 61, 67, 77, 106, 125, 137, 172, 242.
 Närhi, A. 18, 65, 98, 116, 127, 189, 194.
- Ostroumow, Vera 41, 65, 102.
- Paasio, E. 99, 207.
 Paasivuori, M. 4, 245.
 Partanen, A. J. 50, 253.
 Penttinen, R. 69, 140, 154, 157.
 Piisinen, O. 41, 70, 124, 134,140, 154, 155, 160, 227, 238, 243.
 Pohjolainen, P. J. 54.
 Puro, H. 138, 223.
 Pusa, E. 59, 60, 62.
 Pykälä, H. 160.
 Päiviö, A. 18, 122, 158, 220.
 Pärssinen, Hilja 124, 135, 141, 183, 220, 243, 243, 253.
- Rae-aro, E. 53, 143.

- Ranta, Hanna 136, 143, 253.
 Rantanen, Fr. 70, 144, 202.
 Raunio, Maria 139.
 Rautio, J. 101, 165.
 Rönnerberg, S. 95.

 Saari, K. 70, 95, 137, 157, 179, 223.
 Saarikivi, S. 28, 51, 128, 157, 226, 253.
 Sainio, A. 16, 122.
 Salin, Eetu 71, 102, 148, 181, 219, 245.
 Salonen, O. 158.
 Silander, J. A. 15, 173, 222.
 Sillanpää, Miina 189.
 Siren, Hj. 17, 117, 150, 190, 237.
 Sirola, Yrjö 34, 58, 70, 77, 85, 110, 142, 176.
 Sivenius, A. 123.
 Sjögren, V. 16, 29, 95, 160.
 Suosalo, K. 17, 242, 255.

 Tainio, J. 17, 183.
 Tervo, S. 195, 196, 223.
 Tokoi, O. 71, 96, 118, 143.
 Tossava, J. V. 145, 202, 255.
 Tuhkanen, J. 203.
 Tuominen, J. 70, 115, 137, 150, 155, 155, 159, 173, 183, 189, 227.

 Tuomola, H. 54.
 Turkia, M. 19, 24, 26, 37, 43, 57, 60, 61, 62, 154, 155, 164, 179, 239, 239.

 Ukkonen, J. 53, 102, 113, 173, 178, 201, 203, 228, 231, 232, 255.
 Uotinen, M. 13, 24, 55, 61, 128.
 Uski, T. 112, 140, 174, 175.

 Valjakka, A. 190.
 Vallin, O. 150.
 Valo, J. V. 17, 117, 157, 181, 227.
 Vankkoja, V. 138, 222.
 Vatanen, A. 15, 26, 56, 60, 68, 115.
 Vatanen, J. 101, 178, 183, 188, 227.
 Veijola, K. 161, 189.
 Viik, K. H. 66, 85, 128, 158.
 Viinamäki, J. 121, 127.
 Viinikainen, E. 55, 67, 95, 117, 135, 159, 173, 189, 203, 239, 243.
 Viinikka, J. N. 15, 18, 30, 54, 160, 201, 203, 206, 210, 222.
 Viita, K. 20, 165.
 Viitanen, V. 125, 254.
 Viljanen, E. 91.
 Vuoristo, J. 154, 242, 252.

Sisällysluettelo.

	Sivu
<i>Suomen sosialidemokratisen puolueen ohjelma.</i>	III.
<i>Suomen sosialidemokratisen puolueen järjestösäännöt</i>	IX.

Esityksiä puoluekokoukselle.

Esityksiä puoluekokoukselle. I.

<i>Puoluetoimikunnan toimintakertomus.</i>	I.	3.
<i>Raltastonhoitajan tilikertomus.</i>	I.	25.

Esityksiä puoluekokoukselle. II.

<i>Sosialidemokratisten eduskuntaryhmän toimintakertomus</i>	II.	1.
--	-----	----

Esityksiä puoluekokoukselle III.

<i>Ehdotuksia ja vastaehdotuksia.</i>	III.	1.
A. Puolueen menettelytapaa koskevia.	III.	1.
B. Järjestösääntöjen muutoksia ja lisäyksiä koskevia	III.	5.
C. Agitatsioonikysymykset	III.	8.
D. Nuorisoliittoasia.	III.	10.
E. Puolueohjelmakysymykset	III.	10.
F. Puoluelehtiä koskevat ehdotukset	III.	13.
G. Muita ehdotuksia.	III.	14.

Pöytäkirja.

<i>Kokouksen avaus.</i>	2.
<i>Kokouksen alkutoimet ja järjestäytyminen</i>	5, 7, 9, 11, 12, 138.
<i>Valiokuntien asettaminen.</i>	7, 11, 21, 43.
<i>Pöytäkirja.</i>	9, 22.
<i>Ruotsalainen pöytäkirja.</i>	141, 244.
<i>Osanottaja-asioita.</i>	10, 44, 77.
Keskustelukysymykset.	
<i>Työväenopistokysymys.</i>	13, 59, 190.
<i>Arkistokysymys.</i>	23, 151.

Rosvo- ja Mustosjutut	23, 145.
Perttiläkysymys.	45, 169.
Puoluetoimikunnan toimintakertomviksen muut osat	60.
Puolueen rahainhoito sekä tulo- ja menoarvio	62, 228, 247.
Eduskuntaryhmäin toimin-ta.	71, 112, 235.
Menettelytapakysymys.	77, 84, 93, 212.
Järjestösäännöt	120, 238, 241.
Verotuskysymys	120, 121, 232.
Agitatsioonikysymys	125, 197.
Ohjelmantarkistuskysymys.	141, 145, 201.
Nuorisoliittoasia	131, 134, 221.
Ihanneliittokysymys.	139, 208.
Työväensihteeristö	141, 186.
Mielenosotusmerkit	141, 209.
Puolueen kynäilijäin kirjottamisvapaus	63, 77, 149.
Humpuuki-ilmotukset ja puoluelehdet	63, 186.
Puolueen kirjapainotöitten teettäminen	63, 234.
Työväensuojelulakiasia	152, 185.
Työttömyyskysymys	153, 206.
Toimitsijain raittius.	153, 156, 159, 162, 225.
Palovakuutusyhtiön perustaminen.	165, 204.
Puolueen toimitsijain osanotto eduskuntatyöhön	166, 200.
Kokouksen edustajain matkakulujen tasaus	1C7, 247.
Kunnallislakien jouduttaminen.	44, 197.
Laukon lakkolaisten asia	93, 205.
Kieltolaki-asia	119, 184.
Puoluetoimikunnan paikka ja ilmotuslehti	166.
Seuraavan kokouksen aika ja paikka	166.
Myöhästynyt esitys.	133.
Vaaleja.	
Puoluetoimikunnan vaali.	167, 244.
Puolueen toimitsijain palkat	247.
Puolueneuvoston vaali.	238.
Puolueen edustajat kansainvälisessä sihteeristössä	247.
Tilintarkastajain vaali.	256.
A. F. Tannerin ehdotukset.	62.
Välikysymys".	121, 122.
Sanomalehtimiesjupakka.	153, 154, 159, 161.
Tervehdyksiä kokoukselle.	6, 7, 20, 21, 84, 130, 133, 212

Kokouksen lähettämiä tervehdyksiä.	76, 77, 105.
Kokouksen lopettaminen.	256.
Osanottajaluettelo.	259.
Esiintyjäin luettelo.	264.
Sisällysluettelo.	267.

Painovirheitä:

Siv. 16	riv. 9	ylhäältä on:	A. Lahti;	pitää olla:	J. Lähti.
„ 19	„ 3	alhaalta „	T. Kallio;	„ „	A. Kallio.
„ 54	„ 7	ylhäältä „	K. Laakso;	„ »	V. Laakso.
„ 81	„ 17	„ „	mukavaa helpo-		
			tuksesta huokasta;	„ „	muka hel-
					potuksesta
					huokastu.
„ 82	„ 11	„ „	ratkaisevan;	„ „	ratkaiseva on.
„ 82	„ 14	alhaalta „	rehelliseltä;	„ „	reaaliselta.